

Arbetsamma museer

Museiguide 2009

ArbetSam

Ansvarig utgivare
Barbro Franckie

Redaktör
Torsten Nilsson

Redaktion
Heidi Eklund
Ann-Charlotte Persson

Medverkande
Sören Andersson
Katrin Bjerrome
Monika Brohed
Helén Fingalsson
Martin Gustavsson
Eivor Jonsson
Lars-Erik Karlsson
Nina Lundin
Hakon Malmborg
Lowissa Mannerheim
Halvard Nilsson
Torsten Nilsson
Björn Svedfelt
Sten Swedlund
Åke Sundström
Per Wahlström
Larseric Vänerlöf

Grafisk form
Anfang Reklambyrå, Norrköping

Tryck
VTT Grafiska Vimmerby, 2009

Internet
www.arbetsam.com

Vill du veta mer om eller bli medlem i ArbetSam?
Arbetslivsmuseernas Samarbetsråd
Laxholmen
602 21 NORRKÖPING
Telefon: 011-23 17 30
Fax: 011:18 22 90
info@arbetsam.com

ArbetSam
Arbetslivsmuseernas Samarbetsråd

Arbetsamma museer Museiguide 2009

är en förteckning över museer som ingår i Arbetslivsmuseernas samarbetsråd.

Arbetslivsmuseernas samarbetsråd (ArbetSam) övergripande mål är att stötta arbetslivsmuseerna och ge dem de verktyg som behövs för att göra ett bra arbete. Samarbetsrådet är en ideell förening vars ändamål är att utifrån ett underifrånperspektiv främja och utveckla bevarandet och gestaltandet av industrisam-hällets framväxt och kulturarv. I denna uppgift ingår att verka för en helhetssyn där arbetsliv, teknik, produktionsprocesser, sociala förhållanden, folkbildning, kultur, fackligt och politiskt arbete tydliggörs. I centrum står arbetsplatser och andra historiska miljöer med anknytning till arbetet.

ArbetSam skall arbeta för:

- att arbeta för att stärka arbetslivsmuseernas identitet.
- att skapa ett kontaktnät mellan medlemmarna.
- att samordna arbetet i gemensamma frågor.
- att sprida kännedom om arbetslivsmuseernas verksamhet.
- att fördjupa kunskapen om det förgångna för ökad beredskap inför framtidsfrågorna.

Arbetets museum var en av de organisationer som aktivt medverkade vid tillkomsten av ArbetSam. Nätverkets arbete bedrivs i ett nära samarbete med Arbetets museum som också har givit plats för kansliet i den anrika byggnaden ”Strykjärnet” mitt i det gamla industrilandskapet i centrala Norrköping.

Filmarkivet för svenska folkets filmer

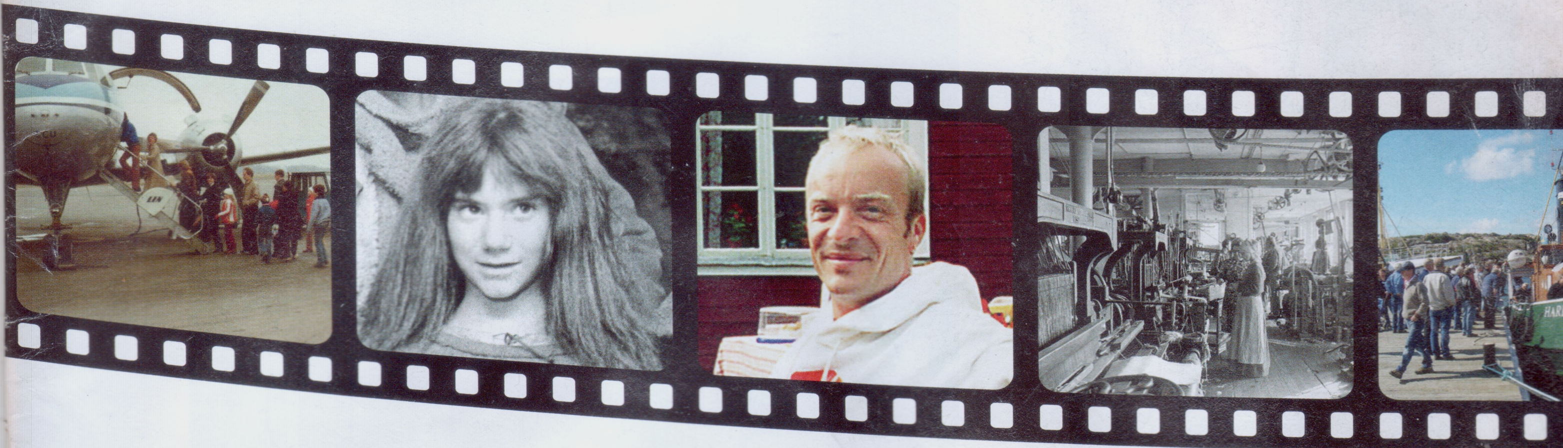
Filmarkivet i Grängesberg är ett kulturhistoriskt arkiv för svenska folkets filmer. Filmerna kommer från föreningar, företag, kommuner, arkiv, museer och privatpersoner. Det är dokumenterande, icke fiktiva filmer som inte producerats med avseende på biografvisning. Dessa filmer speglar det svenska 1900-talet och är en viktig del av vårt kulturarv, som angeläget källmaterial för forskning.

Filmarkivets uppdrag är att utan kostnad för donatorer eller deponenter ta hand om och långtidsförvara filmerna för framtiden. För att möjliggöra visning och forskning migreras filmerna till digitala filer och kopieras till dvd-skivor.

I Filmarkivets uppdrag ingår att:

- *Rädda filmerna från kemiska, mekaniska och mänskliga hot.*
- *Katalogisera filmerna i Filminstitutets filmdatabas, Svensk Filmdatabas.*
- *Göra filmerna tillgängliga för framtida forskning och annan användning, såsom utställning och nyproduktion.*
- *Bevara och vårda filmerna på lång sikt.*
- *Digitalisera filmerna.*

Se mer på www.sfi.se/grangesberg

Film och bilder från industrisamhället

Visste ni att delar av Ronja Rövardotter spelades in i en kalkgruva i Skåne eller att Jonas Gardell hjälpe till att göra Sagabiografens filmfestivaler rikskända? Kanske inte, men på våra arbetslivsmuseer finns fantastiska miljöer och människor som kan inspirera och erbjuda filmarna unika bakgrunder. På arbetslivsmuseerna finns också stora samlingar av historiskt material, både filmer och stillbilder, som hjälper oss att minnas och berättar hur det var förr i tiden. Att välja film och bilder från industrisamhället som tema för årets katalog var därför inget svårt beslut. Varje artikelförfattare fick till uppgift att förhålla sig till temat och en sak blev tydlig: arbetslivsmuseerna är och har varit viktiga när man skall spela in filmer.

På sidan 75 presenteras några smakprov på de filmer som kan beställas från arbetslivsmuseer.

Film finns idag tillgängligt på ett helt nytt sätt för den historieintresserade. SVT har öppnat delar av sina arkiv med material från 1956 och framåt. På Kungliga biblioteket, Avdelningen för audiovisuella medier (f d Statens ljud- och bildarkiv) finns tv- och radioprogram, biografvisad film, videor och dvd:er, skivor och multimedier. Samlingarna omfattar närmare sju miljoner inspelade timmar och det mesta är sökbart i Svensk Mediedatabas (SMDB) på internet.

Ett sätt att göra sina nyproducerade filmer tillgängliga är att publicera dem på YouTube. YouTube är en webbplats med videoklipp som har laddats upp av dess användare. Webbplatsen öppnades i februari 2005 och i oktober 2008 infördes en svensk version av webbplatsen. Man beräknar att cirka 65 000 videosekvenser laddas upp varje dag. Även om de flesta klippen handlar om populärkultur finns det bland dessa klipp även filmer från olika museer och evenemang som genomförs på museer. Videoklipp laddas upp utan kostnad så länge de är max en gigabyte samt kortare än tio minuter. Ett annat villkor är att klippen inte innehåller upphovsrättsskyddat material. Ett konto, som man kan registrera gratis, behövs för att man ska kunna ladda upp videor.

Uppdelning

Årets katalog är uppdelad i tjugofem landskap samt Göteborg och Stockholm. Dessa redovisas i bokstavsordning från Blekinge till Östergötland. Varje landskap inleds med en artikel om en företeelse som du som besökare kan uppleva på ett av landskapets museer.

Öppettider och entré

Arbetslivsmuseerna karakteriseras till största delen av frivilligt arbete och ett stort ideellt engagemang. På grund av detta är det inte en självklarhet att man klarar av att ha öppet alla dagar året runt. Några av katalogens museer har bara öppet någon dag i veckan eller kanske endast på begäran. Läs därför öppettiderna noggrant innan ni beger er ut på upptäcktsfärd i det arbetsamma Sverige. Arbetslivsmuseerna har små eller inga bidrag för sin verksamhet, utan finansierar inköp, drift, underhåll och byggnadsvård främst genom entréavgifter.

Utflyktsmål för hela familjen

Det är den fantastiska bredden på arbetslivsmuseerna som gör den till hela familjens smultronställe – upplevelserna, lärandet och överraskningarna. Många av arbetslivsmuseerna är stora och har ofta flera infallsvinklar, det finns alltid något för alla smaker. De mindre museerna kan kanske inte erbjuda samma mångfald som de större, men varför inte besöka flera! Ta med katalogen på bilsemestern och stanna till vid de museer som lockar just dig och din familj!

”Till den här biografen bjöd de mig för att visa min film Pensionat Oskar, för de hade filmfestival! Jag var ju bara tvungen att åka. Samtidigt tänkte jag såhär: Det bor bara 170 människor i Adak. Herregud, tänkte jag, vilka skall komma. Det bor bara 170 människor i Adak – och så kom det över 200 till biografen! De hade gått man ur huse.”

Jonas Gardell,
ur Oskuld (och andra texter)

300 meter världsarv!

Foto: Ulf Sennerlin

Repslagarbanan på Lindholmens varv i Karlskrona byggdes på 1690-talet men är trots sin höga ålder i stort sett oförändrad sedan den byggdes. Repslagarbanan var en viktig del av örlogshamnen. Här slogs tågvirke till flottans fartyg i mer än 250 år, men 1960 lades verksamheten ner och sedan dess har den mer än 300 meter långa byggnaden legat mer eller mindre oanvänd.

Varvshistoriska föreningen i Karlskrona tog för ett par år sedan initiativ till att starta upp repslageri och segelmakeri i den unika repslagarbanan. Nu med en tydlig inriktning mot etablering av ett spännande besöksmål för turister från när och fjärran. Dagens turist efterfrågar aktiva upplevelser och det är precis det man vill erbjuda. Även för den kräsne turisten som ”redan sett allt” och ”upplevt det mesta” erbjuder repslagarbanan något speciellt. Att man är på rätt spår visas av besökssiffrorna, 4 000 besökare 2008.

I början av 1900-talet fanns det ett hundratal repslagerier i drift i Sverige. Idag finns det bara ett företag, Westerbergs i Norrköping, som driver produktion av rep på rent kommersiell basis. Det finns även ett förnämligt repslagarmuseum i Älvängen utanför Göteborg, med anor från 1800-talets början. Där bedrivs verksamheten i form av ett levande museum som håller kunskapen om det traditionella repslageriet väl bevarad.

Den nystartade verksamheten i Karlskrona syftar inte till storskalig industriell produktion utan till att levandegöra ett gammalt hantverk. Målet är att kunna förevisa de olika repslagerimetoder/system som använts på repslagarbanan under de nära tre sekel som repslagarbanan varit i drift.

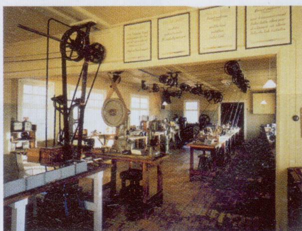
Sten Swedlund,
Varvshistoriska föreningen i Karlskrona

Foto: Ulf Sennerlin

FAKTARUTA

Inom sjöfart kallas vissa rep också tåg, tross, kabel eller lina. Änden av ett rep kallas tamp.

ABU-museet Svängsta

Holländarevägen 86, Svängsta
Telefon: 0454-32 91 60, 880 00
www.abugarcia.se
Öppet: 13 juli-22 aug mån-fre 13-16, lö 10-13.30
Guidade visningar hela året efter ök.

Ett levande industrimuseum som sträcker sig ända från "Urtiden", dvs. från Halda fickur, över taxametrar och teleur, fram till de världsberömda fiskeredskapen med Ambassadeurrullen i topp. Museet är inrymt i den ursprungliga fabriken och visar en finmekanisk miljö med maskiner, som fungerar genom axelledning och remdrift. De äldsta maskinerna är från 1880-talet. Museet har ett stort kulturhistoriskt värde och har erhållit utmärkelser såväl regionalt som nationellt. Museet är beläget invid nuvarande Abu-fabriken och fabriksshopen.

Karlskrona Porslinsfabrik, Porslinsmuseum

Ö Hamngatan 7 D, Karlskrona
Telefon: 0455-33 53 25
www.fabas.se
Öppet: bokning och information, telefon 0455- 33 53 25

Under åren 1918-1968 tillverkades vid AB Karlskrona Porslinfabrik ett vackert fältspatporslin av hög kvalitet. Under de 50 åren fabriken existerade gjordes allt från vackra bordsserviser till olika konstföremål, Konstnärerna Edward Hald, Arthur Percy, Sven-Erik Skawonius, Alf Jarnestad m.fl. skapade genom åren sköna modeller och dekorer vid fabriken. En stor del av fabrikens produktion visas i museet som är beläget i de tidigare fabrikslokalerna.

Albinsson & Sjöberg Bilmuseum

Östra Hamngatan 7D, Karlskrona
Telefon: för information kontakta Monika Eurenius, 0455-36 12 23
www.fabas.se
Öppet: bokning och information, telefon 0455- 33 53 25

Albinsson & Sjöberg Bilmuseum, Nostalgi & entusiastfordon. I bilmuseet samsas klenoderna från förr. Stora lyxåk står sida vid sida med bilarna som alla hade råd med och har nostalgiska minnen från. Här hittar du även motorcyklar, husvagnar, speciallackerade utställningsbilar och mycket mer. Unna dig en nostalgitripp och besök bilmuseet.

Museum för Rörligt kustartilleri

Aspöberg, Aspö
Telefon: 0455- 850 00 vx, 538 92 Aspö, 33 60 20 ordf.
www.ka2.se - www.smha.se/övriga museer
Öppet: 21 maj-12 sept tors-fre, lör 11-15. 5 juli-9 aug även sön 11-15. Midsommarveckan stängt. Guidade turer övrig tid efter ök, v.g. ring 0455-33 60 20, 294 08.

Museet beskriver kustartilleriets rörliga tjänst från starten 1907 till nedläggningen år 2000. På museet visas pjäser, robotar, luftvärn, elledning- och sambandsutrustning m.m. Utställningar av uniformer, bibliotek samt minnesrum över de nedlagda regementet KA 2. Museet är beläget på Aspöberg, där en gång Sveriges grövsta artilleri var grupperat, 30,5 cm haubits m/16. På Aspö finns också den planerade befästningsparken, med fasta anläggningar från 1600-talet fram till år 2000.

ÅRETS INDUSTRIMINNE 1996

Ebbamåla Bruk

Hovmansbygdsvägen 610, Kyrkhult
Telefon: 0454-77 40 00
www.ebbamalabruk.se
Öppet: hela sommaren dagligen 11-17. Visningar dagligen kl 11, 13 och 15. Övrig tid och grupper hela året efter ök.

På Ebbamåla Bruk berättar vi den spännande historien och du får uppleva en intakt industrimiljö från det dynamiska århundradet 1850 -1950. Modellsnickeri, smedja, järngjuteri och mekanisk verkstad med remdrift. Här, vid Mörrumsån, finns ett av Sveriges äldsta vattenkraftverk fortfarande i drift. STF vandrarhem i varsamt restaurerade arbetarlägenheter. Ebbamåla Bruk utsågs 1996 till Årets Industriminne i Sverige, 2007 Årets Byggnadsvårdare samt Årets Natur- och Kulturupplevelse (STF). Guidade visningar, café och en fabriksbod fylld med gjutjärn och smide.

Varvshistoriska föreningen i Karlskrona, VHFK

Lindholmen
Telefon: 0455- 35 93 15
www.lindholmen.org asta.andersson@maritima.se
Öppet: guidade visningar av repslageri hela året enl. ök.

Ett av VHFK;s projekt är att levandegöra den gamla varvsmiljön på Lindholmen, som ingår i det örlogsmarina världsarvet i Karlskrona. I gångsatta delprojekt är tillverkning av ångpanna till farygsrepliken Eric Nordevall II samt återupptagning av repslagerikonsten i den gamla repslagarbanan från slutet av 1600-talet.

Gjuteri & Emaljmuseet i Kallinge

Flisevägen 5, Kallinge
Telefon: 0457-61 75 09
www.ronneby.se/kultur&fritid
Öppet: endast sommartid. För öppettider under övriga delar av året kontakta Kulturcentrum i Ronneby, 0457-61 75 00.

Museet visar föremål från Kockums Jernverk och Kockums Emaljerverk. Här finns spisar, ugnar, hushållsredskap, emaljkärl m m. 1849 etablerade sig Frans Henrik Kockum i Kallinge. Fram till 1991 drev familjen Kockum produktionen vid Kockums Jernverk och sysselsatte på 1950-talet som mest 2000 anställda. Huset, som sedan 1988 är museum, byggde Kockums 1943 som tvättinrättning för sina arbetare. Från slutet av 1960-talet användes byggnaden till läkarmottagning för de anställda. Produktionen av emaljkärl vid Kockums Emaljerverk pågick mellan åren 1892-1971.

Tändkulemotorns dunk är musik!

Detta fastslog tonsättaren Staffan Mossenmark när han gav Föreningen L. Laurin i Lysekil den Mossenmarkska Ljudfondens stipendium år 2004.

Föreningen har gjort en kulturgärning, genom att på två cd-skivor dokumentera ljudet från gamla tändkulemotorer, anser både han och en känd krönikör i en av våra stora kvällstidningar, som han säger: "Det är en kulturgärning att bevara dessa utrotningshotade ljud...de skulle platsa i en rytmsektion i vilken rockgrupp som helst."

Framgången med cd-skivorna var helt oväntad. Från början gjordes bara ett hundratal, som en rolig grej, men det blev succé och de tog snabbt slut, sedan har de nyproducerats och spritts över hela världen. På en karta i klubbrummet har vi märkt ut alla länder dit vi skickat Tändkuledunk, dunk, dunk från Lysekil och Tändkuledunk 2. Ljuv musik från gamla fartyg. (Förr exporterade man motorer nu exporterar man cd-skivor, red)

Motorljudet från de gamla fiskebåtarna i Lysekil var också en anledning till att föreningen Laurin bildades 1993. På en inspelning från Radio Väst den 25 juli 1997 berättar Stig Selander för Dan Granlund hur det gick till:

"Jag tyckte det var synd att ljudet från barndomens fiskebåtar skulle försvinna från Lysekil," berättade Stig Selander, "Skandiaverken lades ner 1984 och båtarna fick motorer som lät på ett nytt sätt. Vi ville bevara tändkuleljudet i stan och bildade en förening för att kunna köpa en båt med en Skandiamotor, så vi köpte bogserbåten Harry som är byggd 1887."

I dag har föreningen 1 300 medlemmar och i vårt Skandiamuseum finns ett hundratal motorer. Varje torsdag är det arbetskväll i verkstadslokalerna i Norra hamnen. Besökare är välkomna dit för att se när de gamla motorerna renoveras och höra hur de låter.

Det mäktigaste ljudet i samlingen kommer från den 20 ton tunga så kallade Ryssmotorn, en G 5-a på 300 hkr avsedd att bli hjälpmotor i ett handelsfartyg. Den beställdes av Sovjet på 1980-talet men blev aldrig levererad. Jättemotorn hamnade istället på Skandiamuseet i Lysekil 1999 och är nu restaurerad och körbar.

"En tändkulemotor med en härligt rytmisk gång!" Så säger man om det äldsta ljudet som kommer från en Skandia byggd 1911. Den ger 8 hkr, väger 700 kg, är av marin typ och har remregulator. Motorn skänktes 2008 av Ralph Davidsson på Tjörn, som själv demonstrerade den på tänkuledagen i augusti.

Under sommarhalvåret hörs dunket från den K-märkta Harry över hela Lysekil. Tändkulemotorns rytm är som hjärtslag. Du kan lyssna på det på föreningens hemsida: www.llaurin.se

Flera dagar i veckan går Harry på tur med turister till Smögen eller Skaftö. Både bröllops- och begravningssällskap hyr bogserbåten för sina högtider. Sommarsäsongen avslutas i augusti med Tändkulemotorns Dag, som blivit en stor folkfest. Då kommer cirka 3 000 besökare, med och utan båtar eller maskiner, för att se, höra och njuta av de hundratals motorerna. De körs samtidigt på planen där en gång Skandiaverkens fabriker legat och rökringarna ligger tätt över stan. Den dagen kan motordunket verkligen tävla med vilken rockgrupp som helst.

Monika Brohed,
Föreningen L. Laurin, Lysekil

Båtsamlingarna på Bassholmen

Bassholmen
Telefon: 0522-65 13 60
www.allmogebatar.nu
Öppet: 20 juni-20 aug. dagligen 11-12 och 15-18

Föreningen Allmogebåtar hyr sedan 1976 det gamla varvet på Bassholmen, där ett levande museum är under ständig förvandling. Detta innebär att båtarna visas såväl inne i museet som fullt användbara vid bryggan i hamnbassängen. Störst av båtarna är den efter gammal förebild nybyggda gaffelriggade makrillbåten Blixten.

Fiskemuseet Hönö

Västra Vägen 3, Klova Hamn
Telefon: 031- 96 89 94
www.klova.net/fiskemuseum.htm
Öppet: sommartid dagligen 10-18. Övrig tid efter ök.

Fiskemuseet är beläget längst ut i Klova Hamn på Hönö. Verksamheten drivs av den ideella föreningen Kusttraditioner som vill dokumentera fiskets historia och utveckling, hur båtarna såg ut, var de byggdes och hur fisket bedrevs med olika redskap. Här finner ni också dokumentation om ubåten Ulvens förlisning 1943 och från den tyska ubåten U843, som sänktes den 9 april 1945.

Föreningen Bohuslins Linverkstán

Kamstorp, Kville vid väg 163
Telefon: 0525-350 24
www.bohuslin.se
Öppet: efter ök, v.g.ring . Öppet hus-dagar annonseras via turistbyrån.

Linum usitatissimum - det mycket nyttiga linet - har sedan 6000 kanske 10000 år varit en nyttoväxt för textilt och medicinalt bruk. Ingen vet hur länge det använts. Textilrester från Gokstadsskeppet, linfrön som arkeologer funnit bl a i Tanum och andra fynd vittnar om att linet använts mycket länge även här i Norden. Det som avses här är spånads- eller som det också kallas fiberlin. Här hos oss i Linverkstán finns såväl traditionella redskap som ett modernt beredningsverk från 1950-talet. Besökare får förutom teoretisk information pröva på att bråka, skäkta, häckla och spinna lin.

Föreningen L. Laurin

Drottninggatan 4, Lysekil
Telefon: 0523-61 19 45
www.llaurin.se
Öppet: Efter överenskommelse

Museet visar tändkulemotorer från 1900-talets början och framåt, främst från Skandiaverken i Lysekil. Företaget grundades av Laurentius Laurin. Föreningen äger den k-märkta bogserbåten Harry som drivs med en 4-cylindrig Skandiamotor om 300 hkr. Harry levererades från Brynäsvarvet AB Atlas 1887 och är idag ett museifartyg som kan bokas för charter.

Hönö hembygdsgård och Kvarn

Gårdavägen 17, Hönö
Telefon: 0707-22 88 08
www.hono.se/hembygd
Öppet: juni-aug lördagar 15-18 samt efter ök per telefon.

Hönö Hembygdsförening äger och driver Hönö Hembygdsgård, med gården "Tôseras" och båtsmannen Olauses hem samt den fint restaurerade Hättekvarnen på Hönö Heden. Föreningen vill ge såväl öbor som besökande möjlighet att få se och uppleva hur man levde på ön under tidigare sekel. Fiskare var ute på långa seglatser och kom inte alltid hem. Det gällde för fiskarhustrurna att kunna försörja familjen. Här började Hönökakan bakas. På gården finns idag också en av de gamla butikerna från Hönö.

Sillsalteriet Sibirien

Långegärde brygga, Koster
Telefon: 0526-203 40
www.kosteroarna.com
Öppet: 21 juni-16 aug 16-19.
Arbetskvällar okt-maj ons 17-20.

Kosters hembygdsmuseum i byggnadsminnesmärkt sillsalteri. Som efter nedmontering på Hamnholmen nu är uppbyggd och renoverad på nuvarande plats i Kostersundet, Långegärde brygga. Efter sista sillperioden användes byggnaden sommartid som makrillsalteri. Den saltade makrillen exporterades till Amerika. I museet finns en hemslöjdsbutik och en skaldjursrestaurang. Tema för årets utställning är båtbyggeri!

Klädesholmens museum

Sillgränd 8
Telefon: 0304-67 33 08
http://home.swipnet.se/sillebua
Öppet: 4 juli-9 aug, 15-16 aug och 22-23 aug 15-19. Grupper maj-sept efter ök.

Museet som är inrymt i en gammal konservfabrik, visar Klädesholmens industriella utveckling från 1860 till 1960.
Ett bildarkiv är under uppbyggnad med syfte att dokumentera livet på Klädesholmen.

Skolsegelfartyget Westkust

Edshultshall, Orust
Telefon: 0702-51 48 68 (fartyget), 0704-60 29 37, 0304-207 00
www.westkust.com
Öppet: Efter ök.

Orusts Skolfartygsförening Förlig Vind bildades 1986 och anskaffade T/S Westkust 1987. Fartyget byggdes i Sjötorp 1932 och gick i lastfart på Nord- och Östersjön fram till 1960-talet. Föreningen bedriver idag ungdomsverksamhet och seglarskolor ombord. Fartyget uthyres till företag, skolor, föreningar m.fl. Fartyget T/S Weskust är k-märkt.

Lord Nelson, Strömstads Maritima förening

Fartyget renoveras på Hälleviks strands varv.
Museet finns i den gamla Original Odhnerfabriken, Trädgårdsgatan 2 i Strömstad.
Telefon: 0526-159 15
www.lordnelsonsmf.com
Öppet: året runt, tis-fre 11-18, lör 11-16

Segelfartyget Lord Nelson, byggdes 1885 i Grimsby, England. Kom redan 1899 till Sverige, och är en av de äldsta och största kuttrar som finns kvar i Sverige. Strömstads seglande skolskepp, nu även k-märkt.

Stenhuggarmuseet i Hunnebostrand

Asslerödsvägen
Telefon: 0523-553 80, 0739-25 74 19
www.sotenaskultur.se
Öppet: se hemsida eller v.g. ring

Här får besökarna kunskap om graniten, stenbrytningen och hur livet tedde sig för stenhuggarna. Besökarna får också insikt i kolstålets framställning och bearbetning till verktyg för stenindustrin. Hbf Sotenäsgillet som driver stenhuggarmuseet har också ett hembygdsmuseum, en "teaterlada" samt ett antal gamla byggnader. Under högsäsong anordnas guidade vandringar bland de gamla byggnaderna, vidare genom två vittringsklyftor upp till ett bronsåldersröse på berget ovanför museet. Vandringen avslutas med en visning på stenhuggarmuseet.

Museiföreningen Munkedals Jernväg

Östra Åtorpsvägen 18
Telefon: 0524-123 68
www.munkedalsjernvag.com
Öppet: tidtabellstrafik tors, lör, sön 2 juli-9 aug.

Järnvägen öppnades för trafik 1895 av Munkedals pappersbruk för att huvudsakligen frakta brukets produkter till Munkedals hamn. Banan är 6 kilometer lång och hade från början persontrafik. Hela sommaren kan du och dina vänner följa med på en gammaldags tågresa. Känna doften av varm cylinderolja, lyssna till ångslagen i de branta backarna och njuta av den fantastiska utsikten över Kvistrumsälven. Hela tidtabellen på vår hemsida.

Sveriges Sjömanshusmuseum

St Hellevigsgatan 4, Uddevalla
Telefon: 0522-134 60
www.sjomanshusmuseum.org
Öppet: hela året, må-fre 11-16, lö 11-13.

De sjöfarandes arbetslivsmuseum och landets enda bevarade mönstringshus för sjöfolk. Museet visar också en krigsseglarutställning och om livet ombord. Till se värdheterna hör också en imponerande kaptenssalong och en autentisk man skapsskans. Museet har också ett omfattande forskningsarkiv med referensbibliotek. Arkivet innehåller bl a mönstringsrullor, inskrivningshandlingar och ett fartygsregister. En riktig guldgruva för både släktforskare och fartygshistoriker.

Marconibussen

Sveriges Radios första OB-buss, en Scania-Vabis från 1938. Vid en vanlig sändning kunde 10-14 personer jobba i bussen. Vid en av bussens Marconi-kameror, museets Stefan Linfors. Foto: Gunnar Ljungstedt/Nostalgi.

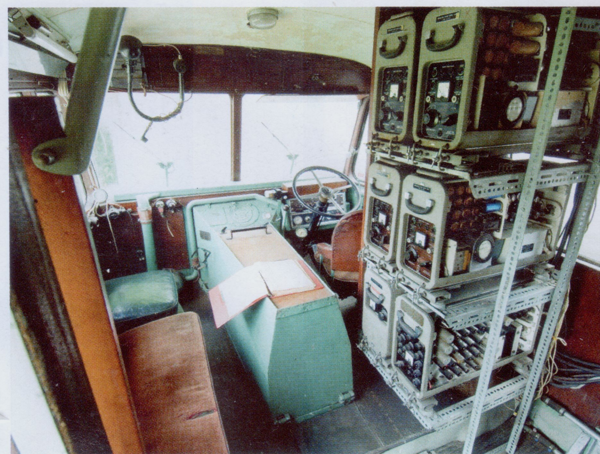
För svensk television var 50-talet den experimentella barndomen. Men redan 1958 sände man fotbolls-VM som första direktsända VM. Detta kunde ske med Marconibussen, en utrangerad gammal linjebuss från 1938 som byggts om till teknikspäckad mobil tv-station. Bussen finns idag bevarad på Säters Film- och biografmuseum.

Världsmästerskapet i fotboll 1958 ledde till ett lyft för försäljningen av tv-apparater i Sverige eftersom Sveriges Radio TV sände flera matcher från evenemanget. Under året ökade antalet tv-licenser i Sverige från 100 000 till nästan 400 000. Men sändningarna nådde långt ifrån hela Sverige. Större delen av Norrland, Gotland och Öland var svarta fläckar. Det skulle dröja ett par år till innan tv:n blev den centrala möbeln i vardagsrummen hos medelsvensson.

Sändningen från fotbolls-VM 1958 hade knappast några likheter med dagens idrottssändningar. Det fanns visserligen fyra kameror men i princip användes bara en. Det var en översiktsbild där man såg matchen som på arenan, och det var ganska svårt att urskilja spelare. Närbilder visades inte och här fanns inga repriser, inga studiodiskussioner i pausen, inga intervjuer i anslutning till matchen, ingen statistik och bilderna var i svart-vitt.

För att genomföra sändningarna behövdes en OB-buss (Outside Broadcasting). Man kan anta att budgeten inte var obegränsad när man köpte in en pensionerad Scania-Vabis 850 buss från 1938 med ett förflutet som linjebuss inom Stockholms Spårvägar. Däremot sparade man inte på tekniken som packades in i OB 1:an. Kameror och en stor del av den tekniska utrustningen levererades av Marconi

Totalt vägde bussen runt tio ton och mycket av utrustningen var förskjuten till höger sida varför en varningsskylt hos föraren uppmanade till försiktighet vid vänstersväng. Foto: Gunnar Ljungstedt/Nostalgi.

och bussen kallades också Marconibussen eller OB:1an. Ombyggnationen startade 1956 och bussen användes första gången 1957 då man bland annat genomförde en eurovisionssändning från Drottningholm.

Idag kan vi på internet se att tv-bussen gjorde ett bra jobb. Där finns hela Sveriges VM-final mot Brasilien, klara fina bilder, men med de nya kommentatorerna Chris Härenstam och Glenn Strömberg. Öppningen av matchen är helt makalös!
På denna länk kan du se matchen när du vill.
http://svt.se/svt/play/video.jsp?a=1181827

Efter VM flyttades bussen till Göteborg. Den sista sändningen på svensk mark var förmodligen ett program från Millesgården 1965. Efter några år som utlånad till Island kom OB:1 an tillbaks till Sverige 1968. Tiden hade då sprungit ifrån Marconibussen, nu var det färg-tv som gällde. Bussen var stor och svårplacerad men vi kan vara glada att den inte skrotades. Efter år på Scania-museet, Tekniska museet och SVT:s fordonsverkstad har Marconibussen slutligen hamnat på Säters Film- och biografmuseum. Den har inte körts så många mil sedan ombyggnationen. Torr förvaring har bidragit till att bussen klarat åren bra och den har därför aldrig renoverats. Visst finns det skavanker men vilken 71-åring har inte det?

Torsten Nilsson, Arbetets museum
(Texten bygger på Gunnar Ljungstedts artikel i Nostalgia, nr 1-2009.)

ÅRETS INDUSTRIMINNE 2006

CTH-Fabriksmuseum

Vattugatan 3, Borlänge
Telefon: 0243-191 99
www.cth-hattfabriken.se
Öppet: året runt guidad visning tis och tors kl 13. Övrig tid efter ök, vi lyfter på hatten och välkomnar din beställning!

CTH-Fabriksmuseum är Sveriges största hatt- och mössmuseum. Fabriken startade 1885 av Carl Theodor Ericson och var kunglig hovleverantör av mössor. År 2004 stängdes fabriken för att den 1 december 2005 öppna igen som ett levande museum som skildrar en unik kvinnoindustri. Gå en hatt/kepskurs, köp hattar och mössor ut vårt bassortiment eller beställ en specialgjord kreation. Svenska Industriminnesföreningen utsåg CTH-Fabriksmuseum till "Årets Industriminne 2006".

Arbetarbostäder Stora Hagen

Stora Hagvägen 22, Grängesberg
Telefon: 0240-234 97, 070-559 25 62
Öppet: v.g. ring för information.

Ett av landets bäst bevarade arbetarbostadsområden från slutet av 1800-talet. Husen var kvadratiska med fyra lägenheter i varje hus med egna ingångar. Hus nummer 22 är idag museum. En lägenhet speglar bostadsförhållanden år 1900, en annan ombyggnationen 1960 till pensionärslägenhet. Här finns också Sveriges första socialminister Bernhard Erikssons privata arbetsrum.

Dalregementets museer

Rommehedslägret
Telefon: 0243-23 37 00, 023-451 30
www.dalregementetsmuseer.se
Öppet: hela året söndagar 13-17. Övrig tid efter ök.

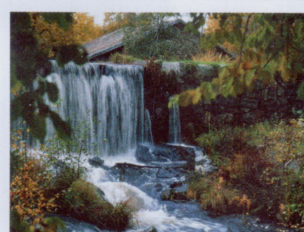
Följ med på en 600-årig tidsresa som börjar i 1400-talets upproriska allmoge och slutar med Rommeheds sprudlande lägerliv. Hör det vinande ljudet från pilar, lyssna till myten om Gustav Vasa. Möt den krigande karolinen och hans hustru och se soldatens liv på Rommehed och hemmavid. Under 2009 öppnar även ett museum på Kasernområdet i Falun som kommer att spegla Dalregements 1900-tals historia.

Avesta Järnbrukshytta/Verket

Koppardalen
Telefon: 0226-64 51 62, Turistbyrån 64 50 40
www.verket.se
Öppet: 6 juni- 31 aug 11-17. Midsommarafton stängt. Övriga året öppet för grupper.

Det sista arbetsskiftet i Avesta hytta gjordes i mitten av förra seklet. Rostugnar, mas- och martinugnar från 1800-talet har renoverats och omvandlas i olika etapper till en industrihistorisk inlevelsemiljö - Verket. Vandra genom den dunkla och suggestiva industrimiljön, en magisk ficklampa blir ditt redskap. Den mörka miljön är nu laddad med modern teknik, och du får lära dig mycket om de villkor och förutsättningar människorna hade, som med sitt arbete lade grunden för vårt moderna Sverige. Upplevelsen kryddas av en vandrande opera för martinugn.

Ekomuseet Husbyringen i Dalarna, Polhemsmuseet

Stjärnsund
Telefon: 0225-801 31, kansli mån-tors 8-13
www.husbyringen.se
Öppet: Polhemsmuseet är bemannat sommarhalvåret mellan kl 12-16. Övrig tid enl. ök.

Här är landskapet museet med himlen som tak och marken som golv. Här möter du nutid och dåtid, kultur och natur. Polhemsmuseet visar sådant som kan kopplas till Christopher Polhems tid på Stjärnsund. Här finns modeller av hans uppfinningar och konstruktioner.

Falu Gruva och Gruvmuseet

Världsarvshuset,
Gruvgatan 44, Falun
Telefon: 023-78 20 30
www.falugruva.se
Öppet: se hemsida eller v.g. ring.

Falu Gruva och Gruvmuseet ingår i Världsarvet Falun. Gruvmuseet är Sveriges äldsta tekniska museum och visar föremål som beskriver Falu Gruvas historia och teknik: Polhems mekaniska alfabet, mineraler och geologi, kopparhantering och kopparmynt, gruvbloss och belysning, pumpverk och uppfordringsanläggningar. Den "förstenade gruvdrängen" Fet-Mats och en installation av gruvans undre värld är attraktioner för barn. Besöksgruvan och Världsarvshuset har öppet året om. Butik, café, restaurang och hantverkare.

Fågelsjö Gammelgård "Bortom Åa"

Fågelsjö, Los
Telefon: 0657-300 30
www.fagelsjo.nu
Öppet: 6 juni-30 aug guidning varje timme 11-16.
Övrig tid efter överenskommelse, v.g.ring.

Fågelsjö Gammelgård är ett folkkonstens tempel, unikt i sitt slag. "Bortom Åa", som gården egentligen heter, är en helt orörd kulturmiljö från slutet av 1800-talet.
När gården stängdes 1910 lämnades allt kvar och står än i dag kvar i oförändrat skick. Här finns också en vapensmedja från 1800-talet som är intakt med sina maskiner och mathärbret med sina 7 olika lås.

Flogbergets besöksgruva

Flogbergets gruva, Lernbo, Smedjebacken
Telefon: 0240-244 88
www.smedjebacken.se
Öppet: 20 juni-16 aug. Övriga tider kontakta MIGA
0240-713 33 eller Kulturförvaltningen 0240-66 02 86

En av Sveriges mest intressanta gruvmiljöer. Ligger på en bergstopp mellan sjöarna Leran och Hillen. Det är ett område som är 350 meter långt och 45 meter brett med ett femtontal större och mindre gruvor. Gruvdrift bedrevs redan under 1600-talet och pågick med mindre avbrott till 1918. 1995 invigdes gruvan som besöksgruva. Visas ovan och under jord. Gruvstuga med utställning, café och souvenirer. Guidade turer dagligen. Barnvisningar. Flogbergsspel.

Gravendals Bruk

Gravendal
Telefon: 0591-400 43, 400 18 eller 021-527 82
www.safsbygden.se
Öppet: Hammardagarna 27-28 juni samt
1 juli-5 aug onsdagar 13-15.

Gravendals bruk anlades på 1720-talet. Verksamheten, i huvudsak stångjärns- och spiksmide, pågick fram till 1909. År 1988 bildades en byförening, från år 1994 benämnd Gravendals Byalag, vars huvudsakliga uppgift stadgats vara att vårda och förvalta och visa byggnader m.m. som anknyter till Gravendals bruks historia. Nu finns tack vare Hellsing Släktförening en byggnad som innehåller en vattendriven stångjärnshammare med härd och blåsbälg. Genom Byalagets insatser finns också bl. a. en renoverad spiksmedja med "provapå" smide. En del av smedjebyggnaden inrymmer en renoverad bakarstuga.

Flatenbergs hytta

Flatenbergsvägen, Smedjebacken
Telefon: 0240-66 02 87, 66 02 86
www.smedjebacken.se
Öppet: Flatenbergs hytta är under reparation under 2009.
Vissa arrangemang kan emellertid ändå förekomma.
Kontakta Turistbyrån 0240- 66 01 45 för information.

Flatenbergs hytta har anor sedan 1500-talet. Den nuvarande anläggningen är från 1850-1865 och drevs som bergmanshytta fram till 1912. Hyttan består idag av rostugnspipa samt masugn med rådstuga och maskinhall. År 1918 blåses hyttan ned pga. bristen på malm och därför att den ansågs gammalmodig och olönsam. Den renoverades och öppnades för visningar i början på 1980-talet. På 1900-talet byggdes en ny rådstuga till hyttan. Guidade turer samt temadagar under sommarsäsongen. Klensmedja.

Gruvcentrum Mojsen

Dillnersväg 11, Grängesberg
Telefon: 0240-217 40, 0705-59 25 62, 0705-81 98 77
www.grufa.se
Öppet: efter överenskommelse v.g. ring ovanstående telefonnummer eller till Ludvika Turistbyrå 0240-860 50

Gruvcentrum Mojsen ligger mitt i Grängesbergs tidigare gruvområde i genuin industrihistorisk miljö. Mojsen var tidigare gruvarbetarnas personalmatsal och är anpassad för utställnings- och museiändamål. Mojsen invigdes den 21/9 2008 och här utlovas en industrihistorisk resa men också en framtidsresa. Här kan besökaren bekanta sig med gruvarbetarnas hundraåriga kamp för bättre förhållanden på arbetsplatser och samhällen samt med produktionsutsrustning. Besöksgruva finns.

Fotograf Ove Olstad

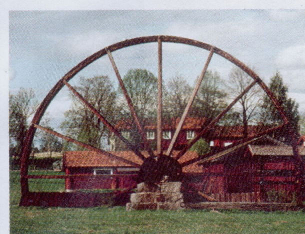

Furudals Landsbygdsmuseum med Norsk Veteranmuseum

Furudal
Telefon: 0258-100 84
www.norskveteranmuseum.se
Öppet: 16 juni-9 aug tis-sö 13-15. Norsk Veteransmuseum 1 juni-30 aug dagligen 10-16.

Furudals Bruk lades ned 1884 men flera byggnader finns bevarade. Kättingsmedjan, mekaniska verkstaden. Herrgård och bruksgata. I den före detta modellverkstaden visas Ore dräktkammare. Dessutom finns Norsk veteranmuseum, ett flyktingdrama från andra världskriget.

Fotograf Claes Söderberg

Ludvika Gammelgård, gruvmuseum

Nils Nils gata 7
Telefon: 0240-100 19
www.hembygd.se/dalarna/ludvika
Öppet: Friluftsmuseum öppet året runt, vissa byggnader öppna 1 juni-31 aug.

Ett tekniskt friluftsmuseum som visar gamla ovanjordsbyggnader och maskinerier i träkonstruktion från 1800-talet, samlade från nedlagda gruvor i trakten. Glansnumret är en körbar, komplett stånggångsanläggning (mekanisk kraftöverföring med fram- och återgående trästänger). Bilden visar ett monumentalt vattenhjul som drivit en stånggång i trakten. Här finns samlingar av äldre redskap och gruvfordon, tryckluftborrmaskiner med en väldig kompressor. I en separat byggnad visas gamla kvarnar och malmseparatorer för koncentration av fattiga malmer.

Medicinhistoriska museet i Falun

Nisserska huset, Falu lasarett
Telefon: 023-49 20 64 under öppet tid, övrig tid 023-344 95
www.ltdalarna.se/medicinhistoriska
Öppet: torsdagar 14-17. Övrig tid efter ök, v.g. ring 023-344 95

Medicinhistoriska museet i Falun grundades 1999 och är inrymt i Nisserska huset, Falu lasarett. På museet visas permanentutställning bestående av gångna tiders sjukvårdsmaterial såsom instrument, teknisk apparatur, undervisningsmaterial och fotografier. En inredd sjuksal visar miljön så som den kunde te sig. Museet kan även visa utrustning från distriktbarnmorskors verksamhet i länet.

NornBoa

Norns bruk, Hedemora
Telefon: 0225-77 30 01, 0702-22 52 89
www.nornboa.se
Öppet: juni, juli och aug lör-sön 13-17. Övriga tider enlig överenskommelse.

Lanthandelsmuseum i 50-60 talsmiljö med en mängd originalförpackningar, burkar samt miniutställningar. Karameller i strut, glass och kaffe med hembakt. Norn är Dalarnas bäst bevarade bruksmiljö med hytta, smedja, kapell och övrig bruksbebyggelse.

Mentalvårdsmuseet Säter

Länsvägen 16 , Skönvik
Telefon: 0225-49 45 09
www.ltdalarna.se/mentalvmuseet
Öppet: året runt och visas efter ök. Alla visningar är guidade. På sommaren visas museet på fasta tider, se annons eller v.g. ring.

Mentalvårdsmuseet är ett psykiatrihistoriskt museum inrymt i en sjukvårdspaviljong från Säters hospital 1912. Museet beskriver mentalvårdens utveckling under 1900-talet. Här visas miljöer med sovsal, dagrum, personalrum, kök och dass. I en av sovsalarna finns utställningen "Den vita staden" som belyser patienternas och personalens livsvillkor. Dessutom visas konst och andra patientalster.

Smedsbostaden på Hammarbacken

Bruksgatan 1, Ludvika
Telefon: 0240-171 75 juni-aug. Sept-maj v.g. ring 0240-862 93
www.ludvika.se
Öppet: juni-aug tis -sö 11-18 måndagar stängt. För ev. andra öppettider hänvändelse till turistbyrån 0240-860 50.

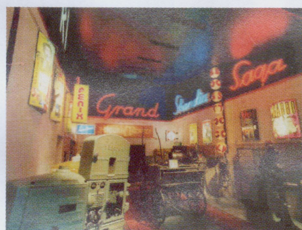
Ludvika anlades under Gustav Vasas tid som ett kronobruk för smide och stångjärn. Vid bruksgatan på Hammarbacken i centrala Ludvika låg smedsbostäderna. En av de ursprungliga byggnaderna återstår. Här har en museibostad inretts som visar hur en familj levde vid sekelskiftet 18-1900-talet. I ett gammalt, vackert sädesmagasin visas konstutställningar. Guidade visningar av smedsbostaden, konserter på torsdagar, barnprogram på onsdagar, café.

Motor & Nostalgimuseum

Beläget ca 1 km söder om Grängesberg, vid sjön Södra Hörken. Skyltat fr. riksväg 50 vid Dalporten.
Telefon: 0240-213 32
www.motornostalgimuseet.com
Öppet: juni-augusti dagligen. Övrig tider efter ök.
Aktiviteter under 2009, se vår hemsida.

I det vackra museumet finns bilar från 1920- till 70 talet att beskåda. Ett 30-tal motorcyklar, mopeder och cyklar visas också, liksom flera modellflygplan och en samling leksaksbilar. Dessutom 100-tals radioapparater, många motorsågar, en fin historisk kamerasamling och mycket annat. Riktigt nostalgi kan man uppleva på det trevliga lilla torg med flera gamla affärer uppbyggda. Vår utomhusutställning med unika fint upprustade maskiner och lingrävare är internationellt uppmärksammad. Museet har butik, servering och konferenslokal.

Säters Biograf & TV-Muséum

Järnvägsgatan 26
Telefon: 0225-533 75
www.biografmuseet.se
Öppet: 16 juni-15 aug tis-lö. Året runt för grupper efter ök.

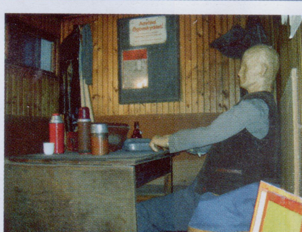
Säters Biograf- och TV-museum har 525 kvm film-, biograf och televisionshistoria i omsorgsfullt uppbyggda miljöer. Ett museum för den rörliga bildens historia med en liten gammaldags biograf i centrum. Här visas regelbundet filmbilder som väcker minnen till liv!

Museiföreningen Gefle-Dala Jernväg

Lokstallarna Falun
Telefon: 023-201 15
www.mfgdj.se
Öppet: v.g. se vår hemsida.

Museiföreningen Gefle-Dala Jernväg bevarar, renoverar och levandegör kulturellt och historiskt intressant järnvägsmaterial, främst med anknytning till Dalarna. Spårvidd 1435 mm. Verksamheten bedrivs i de två gamla rundstallarna i Falun. Här visas ånglok, diesellok, motorvagn och persongodsvagnar. Det gamla lokstallet på bilden är från 1875 och här finns fordonssamlingar, bibliotek och personallokaler.

Vägverkets museum Pylonen

Röda vägen 1, Borlänge
Telefon: 0243-750 30
www.vv.se/museum
Öppet: vardagar 10-16

Vägverkets museum Pylonen visar ett urval av redskap och maskiner som använts inom väghållningen från 1900-talets början fram till vår tid. En stor modell visar väg- och trafikutvecklingen från 1930-talet fram till 1960-talet. Utställningen "Vägen i kulturlandskapet" berättar om vägar och trafik före bilismen. Under 2008 visas trafiksäkerhetsutställningen "Livräddning på väg"

Lokomotiv fyllt med sprängmedel

På kalkbruksmuseet i Bläse finns ett litet industribanelok med en spännande historia.

Loket tillverkades under 1930-talet på DEMAG - verken i Tyskland för att användas vid tungvattenfabriken i Rjukan, Telemark, Norge. Efter kriget såldes loket till Gotland och användes i kalkbrotten på Furilden fram till 1974. Det första man gjorde var att reparera loket och dröm om mekanikernas förvåning när de demonterade växellådan. Hela lådan var full med sprängmedel!

Efter närmare efterforskning visade det sig att loket var reservplanen vid ett attentat som gick ut på att spränga en färja vid namn "Hydro" som användes av tyskarna på Tinnsjön (Rjukan) i februari 1944. Motståndsrörelsen behövde dock aldrig ta till reservplanen och den "sprängfyllda" växellådan glömdes bort. Idag kan du åka med detta lok från kalkfabriken i Bläse ut till kalkbrottet.

Bläse Kalkbruksmuseum

Sprängloket på plats mellan kalkugnarna i Bläse. Foto: Torsten Nilsson.

Ett museum som skildrar stenindustrins historia och arbetarnas liv och villkor. Följ med på en spännande åktur med stentåget på Gotlands längsta järnväg. Här arrangeras också konserter, sång- och musikkvällar. Utställning, guidade visningar, kiosk, café och restaurang.

Bläse Kalkbruksmuseum
Fleringe, Lärbro
Telefon: 0498-22 46 62, 22 46 04 till restaurangen
www.blasekalkbruksmuseum.se
Öppet: maj-aug vardagar 10-17, lö-sö 12-17.
Övrig tid efter ök.

Fotograf Yngve Stark

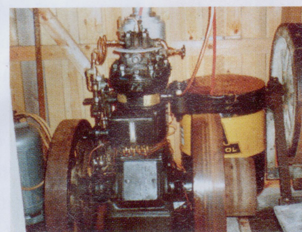
Här visas vardagen från början av 1900 till 1960 talet. Museet har stor mängd fotografier bland annat visas Lagerlingen (Tyskarnas läger) och kvinnornas tuffa vardag. Här finns en stor samling av gamla veterantraktorer från 1916 till 70-talet, lokomobiler samt en sågmotor Rudolf Disel från 1904 (visas motordagen). Olika arrangemang anordnas t.ex. vårbruk, motordagen, skördedagen, tröskdag och plöjning allt sker givetvis med gamla maskiner. Nu erbjuds boende i Spenarvegården i 1930-50 tals miljö. Bilden från en av våra tröskdagar visar en Munktell 20/24 Termanius.

Gotlands lantbruksmuseum
Spenarvegården, Havdhem
Telefon: 0498-48 13 24
www.spenarve.se
Öppet: se vår hemsida

Visst finns det tåg på Gotland! Vid stationen Hesselby i Dalhem på mellersta Gotland finns Gotlands Hesselby Jernväg (GHJ) – den enda kompletta järnvägsmiljön från de smalspåriga Gotlandsbanorna som finns bevarad. Under 2007 har järnvägen byggts ut till Munkebos hållplats. Här kan ni sommartid samt med "Tomtetåget" kring nyår åka ångtåg med äkta gammaldags atmosfär till Munkebos och Ekens hållplatser. Då kan ni även besöka Jernvägsmuséet eller fika på Jernvägscaféet. Det går bra att hyra tåg för skol- och gruppresor, möten eller fester under hela året.

Föreningen Gotlandståget, Järnvägsmuseet i Dalhem
Hesselby station, Dalhem
Telefon: 0498-380 43 · www.gotlandstaget.se
Öppet: Ångloksdragna tåg, framföres sommaren 2009 enligt följande tidtabell, 7 juni-30 aug sön, 1 juli-15 aug ons-tor och lör. Museijärnvägens dag den 30 aug 2009 framföres tågen med särskild tidtabell.

Tändkulemotor i daglig drift som driver stensvarv och borrmaskin som borrar centrumhålet i en slipsten. Visning av gamla verktyg och bilder från stenbrytningen. Idag är stenmuseet ett utflyktsmål för tusentals besökare och ett av Gotlands vackrast belägna friluftsmuseer.

Stenmuseet i Kettelvik
Hoburgen
Telefon: 0706-26 76 62
www.gotlandsbrynet.se
Öppet: 5 juni-17 aug dagligen 11-16. 22 maj-31 maj samt 18 aug-31 aug fre-sön 11-16.
Övrig tid efter ök, v.g. ring.

Ångslipen Gävle varv

Wilbur och Karl-Erik tar sig en välförtjänt fikapaus. Foto: Torsten Nilsson

När Wilbur var sex år gammal tog han bussen från Karlholms Bruk till Gävle och sedan promenerade han från busstationen till Gävle varv. Allt detta för att hälsa på pappa Einar som var styrman ombord på ångbogseraren Karlholm. Fartyget låg på Gävle varvs slip för service. Pappan var styrman på s/s Karlholm som ägdes av Karlit-fabriken. Wilbur fick för första gången i sitt liv se ångslipen i drift och han var med när s/s Karlholm sjösattes. Sedan fick han följa med ångbogseraren hem till Karlholms Bruk.

På Gävle varv byggdes det under 1800-talet segelfartyg i trä. Men 1883 övertogs varvet av AB Atlas i Stockholm, som behövde varvet för att renovera fartyg och då även installera ångpannor. Atlas byggde nya anläggningar, bland annat en slip för att kunna ta större fartyg, en utrustningskaj och man byggde även bostäder för arbetarna, Atlasgårdarna. Under slutet av 1800-talet byggdes två ångvarpbåtar, s/s Östa och s/s Laxen. Östa är idag ett levande arbetslivsmuseum i Stockholm och Laxen finns i Gysinge med originalpanna och ångmaskin. Som kuriosa kan berättas att i början av 1960-talet byggde varvet den ponton som regalskeppet Vasa skulle placeras på vid bärgningen från Stockholms ström. 1961 och 1962 levererades två tankfartyg som den sovjetiska staten beställt. Det senaste fartyget som byggts på varvsområdet är återuppförandet av Briggen Gerda, cirkeln är sluten och man bygger återigen träskepp.

1967 användes slipen för sista gången sedan tankfartyget Svea Reuter åkt av slipen och fastnat. Det tog mer än tre månaders intensivt arbete innan man lyckades få fartyget flott. Ångslipen fick stå kvar, ganska orörd men nu förvandlad till ett förråd.

På 1990-talet började Wilbur och andra fundera över vad som hänt med slipen som ingen hade ägnat en tanke åt sedan stängningen. Han lyckades hitta de gamla nycklarna och ta sig in och där, långt under all bråte, fanns hela ångslipmaskineriet kvar! Man började undersöka möjligheterna att bilda en museiförening med mål att starta upp maskineriet. Först behövdes en ny ångpanna och genom lyckliga omständigheter lyckades man överta s/s Östas gamla panna som på så sätt, efter 100 år, kunde återvända till den plats där s/s Östa en gång byggdes.

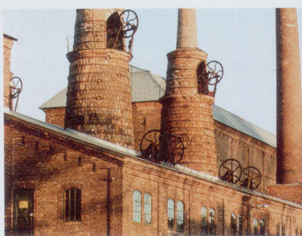
Numera träffas arbetslaget varje tisdag förmiddag vid ångslipen i Gävle. Det senaste projektet är ett nytt förråd på samma plats som det gamla. Där kommer man bland annat att visa den ångmaskin som drev Gävle varvs tripodkran samt en utställning om Gävle varv. Skall man bevara industrihistoria får man ibland arbeta som detektiv och ibland har man bara tur. Wilbur minns när en av de gamla varvsägarna kom med fem flyttkartonger arkivmaterial, Gävle varvs historia, som inte rymdes i den nya lägenheten! På Stadsarkivet finns filmer från sjösättningarna och arbetet på ångslipen.

- Vi skulle haft det överkört på en pinne eller dvd, funderar Wilbur.

Men det roligaste är trots allt att köra ångmaskin.

- Vid högtidliga tillfällen drar vi ut vajern och vinschar lite grann, berättar Wilbur.

Torsten Nilsson, Arbetets museum

Forsbacka bruk

Storsjön
Telefon: 026-303 03
www.forsbackabruk.com

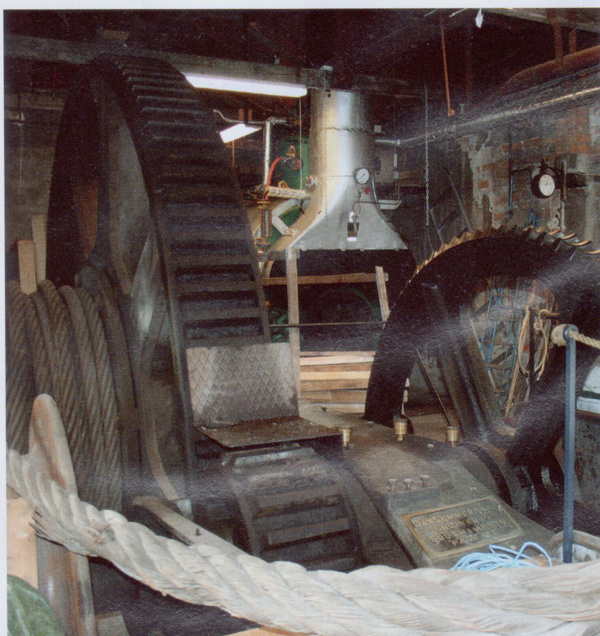
Under 1800-talet växte här upp en storindustri som under 1940-talet hade 1000 anställda. Masugnarna var i drift till 1953 och det sista valsverket lades ner 1981. Kvar idag är bland annat fyra rostugnar, tre masugnar, bessemer-konverter, en hammare för hålslagning i rör, rester av valsverk, ångpannehus samt ugnar för järnhärdning. I ett ångpannehus finns en utställning om verktyg och produkter och en utställning om livet från vaggan till graven i samhället.

Gammelstilla Bruk

Torsåker
Telefon: 0290-442 12
www.hofors.se
Öppet: juni – mitten av september.
För info om tider, bokning mm v.g. ring.

Gammelstilla Bruk från 1650-talet. Ny smedja, hytta och en mekanisk verkstad byggdes på 1800-talet. Järnframställningen upphörde på 1910-talet. Kvar finns idag klensmedja, den mekaniska verkstaden med fungerande maskiner, verktyg, snickeri, kraftstation och gjuteribyggnad. På bruket finns en ståtlig byggnad, från 1860-talet, ämnad att bli herrgård och bostad till dåvarande brukspatronens familj. Till bruksidyllen hör den gamla stångjärnssmedjan som används till teaterföreställningar sommartid. På "Höskullen" samt "Stallet" anordnas konstutställningar och sommarservering. Kan även hyras! Gammaldags Julmarknad sista helgen i november.

Slipmaskineriet och ångpannan i bakgrunden. Foto: Torsten Nilsson

Fotograf: Rolf Sten

Jädraås Bruk

Jädraås
Telefon: 0297-451 23, 451 90 eller 070-585 13 12
www.jtj.org och www.jadraas.se
Öppet: 14 juni-30 aug sön 10-16. Samt lördagen den 18 juli och 22 aug 10-16.
Infoskyltar finns för egen vandring. Grupper guidas efter ök.

Bevarad industrimiljö. En hytta med två masugnar i bruk mellan 1858 och 1930 och en Lancashiresmedja som var i drift mellan 1905 och 1942. Upplev hela historien från transporterna av järn och malm till färdigt plattjärn. Även järnvägen hade stor del i utvecklingen.

Se även Jädraås-Tallås Järnväg.

Fotograf: Björn Tång

Jädrås-Tallås Järnväg

Järnvägsstationen i Jädraås
Telefon: 0297-451 90 (telefonsvarare), 453 95 trafikdagar
www.jtj.org
Öppet: 14 juni-30 aug söndagar. Stora Tåghelgen 18-19 juli, kvällstrafik 22 aug. Tider v.g. se hemsidan.

Museijärnväg 6 km med ångloksdragna tåg. Tåget utgår från Jädraås, där en stor del av den gamla järnvägs- och bruksmiljön är bevarad. Järnvägen representerar tågets stora roll för resor och transporter i järnets och skogens land under 1900-talet.

Tankfartyget Svea Reuter fast på slipen.
Foto: Fotografen i Gävle AB

Norrsundets arbetarmuseum

Kvistholmsvägen 5
Telefon: 0297-23000
Öppet: vardagar 8-15.30. Övrig tid efter ök.

Ideellt uppbyggt museum i en fd skola. Byggnaden innehåller lägenheter med sju enheter omfattande 1890 till 1960-talet. Här finns också ett café med fotosamling innefattande tusentals bilder. Bibliotek, skrädderi, skomakeri, snickeri, båthus, garage med SAAB bilar från femtiotalet. Boulebana med mera. Populärt är Berättarcaféet och Gammeldags Jul. På museet har också Arbetarteatern sin verksamhet .

Rosenlöfs Tryckerimuseum

Korsikavägen 23, Kungsgården
Telefon: 0290-376 18
www.rosenlofsvanner.se
Öppet: efter ök, v.g. ring

Autentiskt tryckeri från 1890. Verksamheten pågick till 1974 då allt lämnades som det var. Här finns ett komplett tryckeri och bokbinderi, sätteri, papperslager och kontor. Man satte texten med blytyper, offsettekniken infördes aldrig här. Tryckningen skedde i digelpressar och cylinderpressar. Det finns uthusbyggnader och ett bostadshus som idag används som reception, utställning om verksamheten vid Rosenlöfs tryckeri och privatbostad.

Sveriges Fängelsemuseum

Hamiltongatan 1 och 3, Gävle
Telefon: 026-65 44 30, 070-628 01 92
www.fangelsemuseet.se
Öppet: ons-sönd 12-16, visningar efter ök tis-sön.
Sommaröppet alla dagar 12-16.

Ett museum i två fängelser! I slottshäktet från 1732 får du uppleva den tid i Sverige när grymma och förnedrande skam- och kroppsstraff var dagliga inslag vid skampålen på torget eller på landets alla galgbackar. I de mörka och usla arresterna möter du makten och straffen, brottslingarna och deras vanmakt. Inslag av motmakt och frihet leder dig sedan vidare till cellfängelset från 1847. Där får Du i utställningen "Hotell Hamilton" följa fångvårdens utveckling fram till våra dagars kriminalvård.

Fotograf: Christer Wiklund

Stiftelsen Bunges Kapell

Åmotsbruk
Telefon: 0297-604 74
www.amot.nu
Öppet: 13 juni - 9 aug. 12-20

Café i museimiljö i det gamla brukskapellet i Åmotsbruk. Här finns försäljning av bygdens hemslöjd, konstutställningar och visaftnar m.m. I Bruksslingan kan besökare se ett välbevarat gammalt järnbruk med bl.a. herrgård, smedgårdsrad, magasin, tysksmedja, och kolhus samt i drift en tullkvarn och en bagarstuga.

Torsåkers Socken och Skolmuseum

Solbergaleden 9, Torsåker
Telefon: 0290-400 80
www.torsaker.nu
Öppet: 13 juni-16 aug dagligen 13-16. Grupper även andra tider efter beställning per telefon.

Torsåkers Socken & Skolmuseum grundades 1984 av Rune Sundberg, vaktmästare på Solbergaskolan. I skoldelen finns klassrum från tidigt 1900-tal med kart- och planschrum, materialrum för kemi-, fysik-, biologi- och geografiundervisning mm. Här finns också permanenta utställningar om serieklassikerna Kronblom och August och Lotta och om bygdeforskaren och fotografen William Eriksson, operasångaren Joel Berglund samt en utställning om Torsåkers historia. Museet drivs av Torsåkers Hembygdsförening.

Storbergets Gruvor "Stollen"

Storberget
Telefon: 0290-293 90
www.hofors.se
Öppet: 13-18 juni, 3-9 aug, visning dagligen kl 14.
22 juni-2 aug, visning kl 13, 14 och 15.

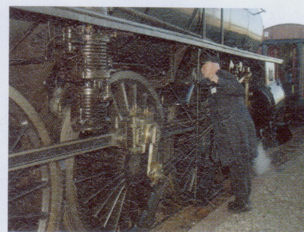
Visningsgruva med en 265 meter lång stollgång som mynnar i ett dagbrott. Här kan man se lämningar efter järnmalmsbrytningen med hästvandring med mera. Gruvan ligger 45 meter under jord. I en byggnad invid finns ett gruvmuseum med utställning om gruvhan-teringen. Gruvan var igång från medeltiden fram till 1886. Inom ett par kilometer finns två hyttruiner, Tjärnäs bruk och Vibyhyttan. Varma kläder rekommenderas!

Wij valsverk industrimuseum

Wijgatan, Ockelbo
Telefon: 0297-402 42, infokontoret 0297-555 00
www.jarnriket.com och www.wij.se
Öppet: 16 juni-31 aug, se hemsidan.
Övrig tid efter ök.

Wij valsverk, byggt 1797, med två knipphammare och fyra spikhammare. På 1880-talet installerades ett mediumvalsverk och tjugo år senare ett finvalsverk. Valsverket finns kvar med vällugn, valsverk, svarvskammare med remdrift och klippsax, turbin och vattenhjul samt ångmaskin. Ett kontor i sekelskiftesstil. Här finns också en herrgård med två flyglar, stationshus, brandstation och arbetarbostäder. I Valsverkssalen anordnas konserter. Den gamla bruksmässen är i dag restaurang omgiven av en stor rosenträdgård och en ateljé för utställningar samt en blomsterhandel.

Sveriges Järnvägsmuseum

Rälsgatan 1, Sörby Urfjäll, Gävle
Telefon: 026-14 46 15
www.jarnvagsmuseum.se
Öppet: juni-aug dagligen 10-17.
Övrig tid på året 10-16, måndagar stängt.

I Gävle finns en av världens finaste järnvägshistoriska samlingar. Här kan du följa järnvägens historia och utveckling. Se de äldsta loken och vagnarna, de tyngsta, snabbaste och vackraste. Provsitt de hårda träbänkarna i en tredje klass vagn och känn spakarna i förarhytten på ett ånglok. Nytt är Hennans stationshus som flyttats hit från Hälsingland. Kul museum för hela familjen. Sommartid minitåg för barn, restaurangvagnen Ångvisslan och guidade visningar. Se hela programmet på hemsidan.

Fotograf: Nick Blackmon

Ångslipspelet (f.d. Gävle Varv)

Atlasgatan 9, Gävle
Telefon: 026-14 28 14
Öppet: för visning och körning under maj-sept, v.g. ring.

Ångteknisk utbildning,
v.g. ring 026-62 16 02, 19 63 85

Slip och utrustningskaj anlades 1883 (ATLAS AB, Stockholm) på södra sidan av Gavleåns utlopp. Företagets verksamhet upphörde efter c:a fem år och drevs i ny regi fram till 1960-talets mitt. Det nu restaurerade ångslipspelet, Europas enda fungerande ångslipspel, kan köras med en återinsatt Scotte ångpanna. Även Tripodkranens ångmaskin har iordningställts, samt ångdrivna matarvattenpumpar. Föreningen, Gävle varvs historiska förening, har ångteknisk utbildning med inriktning på trad. ångfartyg och ånglok samt fasta anläggningar.

★ Göteborg

Filmfabriken

Visst har det gjorts filmer på Remfabriken, fast kanske inte av den sorten man väntar sig. Inte en enda hurtig skrytfilm som berättar om den framgångsrika tillverkningen och de gedigna produkterna. Med rader av arbetare som (gärna lite ryckigt) till käck bakgrundsmusik uppvisar nit och redlighet i företagets tjänst. Ack nej, det blev helt andra filmer.

Den första gjordes 1977, bara några veckor innan produktionen lades ner. Åke Åberg som var chef på Industrimuseet beställde den. Han ville att den välbevarade fabriksmiljön skulle dokumenteras medan verksamheten ännu pågick. Filmen blev bara en kvart lång men filmaren Gunnar Persson lyckades göra ett kärleksfullt och vemodigt porträtt av en fabrik som visste att dess dagar var räknade.

Genom att allt är filmat i befintligt ljus får man en bra uppfattning om förhållandena. Några korta sekvenser är dock så mörka att det är svårt att urskilja motivet. Kameran dröjer vid de tunga vävstolarna av gjutjärn, det täta bomullsluddet på skaften som rytmiskt höjs och sänks, remmarna, transmissionerna som snurrar i taket. Väverskorna arbetar vid sina maskiner: tvinnar, varpar och väver. Frukosten intas vid ett enkelt bord i vävsalen. Disponentens ålderdomliga men påkostade kontor visas upp utan kommentarer.

Förmannen Walter Israelsson berättar med egna ord om tillverkningen. Gunnar Perssons röst kompletterar med faktauppgifter och med namn på de anställda som medverkar. I bakgrunden hörs maskinernas regelbundna gång. Musikinslagen utgörs av melankoliska pianostycken av Chopin. Det hela är smärtsamt vackert.

Men Åke Åberg ogillade resultatet. Han hade förväntat sig en bättre dokumentation av tekniken och krävde att filmen skulle göras om. De anställda var dock nöjda och vägrade medverka vid en nyinspelning. Därmed fick de sista ordet. Museichefen lyckades inte övertala dem innan nedläggningen var ett faktum.

Nästa filminspelning skedde året därpå, då TV drog in för några scener ur "Mor gifter sig" av Moa Martinsson. Gurie Nordwall spelade mor som arbetar på textilfabrik och hon kämpade verkligen heroiskt. Fast egentligen var det trygga, goa Maud Jerneskog som stod bredvid hela tiden och skötte vävstolen, precis som hon alltid hade gjort. Hon var själv aldrig i bild, bara hennes arbete och hennes arbetsplats. Maud skänkte sitt honorar till Föreningen Göteborgs Remfabrik vid dess första möte. Det står i protokollet.

Sedan dröjde det länge – ända till 1999– innan nästa filmteam kom. Den här gången var det Remfabrikens magasin som efterfrågades av Mohammad Ghamari för en rätt udda produktion. Magasinet skulle föreställa ett otäckt ställe där människor torterades av polisen (eller möjligen militären) i någon grym diktatur.

Tortyr blev det nästan på riktigt, eftersom inspelningen skedde i början januari och det var kallt. Rejält kallt. Magasinet var (och är) oisolerat och ouppvärmt. Skådespelarna var lättklädda. För tortyroffren föll det sig säkert naturligt att se lidande ut. För de stackars poliserna var det nog mycket svårare att agera trovärdigt. De filmades i magasinet några minuter i taget och rusade mellan varven in på fabriken där de sveptes in i filtar och värmdes upp med hett kaffe innan det var dags att filma igen.

Filmen var tänkt att användas i skolundervisningen och vi fick aldrig se den färdig, men troligen är det den enda filmen där magasinets interiör figurerar.

Hösten 2006 kom så BrainRoad Films, en grupp entusiastiska och driftiga gymnasister med stora ambitioner och minimal budget. Deras film - The Fred Vincent Story – är en actionspäckad gangsterfilm som utspelas i Chicago i början av 1900-talet och Remfabriken spelar en viktig roll. Flera roller faktiskt.

Kontoret med sitt skrank föreställer polishögkvarteret som är Fred Vincents arbetsplats. Möjligen kan den uppmärksamme förundras över att Chicagopolisen har en enorm karta över Norrland hängande på väggen. Men i övrigt passar miljön bra, och den korrupte polischefen kan dessutom använda disponentkontoret för sina skumma affärer.

Inför slutstriden klättrar poliserna över det rödmålade planket (det väckte visst uppseende på Gårda) och smyger omkring utanför fabriken. Själva slutstriden utspelas i varpsalen och i vävsalen, där gangsters och poliser hämningslöst skjuter på varandra bland maskinerna. De flesta karaktärerna stryker förstås med, även Fred som i slutscenen sjunker ihop på gårdens stenbeläggning.

Mer underhållande än så här kan knappast en gammal fabrik bli. Det finns säkert lika många bortklippta scener med dråpliga missar som det finns färdig film. Tänk vad roligt framtidens historieforskare kommer att ha när de letar efter Remfabriken i filmens värld!

Och ännu roligare kommer det att bli. Håll ögonen öppna efter nya tv-avsnitt baserade på Camilla Läckbergs deckare hösten 2009. Jag avslöjar inte mer...

Katrin Bjerrome,
Göteborgs Remfabrik

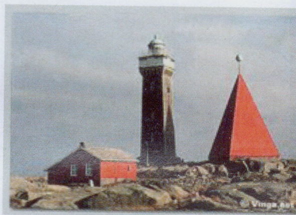
Några scener i Mor gifter sig spelades in på Remfabriken.
Maud Jerneskog och Gurie Nordwall längst till vänster. Foto: Trad Wrigglesworth.

Aeroseum

Säve Depå, Holmvägen 100
Telefon: 031-55 83 00
www.aeroseum.se
Öppet: guidade visningar de flesta dagar, se hemsidan för aktuell info. Grupper efter ök.

Flygets upplevelsecenter – i underjorden. I en unik miljö får besökaren resa genom flygets historia och utveckling, från drömmen om flygning till framtidens rymdfärder. Den underjordiska berganläggningen var under kalla kriget en topphemlig hangar för Göteborgs jaktflottilj F 9. Nu skapas ett center för flygande upplevelser med bland annat spännande utställningar samt renovering och flygning med gamla veteranflygplan. Aeroseum erbjuder guidade visningar, gruppaktiviteter och möjligheter till konferenser och evenemang.

Fyrmästarbostaden på Vinga – Evert Taubes barndomshem

Vinga
Telefon: 070- 366 60 60
www.wingavanner.se
Öppet: v.g. se hemsidan

Den nuvarande fyren på Vinga byggdes 1890 – första fyrmästare var Evert Taubes far. Familjen flyttade in i fyrmästarbostaden som byggts 1851. I huset har föreningen Winga Vänner inrett ett arbetslivsmuseum och ett rum med "Taubiana". Museet minner om fyrvaktares och lotsars hårda liv härute vid Sveriges västra utpost där farvattnen är svårnavigerade och skeppsvraken många. Här finns arbetsredskap, nautiska instrument samt en modell av den optiska telegrafen, en föregångare till den elektriska.

Bergslagernas Järnvägssällskap

Lärje Bangårdsgata 2
Telefon: 0707-87 36 44
www.bjs-club.se
info@bjs-club.se
Öppet: ring så tar vi emot besök.

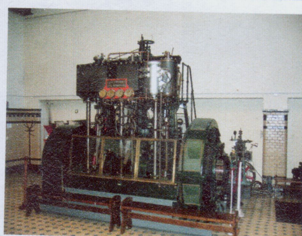
BJs veterantåg drivs av ånga, elektricitet eller diesel, bakom loken går det vagnar från 30- till 60-talet. Vagnsparken består av sittvagnar med kapacitet på över 600 resande. BJs bevarar och vårdar en stor samling godsvagnar, godstågen det är och har alltid varit lika viktigt som resandetågen men glöms lätt bort. BJs samarbetar ofta med hembygdsföreningar och andra arbetssamma museer vid arrangemang i de trakter där det finns normala järnvägsspår. För intresserade av BJs samlingar, visar vi gärna efter ök per telefon, så att grinden är öppen när ni kommer.

Färjan 4

Residensbron
Telefon: 0730-41 08 10
www.steamboat.se
Öppet: historiska hamnturer under sept-okt lördagar.

Färjan 4 är den enda kvarvarande ångfärjan från lokaltrafiken över älven i Göteborg. "Fyran" som byggdes 1920 trafikerade i över 30 år linjen Residensbron-Götaverken och var kvar som reservfärja till 1970. Färjan skänktes då till Sjöfartsmuseet, som gett Sällskapet Ångbåten förtroendet att bevara färjan i trafikdugligt skick. Nu går hon i beställningstrafik och rundturer på älven. Färjan 4 är K-märkt och T-klassad

Energihistoriska samlingarna, Elyseum

Västgötagatan 2
Telefon: 031-62 65 90 (onsdag 10-15)
ehs@goteborgenergi.se
Öppet: onsdag 10-15, eller efter överenskommelse

Gasen kom till Göteborg redan i mitten av 1800-talet, elektriciteten kring förra sekelskiftet och fjärrvärmen har funnits i över 50 år. På museet kan du få reda på hur det gick till när de första elkablarna drogs i Göteborg, om hur fjärrvärmen kom till stan och mycket mer. Byggnaden som museet ligger i stod färdig redan 1908 och togs i drift av Göteborgs Stads Elektricitetsverk. Under årens lopp har huset använts till en rad olika verksamheter men efter en omfattande renovering överensstämmer nu huset i hög grad med det ursprungliga utseendet. Vid nyinvigningen 1992 döptes huset till Elyseum.

Göteborgs Remfabrik

Åvägen 15
Telefon: 031-83 15 35
www.remfabriken.se
Öppet: visning varje helgfri måndag kl 18. Lördagsöppet en gång per månad, se hemsidan. Grupper efter ök.

På Remfabriken vävdes drivremmar för industrin från 1891 till 1977. Fabriksbyggnad från 1900, tillbyggd efter elektrifieringen 1916, men i stort sett oförändrad sedan dess. Numera ett byggnadsminne. Transmissionssystemet är bevarat liksom maskinparken som utökats med flätmaskiner och bandvävstolar. Arbetslivsmuseet drivs av en ideell förening. Fungerande maskiner används fortfarande och demonstreras vid visningar. I museibutiken säljs band, snören m fl produkter tillverkade på fabriken.

Kortedala Museum

Adventsvägen 1
Telefon: 031-48 59 40
www.kortedala.museum
Öppet: jan-maj och sept-dec sö 12-15.
Sommaröppet varannan söndag, se hemsidan.

Kortedala Museum består av två rum och kök och illustrerar hur många barnfamiljer bodde 1955-1965. Här betonas vardagslivet med utgångspunkt från hemmet; husmödrar och barn i grannskapet och fädernas arbetsliv i industristaden Göteborg. Kortedala Museum belyser en nationell epok när folkhemmet förverkligades i nyuppförda bostadsområden. I museet finns möbler, hemtextil, husgeråd, porslin, prydnadssaker, kläder, skor, accessoarer, leksaker, böcker, tonårsprylar, och mycket annat.

Skonaren Ingo

Lundby Hamngata 40
Telefon: 031-14 25 01
www.skonaren-ingo.org
Öppet: välkommen med din förfrågan på telefon eller e-post kontoret@skonaren-ingo.org

Föreningen Skonaren Ingos Vänner bildades 1983. Uppgiften är att bevara Skonaren Ingo, byggd 1922 i Sjötorp, så nära ursprungligt skick som möjligt och att föra kunskapen om att segla och underhålla en 3-mast skonare vidare till nya generationer. För att finansiera allt underhåll hyrs Ingo ut till skolklasser, lägerskolor, företag, föreningar, organisationer och privatpersoner.

Kvibergs Militärhistoriska Museum

Lilla Regementsvägen
Telefon: 031-48 06 02
kviberg.museum@telia.com
Öppet: Juni-aug tis-ons 12-14 och tors 17-19.
Övriga året tis-ons 12-14 och tors 10-15 och 17-19.

Militärhistoria som berättar om artilleri och luftvärn. Museet ligger på Lv6 området i gamla sjukstallar och visar kanoner, fordon, hovslagarsmedja, sjukhus och sjukstallar. Ett arbetslivsmuseum som speglar verksamheten på Kviberg från Göta artilleriregementets hästanspända divisioner fram till Göta luftvärnsregementes moderna robot system. Samt verksamheten kring detta från hästsjukvård, hovslageri till modern teknik och elektronik.

Spårvägssällskapet Ringlinien

J Sigfrid Edströms gata 2, besök efter ök.
Telefon: 031-19 00 27
www.ringlinien.org
Öppet: trafik lördagar i slutet av april - 1 okt samt lördagar i advent. Dagligen i juli. Tider 12-18.

Göteborg är spårvagnarnas stad sedan mer än 125 år tillbaka. Varje sommar kan man också åka med historiska spårvagnar i centrala Göteborg. Varje dag med trafik är 2-4 av de gamla vagnarna ute i trafik, mitt i gatan, mitt i staden. De äldsta vagnarna är över 100 år gamla. Det finns vagnar från varje årtionde fram till 1960-talet. Lättast hittar man de gamla vagnarna på Drottningtorget framför Centralstationen där de utgår på sina turer till Liseberg. Vagnhallen håller öppet vid enstaka tillfällen - se hemsidan.

Maritiman

Packhusplatsen 12
Telefon: 031-10 59 50
www.maritiman.se
Öppet: april fre-sön 10-16. Maj-sept dagligen 10-18.
Oktober fre-sön 10-16.

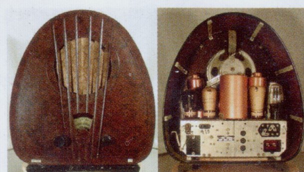
Mitt i hjärtat av Göteborg ligger Maritiman - Göteborgs maritima upplevelsecentrum - förtöjt, med hela 20 museifartyg samlade på ett och samma ställe. Genom att mönstra på vår armada kan du se och lära om ex. ubåtar, jagare, fyrskepp och brandbåtar. Varva de maritima äventyren med att frossa i hembakat kaffebröd i fiket på färjan Dan Broström eller varför inte njuta av en svalkande glass från hamnens hetaste soldäck.
Välkommen ombord!

Varvshistoriska föreningen i Göteborg

Kyrkbyskolan, Prästvägen 11
Telefon: 031-51 02 07
www.varvshistoriska.o.se
Öppet: sept - maj tis 10-13. Grupper efter ök

En utställning om storvarvsepoken i Göteborg 1840-1990. Stora detaljerade modeller av varven Götaverken, Eriksberg och Lindholmen, som visar hur fartygen byggdes och repareades under 1920- 1950 talen. Foton av varv, fartyg och människor i arbete. Här visas en del verktyg från den tid då fartyg nitades. Litteratur om varven och varvsarbetets villkor finns att läsa och köpa.

Radiomuseet

Anders Carlssonsgata 2
Telefon: 031-779 21 01
www.radiomuseet.se
Öppet: mån stängt, tis 12-15, ons 12-20, tor-sön 12-15.
Museet är stängt på storhelger.

Sveriges troligtvis mest omfattande och allsidiga radiomuseum (rundradio, kustradio, fartygsradio, militärradio, amatörradio, mätinstrument, TV och mobiltelefoni). Omfattande bibliotek med 6000 dokument. Museibutik med försäljning av böcker, CD, radioapparater och radiodelar samt kafé.
Bilden visar Philips bordsradio 834A som tillverkades 1933-34.

Ångaren Bohuslän

Stenpiren, Göteborg
Telefon: 031-701 77 54
www.steamboat.se
Öppet: v.g. se vår hemsida.

Bohuslän är Västkustens sista passagerarångare och Sveriges största ångmaskindrivna fartyg i reguljär trafik. Hon byggdes 1914 på Eriksbergs Mekaniska Verkstad. Fartyget gick i mer än 40 år på traden Göteborg-Lysekil-Smögen-Gravarne (nuvarande Kungshamn). Hösten 1963 lades hon upp, för att sedan säljas till upphuggning. Men Bohuslän räddades och efter ett intensivt upprustningsarbete var ångaren redan följande år tillbaka i sina gamla farvatten. Ångaren Bohuslän är K-märkt och T-klassad.

Tages och Leifs flygplan

Tage och Leif - Far och son innan flygning i början av 70-talet. Foto: Roger Lärk.

Redan från barnsben var Tage Simonsson från Trollhättan intresserad av flygplan. Under tonåren, runt slutet av 1930-talet, började han konstruera ett eget flygplan som dock aldrig blev färdigt. Kriget kom emellan. Han tog i alla fall segelflygcertifikat 1945 och motorflygcertifikat två år senare. Det blev mycket flygning, uppvisningsflygning, segelflygplansbogsering och flygning som flyglärare.

Men drömmen om att få bygga och flyga sitt alldeles egna flygplan levde hela tiden hos Tage. 1965 kom han i kontakt med flyglegenden Björn Andreasson som under krigsåren hade utvecklat och byggt ett eget litet flygplan, BA-4. Att kalla det litet var ingen överdrift, det var en dubbeldäckare med fem meter mellan vingspetsarna och en tomvikt runt 400 kg. BA-4 var dessutom mycket lämpligt för avancerad flygning. Tage blev eld och lågor – ett sådant flygplan var precis vad han ville ha.

Björn Andreasson hade nu gjort en lite förbättrad version, anpassad för hemmabyggare, kallad BA-4B. Denna version hade precis utprovats av provflygaren Ove Dahlén på Malmö Flygindustri. I samarbete med Björn Andreasson och Ove Dahlén kunde Tage bygga och flygutprova BA-4B nummer två som fick registreringen SE-XCA. Sommaren 1968 flög Tage sitt drömflygplan för första gången. Snart började han visa upp sitt flygplan och sina kunskaper i flygakrobatik på olika flygdagar runt om i Norden och flygplanet blev snabbt ett uppskattat inslag.

I början av 1970-talet fick Tages lika flygintresserade son, Leif, sitt flygcertifikat och vad var naturligare än att han också började flyga familjens flygplan. Snart var det Leif som visade vad flygmaskinen kunde klara av på flygdagarna, och det var inte lite. Leif och BA-4:an gjorde manövrar som få piloter vågade sig på: lomcevac (en "kullerbytta" i luften som inte många piloter i världen klarade av), ryggspinn och extrem lågflygning upp-och-ned gjorde uppvisningarna till något alldeles speciellt. Samtidigt var säkerheten Tages och Leifs viktigaste prioritering – allt som visades upp var noga utprovat på säker höjd innan det var dags för flyguppvisningarna.

Tages och Leifs BA-4 flög i 39 år, utan tillbud eller ens minsta repa i lacken, ett mycket gott betyg både för flygplanet och piloterna. I januari 2007 gjorde Leif och Tage (som då hade hunnit fylla 81 år) sina sista pass med sitt kära flygplan. Därefter monterades vingarna av och planet transporterades på ett bilsläp till Svedinos Bil- och Flygmuseum i Ugglarp där det nu hänger i den stora flyghangaren. Flygplanet hänger upp och ned – precis som Leif ofta flög det. I flygplanet sitter en docka med kläderna och utrustningen som Leif hade under flyguppvisningarna. Till och med flyguppvisningsprogrammet från sista uppvisningen sitter kvar på instrumentpanelen.

Redan några år innan flygplanet slutade flyga kontaktades museet av Tage och Leif som frågade om det kunde få tillbringa sin tid här efter sin "pensionering" vilket givetvis accepterades med glädje. Eftersom flygplanet fortfarande skulle flyga ett par år till fick vi den ovanliga möjligheten att föreslå att flygplanet dokumenterades i sitt rätta element medan det fortfarande flög. Leif var helt med på noterna. Han installerade en kamera i flygplanet och filmade åtskilliga timmar i luften. Tack vare detta kan nu museibesökarna få följa med på hisnande flygmanövrar sett inifrån förarkabinen. Leif har klippt ihop en film med valda bitar från flygplanets hela karriär, sett både från marken och luften och filmen visas på en storbildsskärm intill flygplanet. Att följa med när Leif rollar runt och lägger sig i ryggläge på några meters höjd kräver att man sitter ned eller åtminstonde håller sig i något – det är en känsla av att flyga som ligger i klass med de bästa flygsimulatorerna, jag lovar. Kom och titta själv om ni inte tror mig.

Björn Svedfelt, Svedinos Bil- och Flygmuseum

Flyguppvisning med BA-4.
Foto: Sven Stridsberg

BA-4 nu som pensionär på museum. Foto: Svedinos Bil- och Flygmuseum.

Berte Museum

Vid motorvägsavfart 48 i Slöinge
Telefon: 0346-405 13
www.bertemuseum.se
Öppet: april-sept sön 13-17. Ekomuseets dag 31 maj 11-17. Juni-aug tis-fre 10-16, sön 13-17. Ekomuseets dag 19 juli 11-17.

I Slöinge gamla ridhus visar Berte museum - Livet på landet, det mesta som funnits på landsbygden från slutet av 1800-talet fram till våra dagar. Här finns mycket att upptäcka. Besökaren kan vandra bland uppbyggda miljöer och allehanda jordbruksmaskiner. I den gamla lanthandeln ges nostalgiska återblickar av burkar och förpackningar. Ett museum med olika hantverksmiljöer - ett museum för alla! Gruppbokningar efter överenskommelse.

Båt- och sjöfartsmuseet

Hagards väg 1, Onsala
Telefon: 0300-647 60, 0733-118926
www.sjofartsmuseetonsala.se
Öppet: maj-aug lö-sö 13-16. Juni-aug även ons 17-20.

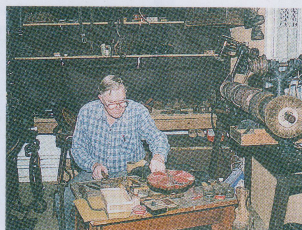
Bygdens sjöfartshistoria med marina föremål och segelfartygsmodeller. Museet beskriver sjöfarten och kustnära sysslor som traktens befolkning ägnat sig åt. Några banbrytande personer inom sjöfarten under 1700- och 1800-talet synliggörs. Kaperiet i början av 1700-talet skildras också.

Derome Träbearbetningsmusem

Ås Prästgård, Veddige
Telefon: 0340-313 33, 0706-731212
http://hem.passagen.se/tramuseum
Öppet: 14 juni-15 aug, 10-17. Midsommarhelgen stängt!
Övrig tid under året, vard. 8-16. 14 juni Museidagen.
20 sep Skördedagen.

I Derome Träbearbetningsmuseum visas utvecklingen inom träindustrin under de tre senaste seklen. Här finns Sveriges, kanske Europas, största samling verktyg och maskiner för träbearbetning. En svarv från tidigt 1700-tal ger besökaren tillfälle att begrunda utvecklingen. En nyöppnad utställning som visar sniderier föreställande alla gamla trähantverk. I cafeterian visas en videofilm om dagens moderna högteknologiska produktion. Alla söndagar kör vi med ångmaskiner, sågar med ramsåg m.m. Årets nyhet är vattenhjul av olika sorter. Välkomna!

Nordhallands Hembygdsförenings hembygdsmuseum

Västergatan 17, Kungsbacka
Telefon: 0300-108 44
www.hembygd.se/halland/nordhalland
Öppet: mån och tors. 10-15, helgfria lör. 10-13

Hembygdsmuseet visar hantverks- och butiksinteriörer från det gamla Kungsbacka. Här ingår sadelmakeri, skomakeri, möbelsnickeri, smedja, herr- och damfrisering samt speceriaffärer. Dagens barn kan uppleva mor- och farföräldrarnas skolmiljö och de kan titta på deras leksaker. Föreningens bibliotek har litteratur, tidningslägg och dokument från Nordhalland. Här finns rikhaltigt material för hembygds- och släktforskaren. Man kan också köpa litteratur rörande socknarna i Nordhalland.

Fotomuseet Olympia

Sandgatan 13A, Falkenberg
Telefon: 0346-879 28, 803 93, 0708-98 79 28
www.fotomuseet-olympia.com
Öppet: från midsommar till 31 aug. tis, ons, to 14-18, sön 14-17.
Övriga året tis, ons, to 17-19, sön 14-17. Eller enligt överenskommelse.

Här visas fotografins utveckling från 1840 fram till i dag. Här finns många unika föremål bl.a. en serie bilder på Selma Lagerlöf och gamla filmer ifrån Falkenberg. Museet ligger i Falkenbergs första biograf som öppnades 1912, byggnaden är totalrestaurerad och maskinrummet finns återskapat som det såg ut då. Unika färgbilder som visar samarbetet mellan Lennart Nilsson och Gillis Häägg Falkenberg.

Svedinos Bil- och Flygmuseum

Ugglarp, kustvägen Halmstad-Falkenberg
Telefon: 0346-431 87
www.svedinos.se
Öppet: juni-aug dagligen.
Helger i april-maj och sept- oktober.

Följ med på en resa i tid och rum – följ bilens och flygmaskinens fantastiska utveckling under det förra seklet. Från motoriserade hästvagnar och bräckliga flygfarkoster i trä och tyg till vackra strömlinjeformade bilar och överljudsflygplan på en tidsperiod av endast en knapp mansålder. Varje decennium hade sina "typiska" bilar och flygplan som speglade både tidsandan och teknikens landvinningar. Bilar och flygplan är mer än teknik – de är utseende, charm och inte minst drömmar.

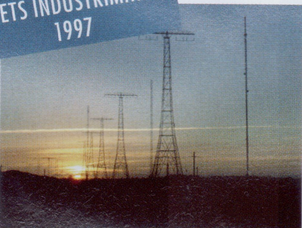

Knobesholms tunnbinderi

Knobesholm, Asige
Telefon: 0346-421 61
Öppet: 24 maj, 19 juli, 2 aug 14-17. 7-14 juli 17-20.
Övrig tid efter ök.

Här kan du se hur en småindustri i bygden en gång sett ut. I tunnbinderiet tillverkades smördrittlar till traktens mejerier. Fabriken är restaurerad och vid visningarna får du se hur det gick till att göra smörtunnor.

ÅRETS INDUSTRIMINNE 1997

Världsarvet Grimeton

Grimeton, Varberg
Telefon: Information och bokning 0340- 67 41 90
www.alexander.n.se och www.grimetonradio.se
Öppet: (preliminära tider) 22 juni -23 aug dagligen 10-16 samt lördagar 16 maj-19 sept 11-15. Kvällsvisning med sändarstart tisdagar kl 18.00. Gruppbesök bokas hela året.

Världsarv och radiostation med unikt och ännu fungerande långvågssändarsystem för telegramtrafik till USA utvecklat under första världskriget av svenskamerikanen Ernst Alexanderson. Invigd 2 juli 1925 av Kung Gustav V. Sändarsalen speglar 1900-talets radiotekniska utveckling. År 2004 införd som enda radiostation på Unescos lista över världens kulturarv. Besökscenter med utställning, servering och butik. Alex labb är öppet för alla som vill fixa, trixa, meka och leka.

Marinmuseet

Uddarnas Väg 19, Trönningenäs
Telefon: 0340-62 17 14, 0705-92 25 26
http://clik.to/marinmuseet
E-post: marinmuseet@hotmail.com
Öppet: maj, juni och sept lö-sö 12-19. Juli och aug dagligen 12-19.

Här finns världens största samling om SVENSKA AMERIKA LINEN som var igång 1915-1975. En utställning med ca 2000 föremål med bland annat en originalmodell av fartyget GRIPSHOLM på cirka 2 m, kläder, matsedlar, vykort, porslin, silverbägare och möbler m.m. Europas största samling av utombordare från 1897-1970, 100 olika fabrikat bl.a. den första svenska motorn ARCHIMEDES från Stockholm. 14 fabriksnya motorer 1945-68. Här finns också leksaker och ca 200 modellbåtar i plast och metall.

★ Hälsingland

En väldoftande uppfinnare

Vid mitten av 1800-talet var papper en bristvara samtidigt som det ökande läsandet ledde till stor efterfrågan på böcker och tidningar. Visserligen fanns det papper som framställdes av slipmassa. Den metoden uppfanns 1844 av tysken Kellner och bestod av en slipstol där barkade stockar slipades mot en sten under vattenbegjutning. (En anläggning för slipmassa finns bevarad på Forsviks bruk, se Västergötland sidan 62.) Nackdelen med dåtidens papper från mekanisk massa var att det gulnade och inte var särskilt åldersbeständigt.

En av dem som skulle komma att bidra till att vidareutveckla och ge svenskt papper en ledande ställning var Carl Ekman och platsen där det hände var Bergvik i Hälsingland. Carl föddes 1845 i Kalmar. Efter studier på Teknologiska Institutet tog han 1868 civilingenjörsexamen med goda betyg.

Ett engelskt företag tog 1869 initiativ till byggandet av en fabrik för massaproduktion enligt engelsmannen George Frys metod, vid Bergvik utanför Söderhamn. Där blev Carl Ekman anställd och på hösten 1871 gjorde han ett försökskok med vad som senare skulle kallas sulfitcellulosa. Metoden innebar att sönderhackat trä av gran kokades under tryck i en vätska som innehöll svavelsyrlighet. På detta sätt frigjordes cellulosafibern och ligninet kokades bort och man fick ett träfritt papper. Ett prov skickades till George Fry, som konstaterade att det innebar en förbättring av hans metod.

Fabriken stängdes för att byggas om så att man skulle kunna gå över till produktion enligt Ekmans metod. På hösten 1874 var ombyggnaden klar och en första exportlast av sulfitcellulosa kunde skickas till England. Sedan tillverkningen kommit igång på allvar vid fabriken i Bergvik tillbringade Ekman allt mer tid på resor. Han fungerade både som försäljare av den nya massan och som teknisk rådgivare åt företaget i London.

Byggnaderna som inrymde världens första sulfitfabrik är bevarade och inrymmer idag ett industrimuseum som öppnades 1974. Sedan mitten av 1990-talet sköts museet av Bergviks Allting som är en förening med inriktning på kulturella aktiviteter, berättarkvällar, sång, musik och utställningar. Den största enskilda satsningen hittills är Karl Tirén-utställningen 1995 som först visades på Samstugan i Bergvik och senare samma år på Järnvägsmuseet i Gävle. Karl Tirén var stinsen som ägnade mer tid åt konst, samisk jojk och musik än åt ledningen av ortens då mycket livaktiga järnvägsstation.

Industrimuseet ägnas inte enbart åt Ekmans verksamhet. Besökaren får en bild av vad som fram till senare delen av 1900-talet utgjorde Bergvik & Ala AB med allt vad detta innebar av massaindustrier, kemisk industri, kättingsmedja, elproduktion och skogsförvaltning. Verksamheten skildras med bevarade föremål, modeller och fotomontage. En central plats har Albert Blombergssons pampiga oljemålning föreställande ett brukssamhälle som det kunde se ut i mitten av 1800-talet. Den som vill veta något om industrins betydelse i Söderhamns kommun har mycket att vinna på ett besök i Bergviks indrustrimuseum.

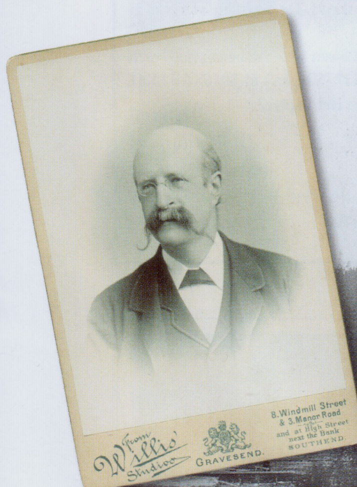
Torsten Nilsson,
Arbetets museum

FAKTARUTA

Idag finns 57 pappersbruk i Sverige. När ni passerar kan du lukta dig till vilken tillverkningsprocess som pappersbruket använder "Sulfit luktar skit, sulfat luktar mat - fast tvärtom"

Sulfatmassa erhålls genom att vedflis kokas under tryck i en vätska som innehåller natriumhydroxid och natriumsulfid. Den används bl.a. i papper med krav på styrka.

Sulfitmassa framställs som sulfatmassa med undantag av att kokvätskan består av svaveldioxid och en bas, lösta i vatten. Massan används oblekt i bland annat tidningspapper och blekt finpapper.

Carl Ekmans visitkort och fabriken i Bergvik. Foto: Tekniska museets arkiv.

Foto: Stefan Sjödin

Världens första sulfitfabrik som startade 1874. I en del av den ursprungliga fabriksbyggnaden inryms museet. Här visas många tidstypiska innovationer och miljöer.

Bergviks industrimuseum

utmed Ljusnans dalgång i Söderhamn
Telefon: 0270-42 32 80
www.bergviksallting.se
Öppet: efter ök. Sommarcafé.

Fiskarebostaden, kvarteret "Gäddan" är numera den bäst bevarade gården på Öster. Den del av huset som ligger längs Östra Storgatan byggdes i början på 1800-talet, kanske tidigare. Vinkelbyggnaden, längs Hambreusgatan uppfördes efter den stora branden 1876. Det låga uthuset längs Hambreusgatan är gammalt och har innehållit skomakeriverkstad, smedja, stall och vedbod. Idag finns här rum för gamla fiskeredskap och ett Galleri. Dessutom finns två träbåtar från 30-talet som byggts i Söderhamn.

Fiskaremuseet Gäddan

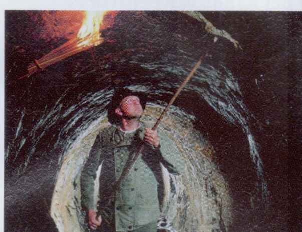
Hambreusgatan, Söderhamn
Telefon: 0270-28 55 39
www.skargardsforeningen.se
Öppet: 22 juni-16 aug torsdagar 14-17.
Bokade grupper efter ök.

Dellenbanan är en spännande 6 mil lång järnväg mellan Ljusdal och Hudiksvall i norra Hälsingland. Den började byggas redan på 1850-talet, i kapplöpning med ett konkurrerande kanalprojekt, och var då världens nordligaste järnväg. SJ la ner trafiken 1986, men nu har föreningen Dellenbanans Vänner återöppnat en del av banan för museitrafik med rälsbuss. Sommartid kan man också cykla dressin på hela banan, längs glittrande sjöar, genom mörka tunnlar och över hisnande broar.

Dellenbanan

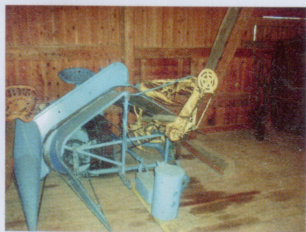
Delsbo station
Telefon: 0653-164 60
www.dellenbanan.nu
Öppet: Dressinuthyrning alla dagar 6 juni - 30 aug.
Rälsbusstrafik 21 juni, 4 och 18 juli, 1 aug.
Dellenbanans Dag 21 juni.

I Loos bröts kobolt som användes till färg för europeiska porslinsfabriker. Gruvan var i drift till 1773. Här kunde man 1751 för första gången i världen identifiera grundämnet nickel. Museet finns i en särpräglad timmeröverbyggnad som uppförts över schakten. Utställningar, bildspel och mineralutställningar samt guidade visningar som startar nere i gruvan.

Loos koboltgruva

Pokerbacken 17, Loos
Telefon: 0657-105 33
www.loosgrufvan.org
Öppet: sommartid öppet alla dagar.
Året runt för bokade grupper.

Lantbruksmuseum som behandlar mekaniseringen inom jord- och skogsbruk. Här visas maskiner och redskap som förekom i ett lantbruk med djurhållning, spannmålsodling och skogsbruk från 1900-talets början till idag.

Delsbo Lantbruksmuseum

Prästgårdslogen, Knutslunda
Telefon: 0653-121 18
Öppet: 1 maj-30 sept mån-fre 10-15, lö-sö 11-15. Större grupper efter ök. Mat och kaffe vid beställning

Museet drivs av F15 Kamratförening och visar hur verksamheten bedrevs på Hälsinge flygfottilj under tiden 1945-1998. Museet består av två delar. En flygplanshall med flygplan, motorer m.m. och en avdelning där livet på marken beskrivs. De flygplan vi visar är J21, J28 "Vampire", J29 "Tunnan", A32 och J32 "Lansen", AJS37 och SK37 "Viggen", SK50, SK60, SK61 och Helikopter3.

Söderhamn/F15 Flygmuseum

Flygstaden, Söderhamn
Telefon: 0270-142 84, 142 11
www.soderhamnflygmuseum.se
Öppet: juni-aug. dagligen 10-15, sept-maj må-tis 9-13, sö 11-15.
Stängt påsk, 6 juni, midsommar och jul- och nyår. Övriga tider efter ök.

Yxan på gott och ont

En måndagsmorgon stod en låda på skrivbordet. I lådan låg gamla filmer med titlar som Sommar på Fäbodvallen. Jag tog med mig lådan till Jamtli i Östersund där jag fick hjälp att se filmerna. De handlade om fjällböndernas arbete. Gamla hantverksmetoder, kunskaper som försvinner mer och mer. Dessa kunskaper kan inte överföras i skrift eller tal, knappast heller genom stillbilder. Men genom filmen förmedlas handlaget och vi får en djupare insikt i hur det gick till att till exempel mjölka eller kärna smör.

Härjedalens Fjällmuseum som ligger i Funäsdalen är landskapets och kommunens enda museum. Funäsdalen är Sveriges snabbast växande turistort. Hit kommer folk för att vara i den storslagna naturen, åka skidor och vandra i våra fjäll och förstås uppleva museets utställningar. Här visas Härjedalens historia och våra märkvärdigt välarbetade föremål som kommer från tre olika kulturer; samer, bruksarbetare och fjällbönder, alla olika och med sin egen historia.

I museet visas också film av olika slag. I samband med utställningarna presenteras historia i form av bildspel, film om textilkonst, samiska bilder, vedklyvning och annat. I museets stora biosal visas varje dag vackra naturbilder av Härjedalens egen naturfilmare Ingemar Lind. Ett bildspel om samer i södra Sapmi idag och en tecknad familjefilm där Oscar och Mira guidar oss baklänges genom 1900-talets historia i länet.

Varje år byggs nya utställningar och i år handlar det om Yxan på gott och ont. Yxan är ett arbetsredskap, en förutsättning för att människor skulle kunna bo i Härjedalen. Det var genom yxan och skogsarbetet som landskapet befolkades. Men yxan står också för makt och manlighet. På 95 procent av alla hällristningar avbildas yxan i handen på en man som även har en minst sagt rejäl snopp! Varför är det så? Vad ska vi läsa ut av det? Yxan som maktredskap har använts på många sätt. Fram till 1910 avrättades dödsdömda brottslingar i Sverige med yxa, och fortfarande används yxa eller kniv för att straffa brottslingar i andra länder, både för att döda och för att förnedra eller märka människor.

Under sommaren och hösten skedde flera våldsdåd i Härjedalen och Jämtland med hjälp av yxor. Två män gick bärsärk på människor och bilar i Funäsdalen, en kvinna slog yxan i skallen på sin man efter många års olyckligt äktenskap, en sinnesförvirrad man misshandlade kunder och personal på en ICA-butik i Östersund. Den senaste händelsen filmades och finns på www.youtube.com (Sök på ICA, Östersund, yxa) Allt det här och mycket annat visas i museets utställning under hela 2009.

När jag satt där med lådan på kontoret kom jag att tänka på vad vi förmedlar med våra filmer. Var handlaget och det tekniska kunnandet det viktiga i historiens filmer? Vad är viktigt i dag? På Fjällmuseet används film för att förmedla kunskap, men också känslor och attityder. Men fokus är knappast handlaget i hur man bäst svingar en yxa utan mer varför man ska svinga den. Är det bra eller dåligt? Det beror förstås på sammanhanget. Är det för att klyva ved kan det vara ett miljövänligt sätt att värma sitt hus. Är det för att skada eller döda är det förstås en helt annan sak.

Lowissa Mannerheim,
Härjedalens Fjällmuseum

Yxdåd på ICA i Östersund. www.youtube.com

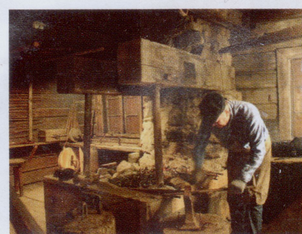
Härjedalens Fjällmuseum
Rörosvägen 30, Funäsdalen
Telefon: 0684-164 25
www.fjallmuseet.se
Öppet: aktuellt program m.m, se hemsida.

I Härjedalen finns en rik och spännande kulturmiljö. År 1999 invigdes Härjedalens Fjällmuseum, en byggnad i säregen härjedalsstil med det mäktiga Funäsdalsberget i ryggen. Här möter man samer, fjällbönder och bruksarbetare till vardags och fest. Makalösa och ålderdomliga föremål visas i vackra och roliga utställningar. Barnens favorit är den "Hemliga gången" där de förflyttas 100 år bakåt i tiden. Ett av Sveriges modernaste museer som belönades 2001 i "The European Museum of the Year Award".

ArveMuseet och s/s Östersund
Arvesund Mattmar
Telefon: 0640- 441 68
www.angarenostersund.com
Öppet: juli-aug dagligen 11-17. Hamncaféet 11-17.

S/S Östersund som är en av Sveriges äldsta passagerar-ångfartyg drivs i trafik på Storsjön. Ångbåtstrafiken kompletterades år 2004 med ett museum i hemmahamnen, där man visar de senaste 150 årens teknikutveckling och dess betydelse för människan. Maskiner, motorer och hushållsapparater presenteras i stora, välgjorda utställningar. Arvesund ligger på Storsjöns västra sida ca 1,5 mil norr om Hallen. Vandrarhem öppet året runt.

Bingsta-Smedjan
Bergs Hembygdsgård, Hoverberg
Telefon: 0687-121 62, 0706-54 60 94
www.berg.se och www.snilleriket.se
Öppet: under sommartid, v.g. ring eller se hemsida.

På Hoverbergets sluttning med utsikt mot fjällvärlden ligger Bergs Hembygdsgård. Gårdens samlingar upptar 14 byggnader med servering i huvudbyggnaden. Märkligast är Bingsta-Smedjan, Sveriges bäst bevarade bössmedja från 1817. Bingstabössorna har beundrats för sin precision och för bokade grupper demonstreras den enkla men snillrika och nästan fascinerande tillverkningen, både i smedjan och på film.

Brunflo Lantbruksmuseum

Brunflo hembygdsgård
Telefon: 063-20 701 eller 221 45
www.brunflohembygd.com
Öppet: juli dagligen. Första söndagen i maj-okt.
Övrig tid efter ök.

Muséet visar jordbrukets utveckling med betoning på 1760-1960. Muséet har tre avdelningar, mjölkavdelning, maskinhall och historiska avdelningen. Den stora maskinsamlingen omfattar lokala specialiteter som Palmqranz slåttermaskin, Banckeplogen och kulturplogen JEMTEN. Här visas också traktorer, potatisupptagare från 1898, självbindare, ett 60-tal plogar, harvar, tröskbult, stifttröskar, 8 tröskverk samt vagnar av olika slag och giggar. I mjölkavdelningen finns komplett mejeriutrustning för mjölkhantering och en intressant presentation av bygdens fäbodar.

ÅRETS INDUSTRIMINNE 2001

Hovermo Gårds- och Industrimuseum

Hovermo, Oviken
Telefon: 0643-400 05, 400 08, 070-331 65 68, 070-331 16 41
Öppet: juni-aug dagligen 11-16. Övrig efter ök.

Museet fick omnämnandet "Sveriges Industriminne 2001". Här finns vattendriven kvarn, ramsåg, kraftverk och prylar från fyra generationer på gården. Smedja med egentillverkade maskiner. Lekplats för barnen. Café med hembakat bröd.

Brunflo Skolmuseum

Lövberget, 500 m väster om Brunflo kyrka
Telefon: 063-20 701
www.brunflohembygd.com
Öppet: dagligen må-fr 12-15, utom i aug.
Bokning per telefon.

Jämtlands mest omfattande skolmuseum invigdes 1995. Det är inrymt i Lövbergets skola som byggdes som ett gjuthus 1864-1865 och nyttjades som folkskola fram till 1954. Mer än 8000 föremål speglar skolundervisningen från 1842, när skolstadgan tillkom och fram till idag. Här finns 2 skolsalar med skolbänkar, planscher, kopieringsmaskiner, filmapparater, läroböcker och en skolhistorik om skolans historia i Storsjöområdet. I skolan finns textil- och träslöjdsalar, bibliotek och lärarinnebostad samt utedass för 6 elever och vedbod. Samtliga föremål och skolbetyg från 1842-1927 är digitaliserade.

Krångede kraftverksmuseum

Krångede Kraftverk
Telefon: 0696-202 80
http://ragundamuseiland.se/
Öppet: 15 juni- 16 aug dagligen 10-17.
Visning övrig tid efter ök.

Byn, Folket och Kraften. Ett annorlunda upplevelsemuseum som tar besökaren tillbaka till 1930 talets Krångede. Pröva på hur det var att leva, bo och arbeta i Krångede under kraftverkstiden. Upplev hur det var att arbeta under 1930-talets arbetsvillkor för vattenrallare, bergsprängare och dykare. Delar av museet finns inomhus. I museet finns en cafeteria och turistinformation.

Fröå Gruva

Björnänge, Åre
Telefon: 0647-506 18, 323 98, 320 70 (sommar), 0703-73 63 98. 321 88 restaurangen.
www.froagruva.nu
Öppet: från mitten av juni till i mitten av augusti dagligen 11-16.
För ytterligare info se vår hemsida eller v.g. ring.

Fröå gruva kom till när kopparen i Falun sinade. Brytningen pågick i perioder mellan 1744-1919. Gruvbyn har rekonstruerats och renoverats. Vattentekniken "Konsten", den enda i sitt slag i norra Europa, med kanaler, gruvdamm, stånggång och pumpar snurrar och går som i forna tider. Servering.

Laxvikens Skogs och Flottarmuseum

Föllinge, Laxviken
Telefon: 0645-210 17
www.laxvikensmuseum.com
Öppet: 1 juni-1 oktober efter ök.

Museet visar föremål och historik från skogs- och flottningsarbetet. Modeller på vind- och vattensåg, spelflotte, pålkvarn och en flottled med vatten och små timmerstockar som visar hur flottningen gick till. På museet finns även världens första motorstäde som fått patent från 1924. Sommaren 2009 visas en stor fotoutställning av flottningsarbetet från början av 1900-talet. Vid större sällskap, kaffe och kolbullar.

Gusta Stenmuseum i Brunflo

Gusta by, Brunflo, 1,5 km NÖ om Brunflo centrum.
Telefon: 063-207 01
www.brunflohembygd.com
Öppet: För visning v.g. ring.

I Gustas första kalkstenbrott i Brunflobygden har Brunflo Hembygdsförening en permanent utomhusutställning. Informationstavlor i sten berättar om hur stenhuggeriet utvecklades till en storindustri inom stenbranschen. Brunflo stenhuggeri startade 1903 och produktionen varade i 75 år fram till 1978 med stenprodukter i röd, svart och grå kalksten samt marmor. Brytningen utökades senare med skiffer. Gustas stenbrott är en fascinerande plats både ur historisk och geologisk synvinkel. Informationstavlor berättar om Storsjöbygdens geologi och hur stenindustrin skapade tätorten Brunflo.

Åse kalkmuseum

Åse
Telefon: 0640-401 01
www.alsen.org
Öppet: 22 juni-10 aug 11-16. Övrig tid efter ök.

Åse kalkmuseum skildrar hur kalken bildades för 570-400 miljoner år sedan, vilken betydelse kalken har för växter, djur och jordbruk i Storsjöbygden och kalkbruket i länet från medeltid fram till brytningen av kalksten upphörde 1967.
Här finns en samling med fossiler, bilder och verktyg från kalkbruksepoken i Åse 1931-1979.

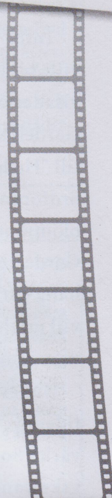
Ett besök i mellanmjölkens land

När Sagabiografen i Adak stängdes 1965 efter att ha drivits i drygt tjugo år så trodde nog ingen att den skulle få en renässans. Ägaren Östen Dahlberg och hans hustru Edit bodde kvar ytterligare några år men lämnade både bostaden och biografen i ursprungligt skick. I slutet av 1980-talet återupptäcktes biografen där den stod i skogen och den restaurerades försiktigt till ursprungligt skick. Entusiasterna såg framför sig hur horder av människor skulle samlas för att ta del av en svunnen tid men upptäckte snart att något måste göras för att få in kapital till driften. Då kläcktes idén att det skulle hållas en filmfestival där. Sagt och gjort. 1993 återinvigdes biografen med pompa och ståt av Anna-Lisa Eriksson och Sickan Carlson. I och med det så inleddes en tradition att varje filmfestival skulle invigas av en ”kändis”.

1995 bjöd vi in Jonas Gardell för att berätta om sin då nya film *Pensionat Oscar.* Jonas kom för att kolla upp de konstiga människor som kan hitta på något så korkat som att ha en filmfestival mitt i ingenmansland. Det blev kärlek vid första ögonkastet för alla parter. Jonas blev så gott mottagen att han fick skriva autografer på Adakbornas traktorer, och det säger mycket.

Efter besöket i Adak började det strömma in fax där Jonas varit runt i Sverige och berättat om sitt besök i Adak. När han så kom till Skellefteå bestämdes att vi måste åka och höra vad han hittat på om Adak. När vi träffades efter föreställningen berättade han att monologen om Adak skulle vara navet i en stor föreställning med sångare och dansare som skulle sättas upp. Det var föreställningen *På besök i mellanmjölkens land* och är en hyllning till den halvgalna byn i södra Lappland.

Året efter, 1996, blev det ingen invitation till Jonas. Så 1997 tog han saken i egna händer, och produktionsbolaget Ema-Telstar ringde och hälsade från Jonas som frågade om han kunde komma med sin föreställning till Sagabiografen. Den galna byn tackade givetvis ja och i september kom han med en sångare och två musiker och framförde då *På besök i mellanmjölkens land* där monologen om Adak

Eivor Jonsson öppnar portarna till Sagabiografen i Adak. Foto: Torsten Nilsson.

ingår. Sagabiografen var fylld till sista plats. Ja, folk stod till och med ute och lyssnade och när alla stod upp och stampade och applåderade då såg vi högtalarna vibrera så vi var rädd att hela huset skulle rasa. Efter föreställningen bjöd vi på middag och då hade styrelsen viskat i kommunalrådets öron att skulle inte Jonas få någon utmärkelse för sina fantastiska insatser för vår kulturskatt. Kommunalrådet reste sig och sa: "Ja du Jonas, kommer du hit en tredje gång får du utmärkelsen som hedersmedborgare i Adak af Malå".

Inför 1998 års filmfestival så ringde vi och frågade om han ville bli hedersmedborgare och fick svaret "Jag kommer". Då visades också filmen *Livet är en schlager* vars manus Jonas Gardell skrivit. Efter filmen blev Jonas Gardell högtidligt krönt till "Hedersmedborgare i Adak af Malå" av kommunstyrelsens ordförande Rolf Andersson. Han fick motta en symbolisk nyckel, blommor och en yxa gjord av en lokal hantverkare i Adak. Jonas Gardell är en verklig ambassadör för byn, en som i alla sammanhang går i god för att Adak är stället man ska besöka om man vill uppleva äkta 40-talsnostalgi och äkta norrländsk byakultur varvat med film och festligheter.

Under de sexton åren som filmfestivalen hållits har den hela tiden lyckats att få besök av artister från filmens och scenens värld. Sommaren 2008 gästades biografen av Björn Kjellman och i skrivandets stund pågår arbetet att bjuda in sommarens gäst. Vem det blir får ni se i sommar!

Eivor Jonsson,
Sagabiografen

Jonas Gardell, hedersmedborgare i Adak af Malå.
Foto: Åke Lundgren.

Gällivare museum

Storgatan 16, Gällivare
Telefon: 0970-186 92
www.gellivare.se
Öppet: Mån-fre 11-15.30, lör 12-14.
Uppgifter om sommartider, v.g. se hemsida.

Gällivare museum är sedan 1985 inrymt på andra och tredje våningen i gamla Centralskolan. Skolan byggdes 1914 och användes fram till 1984. I några av skolsalarna finns äldre tänkespråk kvar, målade av dekorationsmålare Bror Drake. Dekorationerna restaurerades av Gunnar Lindberg från Töre, inför öppnandet av museet 1985. Utsmyckningen av trapphusets första våning har utförts av konstnären Erling Johansson. Målningarna berättar om Gällivares och Malmbergets födelse och historia. På museet kan du ta del av samernas, nybyggarnas och malmens historia. Salarna på våning två visar tillfälliga utställningar.

Sagabiografen

Gruvvägen 33, Adak, LAPPLAND
Telefon: 0953-303 53
www.sagabiografen.ac.se
Öppet: 22 juni-2 aug dagligen 12-16, tors 12-19. Filmfestival 2009, 18-22 juli.

Biograf från 1940-talet, där allt står som ägaren lämnade det 1965. All ursprunglig inredning finns kvar liksom ägarens bostad. Biografen var ihopbyggd med ett vanligt bostadshus. Sommarcafé med hembakat bröd.

Foto: Eric Axelsson

Skogsmuseet i Lycksele

Gammplatsen, LAPPLAND
Telefon: 0950-379 45
www.skogsmuseet.se
Öppet: 15 juni-31 aug dagligen 11-17.
Övriga året tis-sö 12-16, måndagar stängt!

Flottarens dröm, getarpojkens äventyr, skogsarbetarens vardag, kockans recept, hästens slit, skogsarbetarhustruns roll i nationalekonomin - allt finner du i Huggarepoken. Skogsmuseets andra stora byggnad, Maskinepoken, visar den skogstekniska utvecklingen, de stora maskinerna, entreprenörsandan, skogsarbetarhälsan, verkstaden, och griplastaren som du manövrerar själv. Maskinepoken är det enda skogsmaskintekniska utställningen i Norden. Vår uppdragsverksamhet är förutom utställningar, kulturhistoriska utredningar och årsringsdateringar.

H 24:an i Svartvik

Ostkustbanan (OKB) torde nog vara den järnväg i Sverige som haft den längsta tiden från de första idéerna till förverkligandet. Tankar på en bana längs Norrlandskusten diskuterades redan på 1870-talet. Men byggandet inleddes först 6 mars 1916 då det första spadtaget togs vid Katrineberg, strax söder om Sundsvall.

Museiföreningen Ostkustbanans vänner bildades 1976 av ett antal medlemmar i Svenska Järnvägsklubbens Sundsvallsavdelning. Ett år senare skulle det privata järnvägsbolaget Ostkustbanan fira 50-årsjubileum. Föreningen bildades för att driftsätta loket H 24, det näst sista av de 25 ånglok som byggdes för banan. Ett tåg bestående av loket H 24 och några av Ostkustbanans vagnar kördes först från Sundsvall till Härnösand och åter. Dagen efter kördes tåget från Sundsvall till Gävle. Jubileumståget kördes hela den järnvägssträcka som Ostkustbanan byggde och trafikerade.

Ostkustbanans vänner har i dagsläget cirka 150 medlemmar, de flesta bor utanför Sundsvall så därför blir det också mycket samarbete mellan föreningarna. På tisdagskvällarna träffas man i Svartvik för att arbeta.

Ostkustbanans lok H 24 kom att lämnas till Sundsvalls museum i form av deposition från Järnvägsmuseet i Gävle. Loket ställdes upp i Sundsvalls hamn varje sommar under några år. Efter några år lyckades föreningen köpa loket som i dag tillsammans med tre gröna salongsvagnar är i föreningens ägo. Föreningen har under åren rustat upp vagnarna och återställt dem i den gröna originalfärgen. I samlingarna finns idag även en av Ostkustbanans gröna restaurangvagnar, några ånglok, två elektrolok, personvagnar, resgodsvagn samt en sovvagn. Fordonen finns uppställda i Svartvik cirka tio kilometer söder om Sundsvall vid E4 där Ostkustbanans vänner är en del av Svartviks Industriminnen.

Åke Sundström,
Ostkustbanans vänner

H24. Foto: Svenska Järnvägsföreningen 1926

★ Medelpad

FAKTARUTA

För den som är intresserad av att se järnvägar i rörliga bilder finns ett flertal filmer på SVT:s öppet arkiv som är tillgängligt på nätet (Googla på svt öppet arkiv). I övrigt har föreningsmedlemmarna filmat en hel del i samband med resor i södra Norrland men dessa har inte kopierats upp för försäljning.

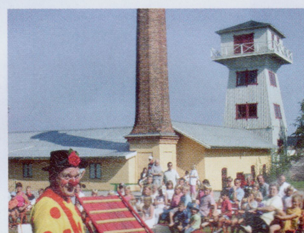

Foto: Kenth Wiklund

Svartviks Industriminnen

Svartvik, Sundsvall
Telefon: 060-51 34 14, 56 11 55
www.svartviks-industriminnen.nu
Öppet: Information och guidning året om.
V.g. ring 060-56 11 55 se också www.svartviksdagarna.y.se

Vid Svartvik fanns ett varv och lastageplats för utskeppning av virke som sågats i Matfors. Under 1870-talet byggdes ångsågar och 1907 Svartviks sulfitfabrik, som skulle bli Europas största. Idag finns en vacker herrgårdsmiljö med en återskapad köksträdgård och engelsk park med kägelbana; ett unikt vattentorn, förråd, arbetarbostad och kyrka från 1800-talet. I f.d. verkstaden finns en stor modell av Svartvik som det såg ut på 1930-talet. Handpappersbruk, restaurang, Antik & Kuriosa samt en specialbyggd lekplats med historiska referenser. Sommarcafé.

Wifstavarfs Bruksmiljö och Museum

Wifstvarv, Timrå
Telefon: 060- 806 21
http://historia.timra.se/VivstavarvsHistoria/
Öppet: Wifstavarfsdagen lör 25 juli.
Övrig tid efter ök, v.g. ring.

Wifstavarf är ett bruksamhälle med en över 200-årig obruten industrihistoria som omspänner många produkter med den norrländska skogen som råvara. Här har bedrivits skeppsbyggeri, sågverk, massa- och papperstillverkning. Den ursprungliga bebyggelsen är i stort sett bevarad med Herrgård, arbetarbostäder, förrådsbyggnader. Bilden visar ett spruthus som numera är inrett som kapell. Intresseföreningen Wifsta Varfs Historia har till ändamål att värna och vårda om vår miljö och kulturtarv och arrangerar guidningar efter ök.

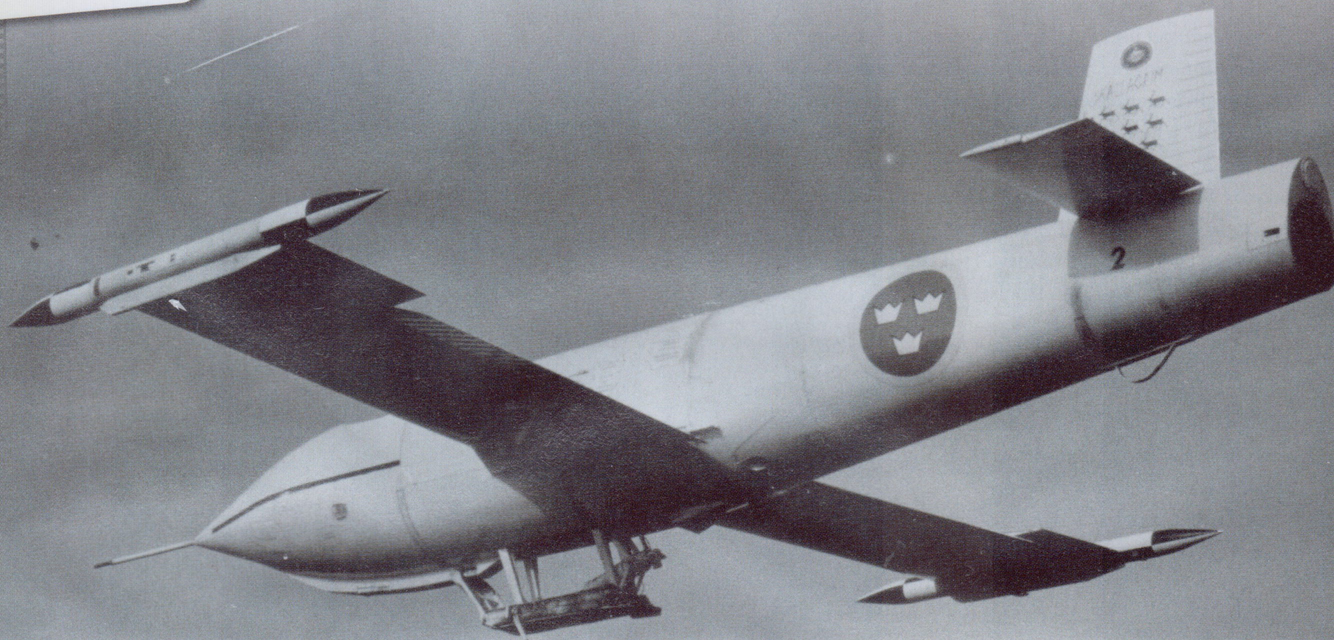
Österström

45 km nordväst Sundsvall, efter väg 320
Telefon: 070-242 31 75 , 0692-510 42
www.holmshembygdsforening.se
fam.loviken@swipnet.se
Öppet: visning efter ök, v.g.ring eller kontakta oss via e-post

Österström var under 1800-talet centrum för timmerhantering och sågning. Här finns herrgård med hotell & restaurang samt en karusellpaviljong även kallad "konjaksbesparaen", som är ett minne från träpatronernas tid. Dessutom finns här en industrisåg från 1800-talet, pumphus där de gamla tågloken tankades och en gammal tågkupé. Området är väl skyltat för guidning på egen hand.

Dramatik i luften vid FMV provplats RFN Vidsel 1962

Det förarlösa målflygplanet Jindivik, namnet kommer från ett aboriginskt uttryck och betyder "den jagade". Foto: RFN Expo/ Museum.

En av de mest hemliga platserna i Sverige under kalla kriget var Robot Försöksplats Norrland, RFN, som byggdes i Vidsel 1958. Där testade man bland annat robotbeväpningen till J35 Draken. "Allting var väldigt hemligt på den tiden", berättar 77-årige Gunnar Thorngren, som var en av pionjärerna på basen när verksamheten drog igång. "Vi fick inte veta vart vi skulle när vi anställdes. Jag fick tågbiljetten i ett brunt kuvert på Centralen i Stockholm, och på biljetten stod det att det var avstigning i Älvsbyn."

Basen är fortfarande aktiv och idag provas bemannade och obemannade luftfarkoster, samt långräckviddiga styrda och ostyrda bomber, granater och robotar. Den svenska försvarsmakten är fortfarande huvudkund, men verksamheten inriktas allt mer mot externa kunder. Till dessa hör utländska militära myndigheter samt svensk och utländsk industri.

Följeflygplanet J33 Venom. Foto: RFN Expo/ Museum.

På området finns även RFN museum som drivs av veteraner från anläggningen. Här visas bland annat en unik samling av "förarlösa" fjärrstyrda målflygplan. Jindivik var det första förarlösa flygplan som flögs i Sverige, vilket skedde 11 maj 1959 på RFN. Med Jindivik genomfördes 104 måluppdrag innan den pensionerades 1964.

En dråplig situation uppstod när en Jindivik i samband med ingång för landning hade för stor längtan till Moder Jord. När styraren vid landningsbanan gav styrorder för landning dök "Vicken" istället brant. I panik lyckades dock styraren göra upptagning innan markislag. Även föraren i följeflygplanet kunde andas ut då Jindiviken på låg höjd passerade över Benbrytebron som var under uppförande. Arbetarna lär ha konstaterat och berättat att: "Piloten i det lilla röda planet var en tuff en, men han i det stora gula verkade ganska feg för han gick inte lika lågt, och det räckte inte med en gång utan dom kom tillbaka och gjorde samma sak en gång till!".

Epilog: Följeflygplanet tog över styrningen och avsåg att landa i provområdet – men Jindiviks bränsle tog slut och orsakade totalhaveri i ett skogsområde.

RFN museum

Bölebyns Garverimuseum

Nya Älvvägen 647 i Bölebyn-Piteå
Telefon: 0911- 620 23
www.bolebynsgarveri.se, www.bolebyn.com
Öppet: enligt överenskommelse. Guidad visning bokas, även engelska. Juli månad, extra öppethållande, se hemsidan.

Ägaren är tredje generationen garvare. Farfar startade år 1900 och nuvarande garveri uppfördes 1918. Här garvas nöthudar med granbark enligt tusenåriga traditioner i en garvlag som ej bytts sedan 1918. I denna läderdoftande sekelskiftesmiljö tillverkas exklusiva läderartiklar och portföljer i eget sadelmakeri och butik. Företaget är Kunglig Hovleverantör och dess verksamhet har ofta skildrats i olika media och i TV. Verksamheten ligger i Böle, naturskönt vid Piteälven.

RFN Expo/Museum

FMV provplats Vidsel
Telefon: 0929-370 00, 373 91
www.vidsel.nu/rfnmuseum/
Öppet: efter ök, v.g. ring

RFN museum är inrymd i en av flygbasens äldsta hangarer och visar en unik samling av fjärrstyrda målflygplan samt övrig teknisk utrustning som verksamheten krävt sedan starten 1958. Här visas ett stort antal robotar samt flygplan J32 B, J33 Venom, Hkp3 samt en JA 37 och en J35 F ingår i samlingarna. Museet innehåller också en omfattande bildutställning samt en konferensdel inramad med en bildkavalkad exponerande RFN med provplatssystem i nutid.

Kalixlinjens Museum

Telefon: 070-622 70 66
www.viltfarmen.se
Öppet: året runt 12-16

Bara 9 km från museet kapitulerade von Döbeln 1809 som blev grunden för den svenska förlusten av Finland. Här finns idag ett 104ha stort aktivitetsmuseum där du kan köra rysk pansarvagn eller besöka våra American bashkir hästar och våra 2 bergsanläggningar med kanoner från Gustav V 1919. Här finns hotell och stugor, med totalt 85 bäddar med fiske och jakt på agendan. Ett museum för hela familjen. Guidning, konferens, bussturer och boende - vi hjälper er att boka ert paket!

Säljaktsmuseum

Mörön, hamnen
Telefon: 0920-320 18, Mörö turism
Öppet: under sommartid sön 12-15.
Övrig tid efter ök, guidade turer.

Säljaktsmuseum är för Norrbotten ett unikt museum. Ta del av säljakten som den bedrevs från 1700-talet till dess slut i mitten av 1900-talet.
Se de vapen och redskap som användes samt den båt man bodde i under hela tre månaders tid. Museet är vackert beläget vid Mörö hamn med egen badstrand och gästhamn.

Jävrebodarnas fiskecamp och bruksmuseum

N. Jävrebodarna 45, Jävrebyn
Telefon: 0911-360 30, 361 33, 070-359 17 43
www.fiskecampen.se
Öppet: sommartid juni-aug, v.g. ring eller se hemsida för uppgifter.

Det tog åtta år att bygga museet. Byggnaden är unik, byggd av grovt timmer och på cirka 2000m². Museet har en samling på hela 7 500 gamla snickeriverktyg bl.a. världens äldsta hyvel, allmogeföremål, jaktredskap, lodbössor, nät, motorer och en stor samling fångst- och fiskeredskap. Här finns också en gammal lanthandel med cirka 6000 gamla förpackningar och burkar. Museet har idag cirka 28 000 föremål och finns att beskåda 3 mil söder om Piteå, vid E4:an.

Älvsby Bensinmuseum

Fabriksgatan, Älvsbyn
Telefon: 0929-124 37, 070-378 21 60
www.caltex.nu
Öppet: efter midsommar till mitten av augusti. Övrig tid efter ök.

Nordens största bensinmuseum som ger en riktig "nostalgitripp". Här finns bensinnostalgi från 1920- fram till 1970-talet. Alla gamla bensinmärken finns att beskåda i uppbyggda miljöer både inom- och utomhus. Stora och små veteranbilar, mopeder och mycket annat kuriosa.

Foto: Jan Bergsten

Norrbottens järnvägsmuseum

Arcusvägen 95, Luleå
Telefon: 0920-25 00 16
www.nbjvm.se
Öppet: Januari-augusti (ej Nationaldagen och midsommar). Hela året grupper efter ök.

Järnvägs-, transport- och industrimuseum. 100 års järnvägs utveckling med 140 fordon varav 27 i nationella samlingen. Här finns ång-, el- och diesellok. Person, gods, tjänste och specialvagnar. Elektrifieringen, montagetåg. Entré och utställningsbyggnad med servering samt två fordonshallar på hela 3000 m² och 410 m spår! Stor utomhus utställning.

Garagefester i Garphyttan

Ventilfjädrar. Foto: Haldex

Garphyttan Wire byggdes 1906 för att tillverka lintråd. De stora kunderna var Försvarsmakten, Vattenfall samt gruvor i Sverige och Ryssland. Idag heter bolaget Haldex och Garphyttan är en del av en stor koncern som tillverkar lösningar till den globala fordonsindustrin. I Garphyttan tillverkar man fjädertråd i olika legeringar för användning främst i förbränningsmotorer och transmissioner. Det är främst ventilfjädrar, transmissionsfjädrar, kolvringar och fjädrar i bränsleinsprutningssystem.

På företaget har man varit duktiga på att dokumentera sina jubileer Både 40- och 50-års jubileet i Garphyttan dokumenterades på film. Filmerna spelades in på nitratfilm (se faktaruta) men är idag överförda till video. Vid Jubileumsåret 1946 fick veteranerna vid bruket medaljer som utdelades i Tysslinge kyrka. Festligheterna fortsatte sedan i garaget vid herrgården med mat och serveringspersonal från Stora Hotellet i Örebro. Även 1956 genomfördes festligheterna i herrgårdens garage för att sedan avslutas i Garphyttans Folkets park (Man kan inte låta bli att undra hur garaget ser ut, redaktörens anmärkning).

Filmerna finns idag på Garphyttans industrimuseum och de ar viktiga pusselbitar för att berätta om människorna och företaget i Garphyttan.

Martin Gustavsson,
Garphyttans industrimuseum

Garphyttans Industrimuseum

Bruksgatan
Telefon: 019-29 51 08
www.garphyttansindustrimuseum.se
Öppet: mars-dec sön 14-16, året runt mån 9-11. Museet och företaget visas för enkilda och grupper efter ök, v.g. ring under telefontid mån 9-11.

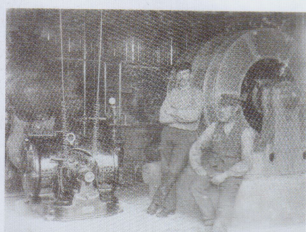
Garphyttans Industrimuseum på 1300 kvm finns i de ursprungliga lokalerna från starten, i museet finns många utställningar bl.a. 125 gamla motorsågar, tusentals bilder, maskinhall, videofilmer om företaget och trakten m.m. Haldex Garphyttan är ett hundraårigt företag. Företaget som är världsledande i sin nisch köper in valstråd som man förädlar till ventilfädertråd och fjädrar till bilindustrin.

Stenarbetsmuseum Yxhult

Yxhultsvägen 9, Hällabrottet
Telefon: 019-58 81 06 (turistbyrån)
www.kumla.se
Öppet: under sommaren söndagar 14-17, v g se hemsidan. Året runt för grupper efter överenskommelse.

Museum under uppbyggnad inriktat på stenarbete med Yxhults Stenhuggeri i fokus, från slutet av 1800-talet ledande stenhuggeri. I museet visas en stor samling gipsförlagor i full skala för ornamentshuggarnas arbeten i t ex kalksten. Mer än hälften av den skulpturala fasadstenen i Stockholms innerstad kommer från Yxhults Stenhuggeri. Museet visar även en verkstad från 1879 med fyra maskiner för stenbearbetning samt modeller över olika stenmiljöer utförda av konstnären Lars Agger.

Karlslunds Herrgård med trädgårdar

Karlslund, Örebro
Telefon: 019-21 62 20
www.orebro.se/karlslund
Öppet: se hemsidan för aktuell information

Karlslund har en spännande historia att berätta. I Anckarsvärds magasin visas utställningen "Magasinet – om brännvin, gårdsliv och mekaniska apparaljer". I Mejeriet finns Statarmuseet med ett arbetarhem från 1930-talet. I Karlslunds kvarn finns en experimenthall och utställningar om spännande uppfinningar. Missa inte Karlslunds vackra parker och trädgårdar, följ gärna Parkpromenaden med skyltar som i bild och text berättar om svunna tider och människoöden.

Svenska skoindustrimuseet

Sveavägen 19, Kumla
Telefon: 019-58 81 87, 58 81 86
Öppet: året runt må-fr 13-17, mellan maj-sept. även lö-sö. 13-16.

Museet är en byggnad i tre våningsplan. På nedre planet visas utställningar om skoindustrins framväxt och skomode genom 100 år. De två övre våningarna inrymmer skofabriken Bengtar- Sko AB. Fabriken slog igen 1986 och lämnades då i orört skick för att bli museum. På fabriken arbetar idag en nåtlerska och en pinnare med att tillverka slippers för att besökarna ska kunna se hur det går till. På museet finns ett specialbibliotek och bildarkiv.

Hon har trollhår

Hon har trollhår, mörka ögon och en okuvlig känsla för rättvisa, fred och frihet. Den mörka natt då hon föds dundrar åskan som den aldrig tidigare har gjort runt Mattisborgen. Ovädret når sådan våldsamt styrka att hela Mattisborgen klyvs mitt itu och det berömda "helvetesgapet" bildas. Det är som om den elektriska luften och det stenhårda urberget vet att någon som är mer envis och mer egensinnig än den ettrigaste vildvittra håller på att födas. Hon får namnet Ronja. Ronja Rövardotter.

Ur Astrid Lindgrens Ronja rövardotter.

När Ronja och Birk träffades i Mattisborgens ölkällare, befann de sig i själva verket nere i Tykarpsgrottan. Foto: Bildbyrån, Hässleholm

Det var bland annat här i nordskånska Tykarpsgrottan Astrid Lindgrens älskade film om Ronja, Mattis, Lovis, Skalle-Per och Birk spelades in. Den gamla gruvan med kalkpelare och yrvakna fladdermöss fick helt enkelt bli Mattisborgens ölkällare, där Ronja och Birk träffas efter att de skilts åt av sina trångsynta föräldrar.

Miljön är utmärkt när man vill förflytta sig åtskilliga hundra år tillbaka i tiden. Ljud och ljus stängs effektivt ute och för en stund kan man låta den moderna civilisationen stanna kvar på åkrarna och ängarna tio till tolv meter högre upp.

Den nordskånska gruvan har inte bara fått gestalta medeltiden med Ronja och Birk. Den har också fungerat som kuslig grotta vid Kullaberg på 60-talet, då några spänningshungriga ungdomar smög efter den mystiske farbror Miller i Kullamannen. Tykarpsgrottans miljö finns även med i filmerna *Snapphanepojken*, *Prins Hatt under jord* och den relativt nya filmen *Snapphanar*, där den unge Nils Geting efter att ha förlorat allt blir snapphane och får i uppdrag att stjäla kung Karl XI:s krigskassa.

Tykarpsgrottan ligger utanför Ignaberga i nordöstra Skånes snapphanebygd. Här bröt bönderna i trakten kalk under många år. Redan på 1100-talet påbörjades kalkbrytning i området och under den här tiden murades våra första kyrkor med just kalk.

I Tykarpsgrottan upphörde brytningen 1888 och i dag driver familjen Svensson det som ett populärt utflyktsmål och museum. Varje år besöks grottan av cirka 40 000 personer.

Vissa scener i filmen Ronja Rövardotter spelades in i Tykarpsgrottan. Här syns Tage Danielsson som var regissör för filmen, tillsammans med Skalle-Per (Allan Edwall), Ronja Rövardotter (Hanna Zetterberg) samt Birk Borkason (Dan Håfström). Foto: Bildbyrån, Hässleholm.

Gruvan består av 20 000 kvadratmeter underjordiska gångar, varav man kan beträda ungefär hälften. Här finns till exempel ”Stora salen” där flera fester och till och med bröllop ägt rum.

Temperaturen i grottan ligger runt cirka +8 grader året runt. På vintern trivs fladdermössen här och i de mörka och kyliga gångarna har man upptäckt den mycket ovanliga och rödlistade Bechsteins fladdermus. Det är en långörad, rödbrun fladdermus med en kroppslängd på cirka fem centimeter och en vingbredd på cirka 25 centimeter. Den här fladdermusen som i Sverige endast observerats i Skåne har hittat ett trivsamt boende i den pelarförsedda gruvan, där så mycket historia, både verklig och påhittad, sitter ristad i de grå grottväggarna.

Helén Fingalsson,
Tykarpsgrottans kalkmuseum

Alnarps museerna

Alnarp
Telefon: 040- 41 50 00
www.alnarpsmuseerna.se
Öppet: Lantbruksmuseet april-maj, juni, sept-okt ons, sön, de flesta helger 13-16. Övriga tider efter ök. Vagns- och hovbeslagsmuseerna efter ök.

Museerna omges av en park med ett slott från 1800-talet. I Skånska lantbruksmuseet från 1916 kan man följa lantbrukets utveckling från 1700-talet och framåt. Här finns bl.a. en av världens äldsta traktorer, Iveltraktorn från 1905, och Sveriges första skördetröska från 1928. I hovbeslagsmuseets skostall och smedja från 1870-talet berättas om hovslagarutbildningen, som pågick här till 1954. I vagnsmuseet visas vagnar från 1700-talet och senare.

Arbetarrörelsens Arkiv i Landskrona

Eriksgatan 66
Telefon: 0418-236 50
www.arkivet-landskrona.se
Öppet: v.g. se hemsida

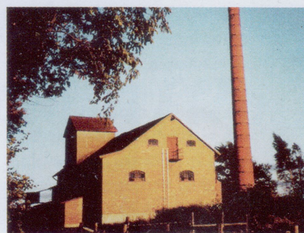
Arkivet innehåller dokument, foto, fanor med mera som berättar om fackliga och politiska organisationer, om nykterhetsföreningar och många av de ideella föreningar som har funnits i Landskrona under 150 år. Här finns även arkivmaterial från Amaltheamannen Anton Nilsson.

Beredskapsmuseet är Sveriges enda museum i en underjordisk försvarsanläggning från andra världskriget. Här finns "allt" om andra världskriget för den historiskt intresserade; personliga skildringar, föremål, vapen, kanoner, stridsvagnar. Utställningar både ovan och under jord. Cafeteria med surrogatkaffe, vanligt kaffe, nygräddade wienerbröd, smörgåsar och annat gott. Museibutik med bl a En Svensk Tiger-muggar, leksakssoldater, musik och spännande litteratur.

Beredskapsmuseet

Djuramossavägen 160, Viken
Telefon: 042-22 40 39
www.beredskapsmuseet.com
Öppet: April on, to, sön 11-17. Maj ons-sön 11-17. Juni dagligen 11-17. Juli dagligen 10-18. Aug dagligen 11-17. Sept ons-sön 11-17. Okt ons, to, sön 11-17. Stängt 1 maj, 6 juni och midsommarafton.

Museet ingår i Gärds Härads Hembygdsföreningens samlingar och är byggnadsminnesförklarat. Det finns ännu många byggnader som rymt gårds och andels brännerier ute i det skånska landskapet. Det är endast i Folkestorp, som utrustningen är bevarad.

Folkestorps Brännerimuseum

Olseröd
Telefon: 044-35 06 57
www.hembygdsgarden-degeberga.se
Öppet: Guidade visningar för grupper efter ök. V.g. ring.

Borgquistska - ett annorlunda hantverksmuseum som visar tillverkning av mössor, hattar och pälsar i dåtida autentiska lokaler. Per Borgkvist startade verksamheten 1866 i nuvarande lokaler på Algatan 35 i Trelleborg. Rörelsen bedrevs sedan vidare i tre generationer fram till 1978. Nu 30 år senare visar Föreningen Gamla Trelleborg och Trelleborgs museum Borgquist-tillverkade produkter, mönster, hattstockar, symaskiner, specialverktyg, brevväxling, bokföring m.m. - allt i original!

Borgquistska

Algatan 35, Trelleborg
Telefon: 0703- 59 88 91
Öppet: visningar sista lördagen i varje månad 10.30-13.30 eller efter ök.

Garverimuseet är inrymt i ursprungliga garverilokaler. Lädertillverkningen har funnits i industriform sen början av 1800-talet. Man räknar med att den första läderfabriken i Simrishamn togs i bruk 1808 - det blir 200-årsjubileum i år! Förutom den permanenta utställningen finns också en jubileumsutställning, som visar utvecklingen från en lokal industri via internationella kontakter till en utlandsetablering.

Garverimuseum

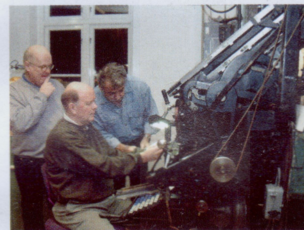
Strömmens strädde, Simrishamn
Telefon: 0414-149 61, 0704-66 74 11
www.smidesmuseet.com
Öppet: 4 juli-8 aug ons och lör 13-16.
Övrig tid efter överenskommelse.

Museum med plats för lek. Spännande utställningar av leksaker från en svunnen tid. Världsunik utställning av Barbie från 60-talets början. I tomtens verkstad arbetar nissarna med maskiner och verktyg från förr.

BRIO Lekoseum

Osby
Telefon: 0479-192 96, 191 24, 070-330 35 25
www.brio.net
tomten@brio.net
Öppet: året runt, v.g. ring för information.

Nordens största grafiska museum som på ett levande sätt visar handsättning, maskinsättning, boktryck, koppartryck, stentryck, handbokbinderi och papperstillverkning.

Grafiska museet

Fredriksdals Museer och Trädgårdar, Helsingborg
Telefon: 042-10 45 24
www.grafiskamuseet.se
Öppet: maj-sept. dagligen 11-16. okt-april vardagar 11-16

Centrum för Arbetarhistoria finns invid den pulserande Eriksgatan i hjärtat av Landskrona. I det gamla fina kvarteret Norra Förstaden finns universitet, museum, arkiv under samma tak. Ett kunskapscentrum för dig som är intresserad av arbetets och arbetarnas historia.

Centrum för Arbetarhistoria

Skolallén 1, Landskrona
Telefon: 0418-144 40
www.arbetarhistoria.landskrona.net
Öppet: v.g. se hemsida

Gruvmuseet skildrar historien kring den drygt hundraåriga gruvdriften i Bjuv, Billesholm och Ekeby. Så sent som 1979 stängdes det 60 meter djupa schakt 3, i vars maskinhus museet är inrymt. Här får vi en god bild av arbetets art och miljön i gruvan, bl a genom fullskalemodeller av kolhuggare och dragare. Vi ser hur bondbyn förvandlas till brukssamhälle och hur folkrörelserna tar över bondesamhällets roll för människornas umgängesformer. Arbetarrörelsen, Väckelsen, Nykterhetsrörelsen och idrotten skildras också.

Gruvmuseet

Ågatan, Bjuv
Tel: 042- 853 30
www.bjuv.se/kultur,fritid,turism-gruvmuseet
Öppet: se hemsida eller v.g. ring för information.

Hässleholms filfabrik

Museivägen
Telefon: 0451-313 00, 825 35, 109 55
www.hembygd.se/skane/vastragoinge
Öppet: fabriken visas efter överenskommelse, v.g. ring.

Filfabriken startades 1916 och drevs fram till hösten 1986 då verksamheten lades ner. Här högg man filar till industrier i hela landet. Samtliga maskiner, filämnen och verktyg lämnades kvar. Efter några år i glömska och vandalisering är nu fabriken restaurerad till ursprungligt skick. Det är troligen den enda hela filfabriken som finns i Sverige.

Lantbruksmuseet

Ystadsvägen, Hammenhög
Telefon: 0705-27 79 74
Öppet: juni-aug. Övrig tid efter ök.

Lantbruksmuseet är inrymt i ekonomibyggnaderna till en gård. Stallet, ladugården och svinstian visas som de såg ut när gården var i bruk. Inredningen består delvis av kalkflis. Vagnar och redskap från sent 1800-tal och första hälften av 1900-talet visas i övriga utrymmen. Dessutom finns en serie modeller som visar hur redskapen användes. I biblioteket finns bl.a. arkivalier från den gamla Lantmanna- och lanthushållsskolan.

Iföverkens Industrimuseum

Storgatan 45, Bromölla
Telefon: 0456-290 47
Öppet: Maj-aug tis-fre och sön 13-16.
Pingst och midsommar stängt. Övriga tider efter ök.

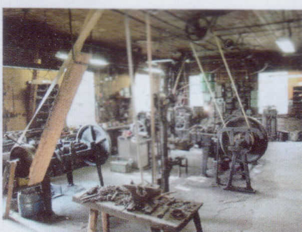
Iföverkens Industrimuseum visar företagets mer än hundraåriga utveckling som tillverkare av sanitetsporslin, proppar och högspänningsisolatorer. I anslutning till museet finns även keramisk verkstad där konstnärer arbetar i samarbete med museet för att levandegöra delar av den historiska produktionsprocessen. Konstutställningar.

Läder- och Lokalhistoriskt Museum

Thorslundsgatan, Ängelholm
Telefon: 0431-41 12 20, 127 40
www.hembygdsparken.engelholm.se
Öppet: 1 maj-30 augusti 13-17, måndagar stängt.
Övriga visningar efter ök.

Museet skildrar läderindustrins verksamhet i Ängelholm. Dels Grönvalls läderfabrik på Storgatan, Sydsvenska Rem och Läderfabriken i Ängavången. Stor dokumentation av maskiner, verktyg, bilder, filmer samt tidningsutklipp. Här finns också film från 1960-talet om Grönvalls i drift och tillverkningen av fotbollar på Sydläder. VM-bollen 1958 tillverkades här i Ängelholm. Ett antal maskiner kan ses i drift. I Parken finns autentiska byggnader som visar hur bönder och borgare bodde i början av 1800- och 1900-talet. I museet visas också Ängelholm som "husarstad" från åren 1772-1883.

Killebergs Kettingfabrik

Storgatan 45, Killeberg
Telefon: 0479-303 32, 304 40, 303 31
Öppet: 15 mars-15 okt enligt överenskommelse, v.g. ring.

Fabriken, nu ett levande industrimuseum, består av en smidesavdelning och en maskinavdelning med fungerande automatmaskimer i originalskick från 1926. Här finns också gamla spolmaskiner, spikmaskiner, tråddragningsbänk, ässjor och mängder av handverktyg för kättingstillverkning m.m.

Malmö Brandkårs Museiförening

Brandstation Malmö Centrum, inre gården
Telefon: 046- 540 51 97
www.mbmf.se
Öppet: efter överenskommelse per tel, brev eller E-mail.

Malmö Brandkårs Museiförening som bildades 1998, har ett museum i en källarlokal på brandstation Malmö Centrum vid Drottninggatan i Malmö. Museiföreningen består av medlemmar i PRO-Brandkåren, Malmö Frivilliga Brandkår och Malmö Juniorbrandkår samt intresserade anställda i Räddningstjänsten Syd. Ingen fordonssamling finns utan museet består av olika föremål från de olika tidsepokerna. Foto- och pressklipparkiv finns liksom personalarkiv, litteratur, modeller m.m. samt uniformer och larmställ.

Kronetorps mölla

Arlöv
Telefon: 040-43 93 28
www.burlov.se
Öppet: Juni-aug söndagar 13-16. Övrig tid enligt överenskommelse.

Kronetorps Mölla från 1841 är en av Skånes största väderkvarnar av holländsk typ. Intill möllan ligger den gamla möllare-bostaden. Båda byggnaderna är byggnadsminnesförklarade. Burlövs Mölleförening visar möllan och kan dessutom köra den om vädrets makter vill.

Malmö Skolmuseum

S Promenaden 9
Telefon: 040-611 49 97
www.pedc.se/skolmuseum
skolmuseum@pub.malmo.se
Öppet: torsdagar 10 - 15 fri entré. Guidade visningar må- ons 9 - 15, bokas per telefon.

Malmö Skolmuseum är ett av Malmö skolors eget läromedel, som kan anpassas efter skolans olika stadier. Skolmuseet vill levandegöra skolans roll i samhället och visa på framväxten av dagens skola från 1842 års folkskolreform.
Skolmuseet är uppbyggt ämnesvis. Här kan alla gå runt och hitta något från sin egen skoltid.

Motorfabriken Göta

Nya Hallarydsvägen, Osby
Telefon: 0479-136 10
www.gotamotor.se
Öppet: vard. 7-16, besök efter ök.

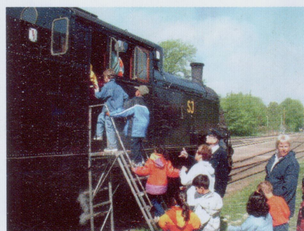
Motorfabriken Göta grundades 1907 och är idag den enda kvarvarande fabriken som tillverkar tvåtakts båtmotorer av den gamla modellen. Många äldre motorer och annan kuriosa finns bevarade. Reservdelar till Göta och Sola kan köpas. Firande av 100 års jubileum lördagen den 12 maj, med öppet hus och motorutställning. För mer information se hemsida eller v.g. ring.

Råå museum för fiske och sjöfart

Hamnplan, Råå
Telefon: 042-26 11 31
www.raamuseum.se
Öppet: 1 maj-17 juni ons 17-20, lör-sön, helgdag 13-17. 20 juni-16 aug tis-sön 13-17. 19 aug-30 sept ons 17-20, lör-sön 13-17. 7 okt-2 dec ons 17-20.

Råå museum visar sjömännens och fiskarnas historia. På 750 kvm finns bl.a. "Stuan" och köket i ett typiskt fiskarhem. Navigeringsinstrument. Kaptenskajuta från segelfartyg. Redskap och verktyg från segelmakeri. Block och taljor. Modell av smugglarsnipa. I Båthallen kan man bl.a. se Golden Lady, världsomseglaren Kurt Björklunds segelbåt och hans unika snäcksamling från världsomseglingarna samt hans medaljer och utmärkelser. Utanför museet visas träbåtar, kölhalningsspel, flera sorters ankare och en kanon från barkskeppet Tana.

Museiföreningen Östra Skånes Järnvägar

Västra Storgatan 74, Kristianstad
Telefon: 044-13 57 23
www.mfosj.se
Öppet: 27 juni-16 aug kl 13-18 (midsommarafton- och dag stängt). För aktuell info se hemsida.

Föreningen verkar för att tillsammans med Regionmuseet i Kristianstad bevara och levandegöra stadens järnvägshistoria. Ett flertal ånglok, ellok, lokomotorer, motorvagnar och släp, samt person- och godsvagnar finns i samlingarna. Varje år arrangeras en så kallad skolvisningsvecka och Öppet Hus vid Järnvägsmuseet i september. Dessutom anordnas några resor per år.

Silversmedjan

Kyrkogårdsgatan 8, Kristianstad
Telefon: 044-21 02 04
www.silversmedjan.org
Öppet: efter överenskommelse, v.g. ring!

Silversmederna från den medeltida staden Vä flyttade sin verksamhet till fästningsstaden Kristianstad 1614. Stadsprivilegierna var tvingande. Flera kända silversläkter har sitt ursprung i Kristianstad. Ett omfattande silverhantverk har präglat staden långt fram i modern tid. Hantverkstradition och gediget kunnande lever vidare i och genom Silversmedjan, som under en period hade ca 20 anställda. Den unika maskinparken och de utsökta verktygen är fortfarande i bruk. Smedjan är den bäst bevarade silversmedjan i norra Europa och unik i sitt slag.

Museispårvägen i Malmö

Banérskajen/Fiskehoddorna
Telefon: 040-12 84 71
www.mss.se
Öppet: 31 maj-27 sept sön 12-16, de flesta lördagar med undantag av den 20 juni.

Här kan besökarna åka spårvagn på gammaldags sätt. Spårvägstrafik med en eller två vagnar från 1906 respektive 1928 på sträckan Banérskajen/Fiskehoddorna - Stadsbiblioteket - Malmöhus slott. Även andra vagnar kan förekomma. Linjen går genom Slottsparken i Malmö - parkernas stad.

Skånska Järnvägar – Ångtåget på Österlen

Brösarps stationsväg 3
Telefon: 0414-730 15
www.skanskajarnvagar.se
Öppet: trafik sön 31 maj-30 aug, även tis, tors 7 juli-6 augusti. Se hemsida för tidtabell.

På Österlen i Skåne bedriver Skånska Järnvägar trafik med ångloksdragna tåg på sträckan Brösarp-S:t Olof. Upplev en gammaldags järnvägsresa då man reste på träbänkar, stinsen var kung i samhället och lokföraren alla barns idol. Kafé finns på stationen i Brösarp. Kiosk både i Brösarp och S:t Olof.
Den 14 juni arrangeras "Ljuva femtiotal" och den 5 juli "Barnens tågdag". Säsongsavslutning 29 augusti. För mer info om specialevenemang, se vår hemsida.

Onslunda Hembygds- och Borstmuseum

Stationsvägen 6, Onslunda
Telefon: 0417-300 60
www.othinslunda.com
Öppet: 22 juni-14 aug. För guidad visning och "Prova på borstbindning", v.g. ring.

Museet är inrymt i en fyrlängad Skåne-gård från 1800-talet. I längorna runt den kullerstensbelagda gårdsplanen finns förutom gängse föremål representerande hembygdsmuseet, även Sveriges enda offentliga Bortsmuseum med Borstbinderi. Här bedrivs kursverksamhet i borstbindning och "prova på" för enskilda och mindre grupper, som får lära sig att binda en egen borste. Försäljning av handgjorda borstar i Alma Trapps affär på museet.

Spinneriet Strömsborg

Strömsborg, Osby
Telefon: 0479-135 91
Öppet: efter ök, v.g.ring Sven-Åke Arneberth 0479-135 91

I början av 1800-talet växte ett stort industriområde fram i Strömsborg, söder om Osby. Kraften fick man från Helge-åns forsar och fall. Här anlades en klädfabrik, spinneri och färgeri. Efter 1960- talet har fabriken ägts av Osby Hembygdsförening och restaurerats så att man idag kan köra maskinerna som förr. För visning av en unik sevärdhet v.g. ring.

Fotograf: SLF fotoarkiv

Statarmuseet i Skåne

1mil öster om Malmö intill Bokskogen i Torup,
Bara, Torupsv. 606-59.
Telefon: 040-44 70 90, 076-800 70 90
www.statarmuseet.com
Öppet: hela året ti-fre 10-15, mån stängt. Sön start april 11-16. Maj, juni, sept även lör 11-16. Juli-aug alla dagar 11-17. Bokningar efter ök.

En gammeldags grusväg, ett möte med tystnad, stillhet och vind i träden, utställningar ute och inne som uppmuntrar till kunskap, förståelse, undran och "känna på". Samtalet är en viktig del i berättandet. Nyfikenheten en annan. Aktiviteterna är ej storvulna och högljudda.
Möt statarnas och lantarbetarnas vardag och arbete i bostäder, utställningar, djur och odlingar. Konferens, butik och café med hembakat, hemlagat och hemtrevligt!

Teatermuseet Scen- och Manegekonst

Kalendegatan 5 C, Malmö
Telefon: 040-12 48 83
www.teatermuseet.com
Öppet: Tis, fre, lö och söndag 13-16. Sommarstängt 15 juni-13 aug.

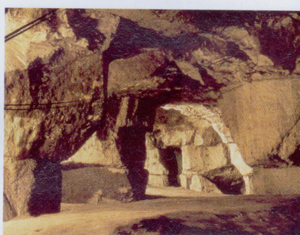
I Malmös gamla stadsdel mittemot Hippodromteatern finns Teatermuseet i ett hus från 1400-talet. I våra samlingar och arkiv finns i huvudsak teaterhistoriskt material från och om teatrar i Skåne som t.ex. foto, affischer, program, tidningsklipp, kläder, scenografimodeller etc. Vi har bland annat samlingar om Edvard Persson och Nils Poppe.

S:t Anna Gille i Åhus

Anders Håkansgården, Kavrövägen 2 i Åhus
Telefon: 044-28 90 05
www.annasgille.com
Öppet: 25 juni-13 aug tors 14-17.
Övriga året samtliga torsdagar 9.00-11.30

Anders Håkansgården från 1850-talet rymmer en stor samling av föremål, fotografier och arkivhandlingar. Vidare ställs en mängd föremål ut som visar hur man levde och verkade förr i tiden. För Åhus typiska yrken och hantverk ges stort utrymme. Tobaksladan och Repslagarbanan har unika redskap, verktyg och maskiner. Dessutom visas aktivt repslageri då vi har öppet sommartid. Kaffeservering och försäljning av många olika skrifter och av DVD-filmer om Tobaksodling, gamla hantverkare samt ålfiske.

Tykarpsgrottans kalkmuseum

Tykarp
Telefon: 0451-350 87
www.tykarpsgrottan.se
Öppet: 10 maj-30 juni dagligen 10-17, 1 juli-20 aug. dagligen 10-18, 21 aug-20 sept. endast sö 12-17, övrig tid för grupper efter ök.

Tykarpsgrottan är en gruva som består av 20 000 m^2 underjordiska gångar varav 10 000 kan beträdas. Traktens bönder bröt kalk under sekler.
Kalkbrytningen upphörde 1888. Djupet är mellan 10 och 12 m. Butik och café.

Svenska VävstolsMuseet

Hantverksgatan 14, Glimåkra
Telefon: 044-433 40
www.vavmuseum.just.nu
Öppet: mars-okt sö 14-16, tis 18-20. 15 juni-31 aug även ons tors 14-16.
Övriga tider enl ök.

Permanent utställning av vävstolar och redskap. Bibliotek med textila böcker. Cirka sex utställningar med textil, konst och konsthantverk per år. Kursverksamhet i vävning och andra hantverk med textil anknytning.

Veteranjärnvägen

Klippan
Telefon: 0435-103 02
www.veteranjarnvagen.se
Öppet: Juli söndagar 12-16. Samt under arbetsdagar, se hemsida.

Föreningen Veteranjärnvägen håller öppet i lokstallarna i Klippan under söndagar i juli. Magnifikt rundstall med vändskiva och 8 stallplatser. Här visas en unik samling av gamla ånglok och vagnar från skånska privatbanor. Trafik med ångtåg den 5 och 26 juli i Klippan. Ånglok med trävagnståg från förra sekelskiftet, bara riktiga rariteter med öppna plattformar och träbänkar. Öppet hus med trafik och säsongsavslutning den 13 september.

Sveriges Järnvägsmuseum Ängelholm

200 m söder om Ängelholms Järnvägsstation
Telefon: 0431-44 20 75
www.jarnvagsmuseum.se
Öppet: Tis-sön 10-17. Under juni - augusti alla dagar.
19 juni, 24 och 31 dec stängt.

Se Sveriges Järnvägshistoria i spännande miljö! Sveriges Järnvägsmuseum Ängeholm är ett modernt upplevelsemuseum för hela familjen. Här kan alla hitta något intressant, från barn till den mest avancerade tekniker. Se järnvägens utveckling på vår stora modelljärnväg med bildspel och ta en åktur i loksimulatorn LOCOMOTION. Under sommaren kör minitåget för barnen. I butiken finns böcker, filmer och leksaker med järnvägsanknytning, kaffeservering, glass och mycket annat. Välkomna!

Ängelholms Flygmuseum

Valhall Park
Telefon: 0431-148 10
www.engelholmsflygmuseum.se
Öppet: Hela året lör-sön 10-17. Juni-aug tis-sön.
Gruppbokning alla dagar hela året. Kontrollera hemsidan för ändrade tider.

I en hangar från 1945 på den nedlagda flygflottiljen har F 10 Kamratförening skapat ett flygmuseum. Miljöer, flera flygplan, modeller och annan materiel visar flottiljens verksamhet från starten i Malmö 1940 till slutet i Ängelholm 2002. Filmsalen visar journalfilmer och i flygsimulatorn kan besökaren flyga olika flygplanstyper. I museishopen finns ett rikhaltigt utbud av flyglitteratur och presentartiklar med flygplananknytning samt en cafeteria. Museet är handikappanpassat. Fri parkering.

Full rulle på museet

I den gamla remfabriken i Gislaved tillverkade man läderremmar som användes för kraftöverföring mellan motorer och maskiner. Fabriksbyggnaden ligger kvar nedanför en damm vid Nissans flöde genom samhället. Idag är produkten en annan, här tillverkas kulturupplevelser för gammal och ung.

Driften av industrimuseet sker till största delen ideellt. Det finns över 400 medlemmar, av vilka cirka 25 träffas varje onsdag året om för att utföra allehanda arbetsuppgifter. Allt detta arbete har också lett till att besökarna hittar till museet och under fjolåret räknade man in nästan femtusen besökare. I Gislaved märker man en ökning bland turister från utlandet och man har därför tagit fram informationsmaterial på såväl tyska som engelska.

På museet finns ett rikt filmarkiv där ett 30-tal filmer är redigerade samt lagda på dvd-skivor. Nyligen installerades också ett förstklassigt ljud- och bildsystem för dessa filmer. Bland filmerna finns det en som utmärker sig lite extra. Det är en reklamfilm om däck från början av 30-talet. Filmen gjordes 1927 strax efter att Kooperativa Förbundet (KF) tog över Svenska Gummifabriks AB (SGAB). Med övertagandet försökte KF bryta en kartell med företag inom galoschtillverkning och -försäljning.

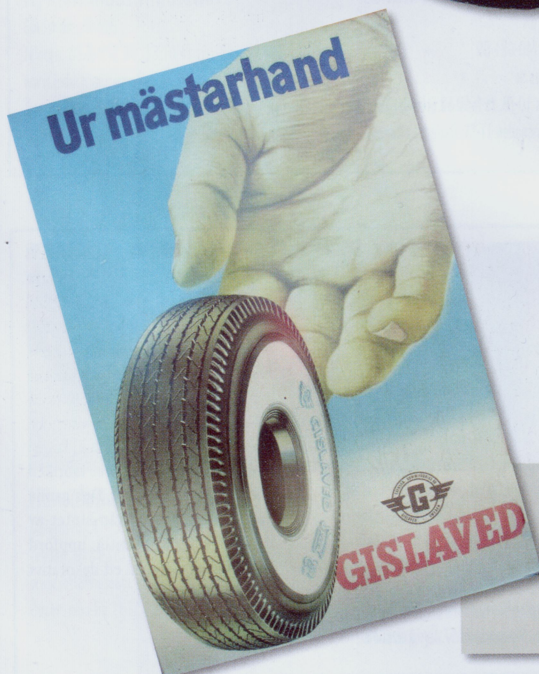
Under 20-talet hade däckproduktionen hos SGAB upphört under ett antal år på grund av kvalitetsproblem. Dessa yttrade sig i att däcken inte höll särskilt länge, utan stommen i däcket brast till följd av en bristfällig konstruktion. När produktionen åter startades upp 1926 hade man löst problemet genom att använda bomullskord i stommen istället för väv. Däcken kallas Gislaved Cord. Bilismen var i ökande och det gällde för KF att hålla sig framme med denna nya revolutionerande däckprodukt.

Filmen är bara fyra minuter lång, är stumfilm, men ackompanjeras av pianomusik och underfundig text som anspelar på det franska språket och varje mening består av två ord som börjar med bokstäverna K och F. Den visar hur två fransktalande damer kommer körande i sin Volvo Jakob från tidigt 30-tal. De stannar vid en Konsumaffär, som råkar vara representant för Gislaveddäck. De upptäcker att de har punktering, inte bara på ett däck på bilen, utan även på reservhjulet. Affärsföreståndaren ringer efter nya däck som kommer rullande ut från Gislaveds lager i centrala Stockholm för att sedan för egen maskin ta sig fram över stock och sten, över sjöar och till slut rulla fram till affären. Man måste säga att filmmakarna hade riktigt bra fantasi redan då! Däcken monteras snabbt av föreståndaren och de två damerna kör iväg konstaterande att ”Karlen Förtjusande”.

De flesta besökare på museet får se filmen och alla är lika förtjusta, såväl unga som gamla.

Halvard Nilsson och Lars-Erik Karlsson, Gislaveds industrimuseum

Foton: Gislaveds industrimuseum

FAKTARUTA

Continental övertog fabriken från KF 1992 och 10 år senare den 5 juli 2002 lades tillverkningen ned. Det sista svenska däcket hade tillverkats. Som mest tillverkades 14 000 däck per dag.

Välkommen till Oskarshamns Museihamn och till Sjöfartshelgen 24 – 25 juli 2009

Museihamnen med nytt museum och anläggning. Under hela säsongen 2009 är traditionsfartyg och veteranbåtar välkomna till Oskarshamns Museihamn. I Museihamnen ligger ni gratis med tillgång till vatten och el. Välkommen!

Oskarshamns Museihamn ❧ Norra kajen, Oskarshamn
Hamnvärd: 0705-74 79 90 ❧ Sjöfartsföreningen: 0708-56 73 29
Oskarshamns kommun: 0491-880 39 ❧ www.oskarshamn.se/sjofartshelg

Aktiveum® Museum och aktiviteter i Ankarsrum

Valsverksvägen 1 och Kungsvägen 13
Telefon: 0490-506 03, 522 42, 521 41
www.tjustforum.se
Öppet: 6 juni-5 juli lör-sön 12-16. 6 juli-2 aug dagligen 12-16. 8 aug-30 aug lör-sön 12-16.

Aktiveum® och Hembygdsmuseum. Mellan Västervik och Vimmerby ligger Ankarsrum, där valloner startade järnbruk 1655. Hembygsföreningen har bevarat den rika kulturen genom en imponerande industriutställning med bl.a. Ankarsrums Bruks produkter, böcker och foton. Aktiveum® ligger på gångavstånd från Smalspåret Västervik-Hultsfred, som en pärla i Bruksparken - platsen för många aktiviteter. I Rättarebyggningen från 1830-talet är ett välutrutsat Hembygdsmuseum inrett. Ring för guidning och ev. förtäring.

Bruzaholms Bruksmusem

Bruksvägen
Telefon: 0381-202 03
www.bruzabruk.se
Öppet: 22 juni-16 aug. dagligen 13-17.
Grupper och övrig tid efter ök.

Nya lokaler - ny utställning. Följ med till Bruzaholm på "en resa i tiden", upplev brukshistoria från 1660 fram till våra dagar. Möjlighet till guidad vandring i gammal bruksmiljö. Museet visar föremål tillverkade på Bruzaholms Bruk exempelvis ugnar, kaminer och grytor.

Almviks tegelbruks museum

Almviks café, Västervik
Telefon: 070-614 01 51
www.tjustforum.se/almvikstegel/
Öppet: juni sön den 21 och 28 kl 13-17. Juli alla dagar 13-17. Augusti söndagar 13-17. Guidning efter ök hela sommaren.

Tegeltillverkningen i Almvik började vid mitten av 1600-talet och pågick ända fram till 1971, då bruket lades ned. Byggnader och utrustning är från 1878 och framåt och finns kvar i sin helhet. Bruket är upprustat och har gjorts till ett museum med museisal, skulpturer av arbetare i naturlig storlek m m. En bok om tegelbruket finns att köpa, liksom tegelstenar och rör. Vi visar en film om tegelbrukets historia för den som önskar.

Eriksbergs Museum i Tranås

Storgatan 54
Telefon: 0140-681 09
www.tranas.se
Öppet: ons 10-18, to-fr 10-12 och 14-17.30.
Sista lö i månaden 11-14. Övrig tid efter ök.

Konst, skulptur, foto, hembygd och tillfälliga utställningar. Gammal skola från bygden på 1800-tal till 1950. "Pälsstaden Tranås" i 100 år, finns nu dokumenterad och besökstrevlig i Tranås Pälsmuseum - från "råa skinn till mjuka pälsar". Branschkunniga guider berättar.

Björkenäs Moped Museum

Väg 133, följ skyltar Vireda 12, kör 5 km.
Telefon: 0390-330 43, 073-928 75 78
Öppet: maj-sept 9-20.

På logen blänker mopeder, motorcyklar och cyklar i långa rader. Det är en stor samling Anders Arnesson visar upp för nostalgiska motorfantaster. Silverpilen och Guldpilen finns i samlingen samt en mängd Huskvarnamodeller från 1920-talet och framåt. Därtill ett antal Puchmopeder, Vespor, en handikappmoped och en militärcykel.

Föreningen Pinnstolens Industriutställning

Fabriksgatan 5, Nässjö
Telefon: 0380-161 67
www.pinnstolen.hobby-site.org
Öppet: 7 juni-9 aug sön 14-17. Övrig efter ök.

Vår stolutställning består av ett hundratal olika modeller tillverkade på Nässjö Stolfabrik (1870-1992). Det finns även fotografier och tidningsurklipp från stolfabrikens historia. Vi har även en ångmaskin på 500hkr tillverkad år 1900 hos Munktells verkstäder i Eskilstuna. Dess uppgift var bl.a. att tillsammans med generator förse fabriken med el för internt bruk. Den gamla fabriksskorstenen från slutet av 1890-talet är åttakantig, uppförd av rött tegel och med ett dekorativt utformad krön.

Museet är inrymt i lokaler från Svenska Remfabrik Aktiebolaget och museet har inriktat sig på att skildra områdena gummi-, plast- och läderindustri. Här finns fotografier, produkter och maskiner från industrin i Gislaved och närliggande orter.

Gislaveds Industrimuseum

Danska Vägen 13
Telefon: 0371-149 35
www.industrimuseum-gislaved.se
Öppet: alla vardagar året runt.
Juni-aug 11-15, ons 9-15. Sept-maj 9-12.

ITT Flygt museum

Lindås
Telefon: 0471-24 70 00
www.itt.com
Öppet: efter ök.

Klensmeden och formmakaren Peter Alfred Stenberg köpte 1901 en nedlagd verkstad med gjuteri i Lindås för att utveckla tillverkningen av formar och utrustning till glasbruken i trakten. Genom ett lyckat samarbete med ingenjör Hilding Flygt, Stockholm, tillverkades 1930 den första pumpen, universalpumpen. Sedan kom den vertikala värmeledningspumpen, den dränkbara länspumpen och något senare den dränkbara avloppspumpen. I museet finns produkter sedan 1901.

Följ en mer än 300-årig utveckling vid ett av världens äldsta och mest mångsidiga industriföretag!
Det började 1689 med musköter och andra vapen för den svenska krigsmakten. Sedan kom symaskinerna 1872 följda av spisar och en mångfald andra gjutgodsartiklar, velocipeder, motorcyklar och många andra produkter.

Husqvarna Fabriksmuseum

Hakarpsvägen 1
Telefon: 036-14 61 62
www.husqvarna-museum.nu
Öppet: maj-sept mån-fre 10-17, lö-sö 12-16. Okt-april mån-fre 10-15, lö-sö 12-16. Storhelger stängt. Övrig tid efter ök.

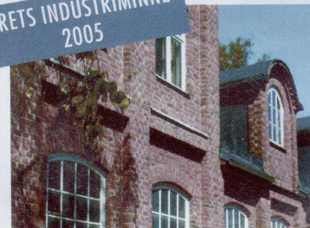

Lessebo Handpappersbruk

Storgatan 79, Lessebo
Telefon: 0478-476 91
www.vidapaper.se
Öppet: alla vardagar hela året 9-16 (sept-maj lunchstängt 12-13). Guidade turer juli-augusti kl. 9.30, 10.30, 13.00, 14.15 och 15.00. Övrig tid efter ök

Det vackraste papperet görs fortfarande för hand! Lessebo Handpappersbruk har tillverkat papper sedan 1693, och är idag ett av Europas få kvarvarande bruk som har öppet året runt och fortfarande tillverkar papper med vattenmärken och råkant. Följ den traditionsenliga och omsorgsfulla processen från råvara, pappersmassa, formningen av ark, torkning, sortering, kuverttillverkning och paketering. Guidade turer och butik med brev- och akvarellpapper.

ÅRETS INDUSTRIMINNE 2005

Upplev historien bakom Gnosjöandan på museianläggningarna i Gnosjö. Ett besök på Hylténs är att träda in i en metallfabrik, där tiden stått stilla i 60 år. I verkstaden arbetar maskinerna fortfarande med remdrift och elektricitet kommer från ett eget 100-årigt kraftverk.

Hylténs industrimuseum

Gåröström, Gnosjö
Telefon: 0370-917 00, 33 10 41 turistbyrån
www.industrimuseum.gnosjo.se
Öppet: 23 juni-10 aug dagligen 13-16. Övriga året vardagar 13-16. Grupper övrig tid efter ök.

Levanders café och lanthandelmuseum

Alseda
Telefon: 0383-520 61
www.levanders-lanthandel.se
Öppet: juni-aug. ti-sö 11-17, nov-dec lö-sö 11-15 eller efter ök.

Lanthandel med anor ända från 1864. Mycket välbevarad originalinredning från 1890-talet. Mängder av tidstypiska plåtburkar, förpackningar och varor finns kvar i butiken. Till butiken hör även ett uthus från 1800-talets första hälft och två stora jordkällare från 1872. Erik Levander drev affären från 1920-talet och fram till 1970 då den lades ner. Försäljning av gammeldags drickor, godis, tvålar, kuriosa m.m. Sommarcafé med uteservering och hembakat fikabröd. Till jul är butiken pyntad som förr i tiden.

Hönsalottas luffarmuseum

Mälerösväg 4
Telefon: 0481-310 05
www.luffarmuseum.se
Öppet: mån-fre 11-17. För grupper alla dagar – alla tider.

Välkomna till Sveriges största Luffarmuseum som ligger i Glasriket. Museet speglar alla de tusentals luffare som fann landsvägen som sina hem under FattigSveriges fattigaste period. Här visar flera hundra original trådtjack, luffartavlor, mängder med foto och texter och unika originalinspelade filmer. Nyhet 2009! Glasrikets unika glasmuseum där vi visar var alla landets glasbruk finns och har funnits sedan starten 1555. Vi visar även glasalster från de flesta av de nerlagda bruken. Dagliga föreläsningar där man garanterat skrattar åt luffarna Snacke-Per och Hönsalotta. Se all info på vår hemsida.

Fotograf: Karin Nordin

Mariannelunds Gjuteri och Mekaniska Verkstad "Julles"

Mariannelund
Telefon: 070-607 48 49
www.mariannelundsochhasslebyhembygdsforening.se/Julles
Öppet: juni-aug söndagar 13-15.

Mariannelunds Gjuteri och Verkstad "Julles" ligger i centrala Mariannelund invid Bruzaån, startades 1880 och var i bruk till 2002 då den blev byggnadsminnesförklarad. Den består av snickeri, smedja, gjuteri och mekanisk verkstad. Allt är i orört skick med maskiner från 1910-40 talet som drivs med remdrift. Tillverkningen var bland annat sågbänkar, kallsågar och bandsågar. Allt är i fungerande skick och körs vid guidade visningar av Mariannelunds hembygdsförening.

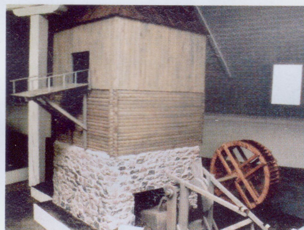
Målilla mekaniska verkstad
Södra Långgatan
Telefon: 0495-202 60, 0706-74 92 56
www.malilla.com
Öppet: efter ök.

MMV grundades 1907 och var i drift till 1992. Maskinverkstaden invigdes som museum 2001 och visar industrimiljö från 1920-talet. Tillverkning av tändkulemotorer och semi-dieslar. Att åka på motorvårdsläger innebär att man får lära sig att gjuta lager och skava in ett lager, lära sig att knacka in en kannring och starta olika motorer, samt erhålla teori i motorlära. Varje deltagare som fullföljer kursen får ett INTYG. Deltagaravgift 2500 kronor.
17-19 april samt 15-17 maj 2009. Program erhålles efter anmälan.

Målilla Motormuseum
Hultfredsvägen 22
Telefon: 0495-202 60, 0706-74 92 56
www.malilla.com
Öppet: maj-aug mån-tors 8-15, fre 8-12.
Övrig tid efter ök.

32 byggnader med ett flertal specialmuseer med motorer, speedway historia, brandbilar, mopedverkstad, järnhandel och fordonshall på 480 kvm med 40 fordon. Djur för barnen. Unikt motormuseum på 340 kvm, med cirka 100 motorer. Kaffeservering och visning.
Visningstider: maj-aug mån stängt, tis-tors kl 10 och kl 13, fre kl 10. Visningstid cirka 3 timmar inklusive fika och guidning. Gävänligt område, handikappanpassad toalett. Stor fri parkering intill parken. Motorns Dag 1-2 augusti 2009 med Veteranmarknad.

Norrahammars Industri- och bygdemuseum
Hammarvägen 39
Telefon: 036-31 66 21
www.industrimuseet.se
Öppet: 15 maj-15 sept., lö-sö 13-17, 1 juni-31 aug. även to-fr 13-17.

Museet är indelat i två avdelningar. Den ena visar järnhanteringen från vikingatid fram till masugn, stångjärnshammare och smedjor.
Den andra delen skildrar industrialismen i Tabergsdalen. I Tabergsdalen fanns papperstillverkning, yllefabrik, tältindustri, snickerier, tändsticks-fabriker, järnbruk och gruvhantering.

Munksjö Museum
Barnarpsgatan 41, Jönköping
Telefon: 036-30 33 00, vxl
www.munksjo.com
Öppet: okt-nov, febr-april söndagar 11-14.
Sommartid, v.g. ring för information om tider.

Pappersbruket som lät tala om sig. Ett besök på museet är en resa bakåt i brukets historia – genom såväl framgångar som motgångar. Du får möta de personer som skapade, byggde och experimenterade. Människor som förenade tekniskt snille med varma humanistiska ideal. Stort utrymme ägnas åt Ottonin Ljungquist och hans familj och hushåll. Ottonin Ljungquist tog över efter grundarna Hierta och Lundström. Glöm inte att titta på Ottonins koppardosa som hittades inmurad i en skorsten...

Nässjö Järnvägsmuseum
Brogatan 10, Ångsågen
0380-722 07
www.lokstallet.se
Öppet: juni-sept. tis-sön 11-15. Övrig tid efter ök

Utställning om järnvägens utveckling i Nässjö och de järnvägar som utgick därifrån.
Bangård med lok och vagnar, huvudsakligen 1960-tals tåg. Stinsens expedition och interiören av ett D-lok. Kom och se en fantastisk handbyggd modelljärnväg. Bröderna Edgars berömda modelljärnväg som bland annat omnämndes i boken Järnvägshobby 3.

Smalspårig bruksbana mellan Ohs Bruk och Bor strax öster om Värnamo. Banan är 14,5 km lång med spårvidden 600 mm. Banans huvudort är Ohs Bruk med station, lokstallar, sågverk och järnvägskafé m.m. Tidtabellsbunden tågtrafik för turister sommartid med diesel- eller ånglok. Ohnsabanans dagar den 25-26 augusti.

Ohs Bruks Järnväg

Stationen, Ohs Bruk
Telefon: 0370-65 10 75, 65 11 11
www.ohsabanan.com
Öppet: 14 juni-31 aug lö-sö. 8 juli-6 aug ti-ons, lö-sö.

Fotograf: Urban Lindström

S/S Nalle är en isbrytande bogserbåt byggd på Oskarshamns Mekaniska verkstad 1923. Maskin och panna är original, även de tillverkade på Oskarshamns mekaniska verkstad. Nalle tjänstgjorde i Oskarshamns hamn till 1965. Nalle är nu åter i drift och vi gör turer med Nalle under sommaren. Nalle ligger i dag vid Norra kajen i Oskarshamn.

s/s Nalle

Norra kajen, Oskarshamn
Telefon: 0491-131 28
www.sjofartsforeningen.se/nalle
Öppet: visning efter ök.

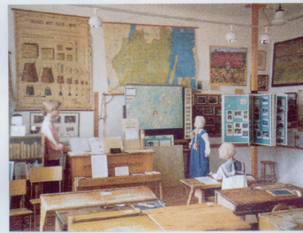
Fotograf: Urban Lindström

Oskarshamn blev stad 1856, och räknades som en av de största sjöfartsstäderna i Sverige på den tiden. Även idag är staden en stor sjöfartsstad med bl.a. färjetrafik till Gotland. Sjöfartsmuseet räknas till ett av de större i Sverige och innehåller c:a 300 föremål, 60 modeller av segel, ång- och motorfartyg, 200 målningar och fotografier av fartyg. Här finns också en av Sveriges största samling av sjökort och fartygsritningar.

Oskarshamns Sjöfartsmuseum

Oskarshamns Kulturhus, Hantverksgatan 18
Telefon: 0491-880 45
www.sjofartsforeningen.se
Öppet: se hemsida eller v.g. ring.

Skolhistorik över nedlagda skolor inom Älmhults kommun. Man visar skolsal, skolfotoarkiv, skolmössans utveckling, planscher från 1870-talet, dövstumbänk och material om dövstumskolan i Bölsö-Rephult, Liatorp.

Skolmuseet i Älmhult

Kulturhuset Blohmé, Skolgatan
Telefon: 0476-216 02 Yngve Johansson
http://www.almhult.se/service/kultur/skolm.htm
Öppet: v.g. kontakta biblioteket mån-fred 10-18, första lördagen i månaden 10-13. Juni, juli och aug är lördagar stängt.

Detta är ett museum som speglar den psykiatriska vården och verksamheten vid S:t Getruds Sjukhus från 1912 och framåt. Sjukhuset var en gång en av Västerviks största arbetsgivare.

Psykiatriska museet

S:t Getrudsområdet, Västervik
Telefon: 0490-86 572
www.psykmuseet.se
Öppet: to 14-17 om ej helgdag

Ombord på Skonaren Linnéa blir man en upplevelse rikare genom en segling. I juli seglar Linnéa 5-dagarsturer med enskilda Västervik - Stockholm, Stockholm - Åland och dagsturer i Stockholms och Västerviks skärgård. Nu är Tremastskonaren Vega också seglingsklar och seglar dagsturer med grupper och företag. I maj och augusti seglar hon i Stockholms skärgård, i juni i Tjust skärgård och hela juli från Stockholm - Karlshamn - Gävle.

Skonaren Linnea

Tröskeppsvarvet Casimirsborg, Gamleby
Telefon: 0493-101 74, 0708-78 64 92
www.skonarenlinnea.se, www.skonarenvega.se
Öppet:efter överenskommelse.

Sveriges första radiomuseum med över 1.200 radioapparater. Museet innehåller drygt 80 år av radioteknisk utveckling. Radioapparater från 1923 och framåt, tidiga mobiltelefoner m.m. TV-historia med de tidiga apparaterna.

Radiomuseet

Tändsticksgränd 16, Jönköping
Telefon: 036-71 39 59
www.radiomuseet.com
Öppet: 1 juni-15 aug må-fr 10-17, lö 10-14, sö 11-15. 16 aug-31 maj ti-fr 10-17, lö 10-14. Helgdagsaftnar och helgdagar stängt.

Banan från 1879 är Sveriges första byggnadsminnesförklarade järnväg som sträcker sig de sju milen från Hultsfred i kanten på höglandet till kuststaden Västervik. 2009 kör de klassiska gul-oranga rälsbussarna tre gånger dagligen mellan Västervik och Hultsfred 27 juni-16 aug samt lör-sön 22-23 aug. Ångtåg körs 11 juli-9 aug mellan Västervik och Ankarsrum. På onsdagar körs veterantåg med diesellok Västervik-Verkebäck. 8-12 juli körs extratåg i samband med Visfestivalen i Västervik och Hultsfredsfestivalen. Lördagen den 29 aug körs extratåg till Hultsfreds marknad.

Smalspårsjärnvägen Västervik-Hultsfred

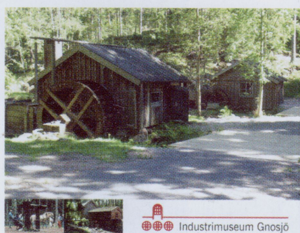
21 stationer och hållplatser mellan Västervik och Hultsfred
Telefon: turistbyrån Västervik 0490-889 00, Hultsfred 0495-24 05 05. Under trafikd. Verkebäck st. 0490-230 10
www.smalsparet.se
Öppet: se aktuell tidtabell på hemsidan.

Stenhuggarmuseet Vånevik o Näset

Södra kajen, Vånevik
http://home.swipnet.se/vanevik_stenhuggarmuseum/
Öppet: för guidning v.g. kontakta Turistbyrån 0491-881 88

Här finns en två mil lång vandringsled i stenhuggarlandskapet bland 100-tals stenbrott. En museilägenhet i den tidigare kasernen med arbetarbostäder, byggd 1876, visar hur stenhuggarna bodde på 1920- och 30-talen. Vid Ångkransbrottet finns stenhuggarverkstäder, smedja och slipbord. Utmed stigen finns ett upplag av "vargar", felhuggna stenar. Stenvillan som var ägarnas hus är numera privatbostad. Villan är ett fint exempel på stenhuggeriarbete.

Töllstorps industrimuseum

Töllstorp, Gnosjö
Telefon: 0370-991 06
Turistbyrån
www.gnosjohembygdsforening.se www.vattenhjul.se
Öppet: 1 juni-31 aug dagligen 13-16. Övriga tider efter ök.

Töllstorp är ett levande industrimuseum beläget i en vacker ådal med porlande vatten och snurrande vattenhjul.
Här visas framväxten av småindustrin i Gnosjö från 1700-talet och framåt i en autentisk miljö. Här finns tråddragning och tillverkning av kruköron, vispar, musfällor, trens, hårnålar, kakformar, säkerhetsnålar, räfsor, siktar, och hönsglasögon!

Stiftelsen Gamla Bankgården i Vrigstad

Jönköpingsvägen 2, Vrigstad
Telefon: 0382-57 50 00 för bokning av grupper
www.bankgarden.se
Öppet: fr.o.m 2 mars första söndagen i varje månad - och samtliga söndagar i juli månad 14-17.
Övrigt öppet för grupper, efter beställning.

Bankmuseum och ett småborgerligt hem, båda speglande tiden från 1900-talets början. Bankexpeditionslokalen har kvar sin ursprungliga inredning från 1913 och lägenheten i våningen över banken står i stort sett oförändrad sedan kronolänsmannen Alfred Dahl, tillika kamrer i banken, flyttade in 1898. Sedan hösten 2007 finns en utställning av kontorsmaskiner "Från gåspenna till dator" samt en unik samling sparbössor. Här finns också Europas förnämsta Bokmärkesmuseum.

Åminne Bruksmusem

Åminne, Värnamo
Telefon: 0370-284 66, 070-590 53 09
www.aminnebruk.se
Öppet: juni-aug ons-sö 14-18.

Komplett bruk med masugn, gjuteri och mekanisk verkstad. Ursprungligen användes sjömalm från sjöarna i närheten. Verksamheten startade 1826, men fick sitt nuvarande läge 1900. Sjömalm användes till 1934. Utställning som visar sjömalmsupptagningen.

Tryckeri & Tidnings-Museet

Brahegatan 28, Gränna
Telefon: 0390-101 90, 0703-54 04 77
www.oldprinting.se
Öppet: ti-lö cirka 10-18 hela året.

Ett av landets "mest levande grafiska museer". Här redovisas ett historiskt grafiskt arbete såsom handsättning med lösa blytyper och maskinsättning med en blysättningsmaskin från 1920. Boktryck i digel- och sylinderpressar från handdrift till helautomatiska med eldrift. Här visas också hur en dagstidning kom till före datoriseringen. Vi har även detaljer från Per Brahes tryckeri på Visingborg från mitten av 1600-talet. I ett sidorum finns en 50-talsbutik med dåtidens handelsdisk, kassaapparat och med 50-talets varusortiment i originalförpackningar.

Ölmestadmuseum

Ölmestadsvägen 28, Reftele
Telefon: 0371- 235 50
Öppet: mån-tor 8-16, fre 8-13. Övrig efter ök.

Ölmestad museum är inrymt i Ölmestad skola, byggd 1926 och som var skola fram till 1970-talet. Hembygdsföreningen har ett skolmuseum i byggnaden med inredning från den tid som det var skola i Ölmestad, från 1908 och framåt. Här finns cirka 10.000 föremål, varav 800 skolplanscher. I museet finns också utställningar med bruksföremål, gammalt hantverk och köksmiljö. Möjlighet till släktforskning finns.

Fotograf Göran Sandstedt

Tändsticksmuseet

Tändsticksgränd 27, Jönköping
Telefon: 036-10 55 43
www.jonkoping.se/kultur/matchmuseum
Öppet: 1 juni-31 aug. må-fr 10-17, lö-sö 10-15.
1 sept-31 maj ti-lö 11-15, sö-må stängt. Nov-feb fri entré.

Ingen produkt har gjort Sverige och Jönköping så känt i världen som säkerhetständstickan. Dess historia är ett drama med många ingredienser och aktörer. Jönköping som tändstickstillverkare är nu historia, men Tändsticksmuseet för traditionen vidare och berättar om den lilla vardagsvaran som kom att erövra världen.

Överums Bruksmuseum

Hammarsmedsvägen 1
Telefon: 0493-307 81, 305 17
www.fjustforum.se/overum/bruksmuseum.htm
Öppet: 1 juli-15 aug mån-fre 19-20, lö-sö 14-15 under juli förlängt öppethållande 10-16. Övrig tid efter ök.

Museet speglar bruksortens liv och utveckling. Här visas en hammarsmedja men även plogar, lantbruksmaskiner, gjutgods och smide. Museet är inrymt i en smedja som var i drift till 1916. Överum bruk tillverkar plogar och andra lantbruksmaskiner.

Segla skuta – en introduktionsfilm

Länge hade vi gått och önskat oss något lite mer matnyttigt att skicka ut till skolklasserna än några A4-sidor med tråkig text. Man vill ju visa hur kul det är att segla! Constantia har skolklasseglingar i maj och juni varje år. Då seglar man tre dagar med grundskoleklasser.

"Vi tycker nog bäst om sjuorna, de är i bästa åldern. De är inte så hormonstinna och vilsna utan fortfarande lite barn i upptäckaråldern".

Det första som händer när man kommer till skutan är att man får ta kojer. Ett gammalt talesätt på sjön lyder: "Levande last stuvar sig själv". Vi brukar skoja och säga att de som inte vill sova två och två, får sova tre och tre. Efter detta har man säkerhetsgenomgång, en halvtimme ungefär. Brand, man-över-bord, övergivande av fartyget och lite om gipprisken och hur man tar ett avhåll på tåget så man inte blir skinnflådd i händerna.

Så enklar vi upp förtöjningarna, går från kaj och lägger ut i farleden. Slår följe med gigantiska finlandsfärjor och Waxholmsbåtar som drar upp härliga svall – ungarna skriker av förtjusning. Ute på Baggensfjärden sätter vi segel och så bär det av med god fart utåt fjärdarna. En grupp styr, navigerar, håller utkik och slår glas. En grupp har hand om lunchen, nu kom det upp en skål med äpplen skurna i halvor, till "mellis". En grupp har däckstjänsten, klarar upp på däck, skrubbar med kvastar och spolslang, hissar segel och skotar. Jungmän och praktikanter instruerar. Frivakten assisterar när det blir för tungt.

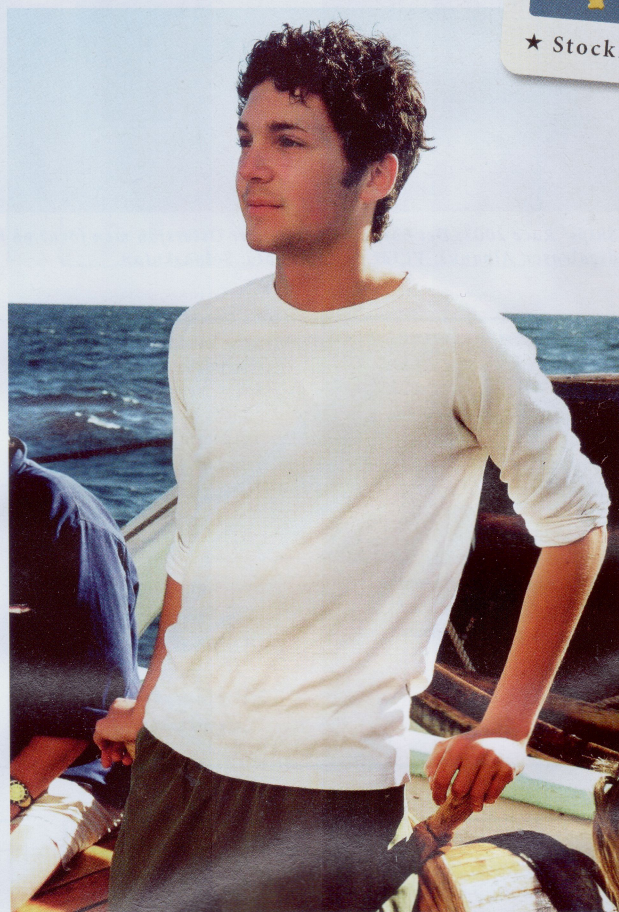
På akterdäck står vakthavande och undervisar av alla krafter. Det är verkligen inte lätt. Enligt Bryggkungörelsen (22 §) får vakthavande inte syssla med annat än det nautiska. Men hos oss ska han eller hon undervisa också. Så det gäller att hela tiden sätta ord på allt man gör och tänker annars duger man inte till skolskeppare.

"Vi kände att vi behövde ge ungarna en liten försmak av skutlivet. Det blir så många intryck att skolungdomarna blir alldeles överväldigade när de kommer ombord första gången. Vi drömde om en instruktionsfilm och chansen kom när vi fick veta att Finlands och Sveriges skutor fått ett EU-bidrag för att öka intresset för fartyg och skärgård bland ungdomar. Vi kunde få loss 15.000 euro till vår lilla dvd. Ett litet häfte, 70 ord ombord, följer med. Och alltihop är gratis. Häftet ska man kopiera så alla elever får varsitt exemplar. Skivan lämnar man tillbaka vid resans början."

– Vi kämpade ett år med filmen men vad gör man inte för en god sak!

Hakon Malmborg,
Solnaskutan

★ Stockholm

Att stå till rors i ett riktigt segelfartyg är ett ansvarfullt arbete. Foto: Calle Enström.

Constantia är en slätskonert, det vill säga en skonert utan rår. Foto: Solnaskutan.

TIPSRUTA

Vill du beställa dvd:n och häftet så har vi några på lager, men bara till låns. Till skolklasserna skickar vi två ex. av häftet som de får behålla. Kontakta oss på **solnaskutan@bredband.net**

Tall Ships' Race 2003. Det börjar skymma över Östersjön men förut på horisonten skymtar ännu fullriggaren Stad Amsterdam och ålandsgaleasen Albanus. Vi tar på dom! Foto: Solnaskutan.

Museet visar hundra år av civil flygutveckling, ett tjugotal flygmaskiner, trettio flygmotorer och fordon. Här finns också vindtunnlar och linktrainer m.m. Museet ligger genast efter Radisson Arlanda och gästparkeringen.

Arlanda Flygsamlingar

Benstocksvägen, Arlanda
Telefon: 08- 593 600 33
www.arlandaflygsamlingar.se
Öppet: helgfria tis och torsdagar 10-15

Veteranspårvagnar från 1920-1950 talet i autentisk trafik med mycket ring och pling. Du får åka precis som man gjorde på morfars och farmors tid, effektivt, charmigt, och miljövänligt. Cafévagn medföljer på vissa avgångar lördagar och söndagar (se www.ss.se/djurgardslinjen/rullandecafé)

Djurgårdslinjen, Stockholms Spårvägar

Telefon: 08- 660 77 00
www.ss.se
Öppet: 21 mars-31 maj lör-sön 11-17/18. 1 jun-30 aug dagligen 11-18/19.
5 sep-20 dec lör-sön 11-17/18

Fotograf: Freddy Stenbom

Föreningen Flygande Veteraner håller en DC-3 i flygdugligt skick. Föreningen flyger under april-sept. medlemmar till platser med flyganknuten verksamhet och besöker även flyghistoriskt intressanta miljöer. Vill du uppleva känslan av hur det var att flyga i trafikflygets barndom är du välkommen att bli medlem i Flygande Veteraner. Visning av Flygplanet kan arrangeras för större grupper.

DC-3:an Daisy

Flygplatsinfarten 39, Bromma
Telefon: 08-29 50 33
www.flygandeveteraner.se
Öppet: butik på Brommaflygplats
vardagar 10-17, försäljning av profilprylar samt info om föreningen.

Dagens Nyheters museum skildrar tidningens historia från starten 1864, både redaktionellt och tekniskt. Uppbyggda arbetsmiljöer från branschens alla yrkeskategorier. Omfattande bibliotek. Visningar sker i grupper om maximalt 25 personer, DN-veteraner berättar om tidningsmakeriet från förr.

DN Museet

Gjörwellsgatan 30
Telefon: 08-738 23 94, 738 10 00 vxl
www.dnmuseet.se
Öppet: visningar tis enligt ök. Sommarstängt juni-aug.

Fotograf: Anders Wadman

S/Y DEODAR är restaurerad som seglande fartyg från 1911. Hon representerar skeppsbyggnadstraditionen från Brixham och höjdpunkten i det engelska Nordsjöfisket under segel. Som en av de omkring trehundra s. k. engelska kuttrar som importerats till Sverige minner hon även om motorseglarepoken som fraktskuta i Bohuslän. Bevarandet värnar skeppsbyggartradition och seglingskunnande.

Deodar, en seglande engelsk kutter

Under sommaren Beckholmen, övriga året Pir 2 Galärvarvet
Telefon: 0733-16 82 91
www.deodar.se
Öppet: i trafik juni - oktober. Visning efter ö-k. vid Beckholmen eller Galärvarvet i Stockholm.

Ett litografiskt museum drivet av föreningen Litografklubbens Arkiv. Arbetet att framställa tryck från litosten visas. Från preparering av stenen till provtryck i rivarpress och i snellpressen "Johanna" från 1897. Ett stort stenarkiv med nära 1000 stenar från vår tidiga industriella storhetstid, "tändstickepoken". I vår ljusa och vackra utställningshall ordnas 3-5 utställningar per år av grafik, tidiga tryck och affischer m.m. Våra samlingar visas och metoderna beskrivs av kvalificerade guider.

Grudes Ateljé & Stentryckeri

Sundby Gård, Huddinge
Telefon: 08-746 90 91
www.grudesmuseum.se
Öppet: v.g ring för information eller se hemsida.
Guidad visning och workshop/prova på efter ök.

Gustavsbergs Porslinsmuseum

Odelbergs väg 5B, Gustavsberg
Telefon: 08-57 03 56 58
www.porslinsmuseum.varmdo.se
Öppet: jan-april ti-sö 11-16.
Maj-sept må-fr 10-18, lö-sö 11-16.

I våra basutställningar "Det vita guldet" och "Från Arbetarservis till Nobelservis" visar vi ett brett utbud av porslin och keramik från 170 års tillverkning i Gustavsberg. Sommaren 2009 visar vi "Wilhelm Kåge – formgivare i folkhemmet", en specialutställning om en av vårt lands mest ryktbara industridesigners. I Målarsalen kan man själv prova på att måla en tallrik eller mugg. I museibutiken säljs keramik och porslin från Gustavsberg, böcker om form, design och industrihistoria och mycket annat. På området finns ett brett utbud med konsthall, konsthantverksateljéer, fabriksbutiker, antikaffärer, restauranger och caféer.

K A Almgrens Sidenväveri och museum

Repslagarg. 15
Telefon: 08-642 56 16
www.kasiden.se
Öppet: 24 juni - 31 aug mån-lö 11-15 med visningar må, ons, lö kl 13.00.
Övriga året mån-fre 10-16, lö-sö 11-15. Visningar mån, ons, lö-sö kl 13.00 samt mån kväll 18.00.

Museet är ett sidenväveri i aktivt arbete. Firman startade 1833. Jacquardvävstolarna som visas idag är de första maskinerna som arbetade med binära system, dvs. hålkort. Museet visar förutom maskinerna textilier och mönsterteckningar.

Fotograf: Olle Magnusson

Hagalunds Tvätterimuseum

Masmovägen 20-22, Vårby/Huddinge Kommun
Telefon: 08-774 22 27
www.ollemagnusson.se
Öppet: en söndag/månad höst och vår med servering.
Grupper övriga tider efter ök.

Tvätterihistoria i byggnader, föremål och praktik. Stockholmarnas smutstvätt var levebrödet för 100-tals tvätterier på Södertörn under början av 1900-talet. Den hämtades med häst och vagn och gjordes ren av tvättarfamiljerna vid närmaste vattendrag.
Bilden visar istvätt på Albysjön med Fittja i bakgrunden.

Långholmens fängelsemuseum

Långholmsmuren 20
Telefon: 08-720 85 81
www.langholmen.com
Öppet: alla dagar 11-16

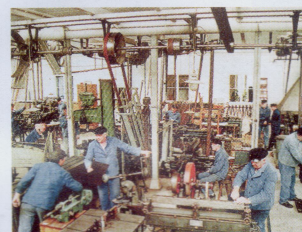
Ett fängslande museum för hela familjen med 250 år av fängelsehistoria. Från spinnhusets dagar på 1700-talet fram till nedläggningen 1975 var Långholmen känd som fängelseön i Sverige. Nu kan Du se hur det hårda livet var på fängelset. Gå in i en gammal cell och läs mer om fängelsehistorien på utställningen "Från Brott till Boja". Sommarcafé i de gamla rastgårdarna, wärdshus. T-bana Hornstull, Buss 4 eller 66.

Hemvärnsmuseet

Hemvärnets stridsskola, Vällinge
Telefon: 08-584 549 46
www.hvss.hemvarnet.se
Öppet: 15 juni-15 sept varje onsdag 17-20. 16 sept-14 juni sista helgfria onsdag varje månad 18-20. Vi tar alltid emot bokade grupper efter ök.

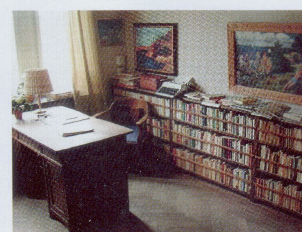
Museet är inrymt i "Askgården" på Hemvärnets stridsskola Vällinge. Det skildrar hemvärn, driftvärn, och frivilligorganisationerna från starten år 1940 samt skarpskytte- och landstormsrörelsen. Hemvärnets stridsskola utbildar främst hemvärnsbefäl.

Mekaniska verkstaden, Skansen

Skansens stadskvarter, Djurgårdsslätten 49
Telefon: 08-442 80 14
www.jernarbetarna.se
Öppet: maj-sept. mån-fr 10-17, lö-sö 11-17. Okt-april mån-fre 10-15, under hantverks- och marknadsdagarna även lö-sö 11-16

Mekanisk verkstad innehållande remdrivna maskiner som svarvar, trycksvarv, fräsmaskin, bordhyvel, kipphyvel, rund- och planslip radialborrmaskin, fjäderhammare samt en ässja. Museet har även en inredd kontorsdel. Utställning som beskriver den fackliga och politiska kampen för bättre villkor. Huset är delvis en kopia av Pythagoras i Norrtälje. Verkstaden är bemannad under hela öppettiden.

Ivar Lo-museet

Bastugatan 21, 4 tr
Telefon: 08-658 25 84
www.ivarlo.nu
Öppet: Lö och sö visning och föreläsning på cirka 1,5 -2 timmar kl 14
max. 25 pers efter ök, v.g. ring 08-84 54 52

Besök författaren Ivar Lo-Johanssons författarbostad - Ivar Lo-museet. Han bodde här från 1934 till sin död 1990. Allt är kvar precis som när han lämnade hemmet, till och med den sista tidningen finns uppslagen. Böcker m m till förs. Upplysn. ring 08-84 54 52

Postmuseum

Lilla Nygatan 6, Gamla Stan
Telefon: 08-781 17 55, växel
www.postmuseum.posten.se
Öppet: ti-sö 11-16 året runt. Sept-april onsdagar förlängt öppethållande 11-19.

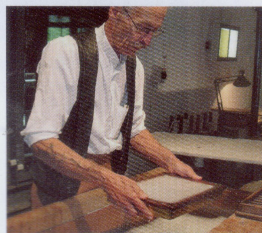
Museet grundades 1906 och har rika posthistoriska samlingar. I den nyligen moderniserade basutställningen "Brevet - en resa genom sekler" får besökaren möta personer som varit i postens tjänst sedan 1636, t.ex postiljoner. Basutställningen "Märkvärdigt!" berättar om frimärkenas historia, design, gravyr och tryckning.
I barnens basutställning och verkstad "Lilla Posten" går det att prova på olika postala yrken. Varje år pågår flera tillfälliga utställningar. Museibutik och restaurang.

s/s Blidösund är Stockholms skärgårds sista koleldade ångfartyg. Byggt 1911 för trafik till Blidö som hon fortfarande trafikerar under helger på sommaren. Musikkryssningar vardagar från maj till oktober, julbord i december. Stödförening är Föreningen s/s Blidösund.

s/s Blidösund

Slottsbacken/Skeppsbron
Telefon: 08-24 30 90
www.blidosundsbolaget.se
Öppet: maj-dec. se hemsida för avgångstider och prisuppgifter.

År 1755 anlades Tumba bruk för att tillverka sedelpapper till Riksbanken vilket man gör än idag. Bruket startades för att man ville undvika förfalskningar som blev följden av importerat papper. Museets utställningar visar svenska sedelhistorien, pappershistoria och hur man levde och arbetade på bruksområdet. Handpapperstillverkning visas dagligen under de allmänna öppettiderna. Under 2009 byggs en ny utställning i gamla brandstationen om brandkårens arbete på Tumba bruk. Utöver de allmänna öppettiderna finns det möjlighet att boka visning, konferensrum eller lunch/middag.

Tumba Bruksmuseum

Sven Palmes väg 2, Tumba
Telefon: 08-519 55 346
www.tumbabruksmuseum.se
Öppet: sept-maj lö-sö 11-16. Juni-aug tis-sön 11-16. Samt övrig tid efter ök.

Ångfartyget Drottningholm byggdes av Motala verkstad AB år 1909. Den tar 150 passagerare och går i reguljär trafik till Drottningholm Slott. Ombord på fartyget finns både matsal och cafeteria. Under december månad serveras julbord.

s/s Drottningholm

Klara Mälarstrand vid Stadshuset
Telefon: 08-12 00 41 00, turupplysning
www.stromma.se
Öppet: 1 maj-27 september dagligen.

Ägna några timmar åt spriten. Låna en audioguide och slå följe med Hans Alfredson som berättar om vinets, punschens och brännvinets historia. Testa ditt luktsinne på doftorgeln med 55 brännvinskryddor och lyssna på 200 snapsvisor! Visning lördagar kl 14.00 oktober t.o.m april. Vinprovningar för enskilda och grupper se vår hemsida. Café och museibutik.

Vin & Sprithistoriska Museet

Dalagatan 100
Telefon: 08-744 70 70
www.vinosprithistoriska.se
Öppet: tis 10-19, ons-fre 10-16, lör-sön 12-16

Foto: Erik Dalhammar

Solnaskutan, är en ideell stiftelse som restaurerar och levandegör tvåmastade slätskonerten Constantia byggd i danska Marstal 1908, i svensk fraktfart 1920-67. Längd 23 m, bredd 6,2 m, djupgående 2,1 m, dräktighet 64 UR, deplacement 101 ton, segelyta 305 kvm, maskin Scania D11. Vi återställer originalexteriören. Årligen seglar 4-500 ungdomar och 2-300 vuxna med skutan. Årlig seglation ca 100 dagar, 3000-4000 sjömil. Vid kaj får de många besökarna information. Ansluten till Sveriges Segelfartygsförening, Beckholmens Dockförening och Sail Training International.

Solnaskutan

Huvudsta Strand 8
Telefon: 0708-17 84 70
www.constantia.se

Ångfartyget Mariefred byggdes år 1903 för traden Stockholm-Mariefred med Gripsholms slott. På denna trad har hon seglat under samma namn, med få förändringar ombord och med samma ångmaskin alltsedan dess. Fartyget tar 230 passagerare. Matsal och cafeteria ombord.

Ångfartyget Mariefred

Klara Mälarstrand, Stockholm
Telefon: 08-669 88 50
www.mariefred.info
Öppet: Trafik 2009 – 24 maj-7 juni lör-sön. 9 juni-16 aug tis-sön. 17 aug-5 sept lör-sön.

Tullar sedan Hedenhös. Stockholms tullhistoria presenteras genom kartor, fotografier och konstverk. Uppbyggda miljöer från 1920-talet visar arbetet i packhusen och tullkammare, samt elegansen i generaltulldirektörens tjänsterum. Dessutom visas människors fantasirikedom vid smugglingsförsök. Fram till juni 2009 visas en utställning om storsmugglarna från mellankrigstiden, Bremer och Niska. Se på hemsidan när vi får besök av en narkotikasökhund. Bokade visningar enligt överenskommelse.

Tullmuseum

Alströmergatan 39 på Kungsholmen
Telefon: 08-653 05 03
www.tullverket.se/museum
Öppet: tis, ons och sön 11-16

s/s Östa är ett ved/kol eldat timmervarpfartyg som byggdes 1898 vid Gefle verkstäder. Originalångmaskin. Fartyget trafikerade Färnebofjärden där hon varpade timmer 1898-1970. Arton år senare påbörjades renovering och hon klassades till passagerartrafik. Idag går Östa i beställningstrafik i Stockholms skärgård med plats för tolv passagerare med delikat mat och fullständiga rättigheter. Trafik från 1 maj tills att isen lägger sig!

Östa Rederi

Svinninge Marina, Åkersberga
Telefon: 08-54 02 60 30,
fartyg 0706-72 60 80
www.osta.nu

Vår smutsiga historia

Sitsar i rad på dass i Hälsingegård och vattenklosetter på rad på VVS-museet i Katrineholm. Foto: Torsten Nilsson.

På VVS-museet i Katrineholm finns utställningar som angår alla. Här berättas den spännande historien om hur våra hus hålls varma, hur luften cirkulerar och hela vår vattenklosetthistoria som inte är så gammal.

Före vattenklosettens tid gick vi på utedass. Dassen var antingen fristående byggnader eller sammanbyggda med förrådsbyggnader. Bajset samlades i tunnor och återanvändes sedan som gödsel i jordbruket, enkelt och rationellt. På landsbygden fanns till och med dass med flera sitsar i samma utrymme. Arbetsstyrkan på ett jordbruk var ännu ganska stor och möjligheten till ostörda samtal var begränsad eftersom man bodde trångt. De förtroliga samtalen fick därför sparas till kvällen och dasset. När känsliga saker kom på tal under arbetet kunde man viska "det berättar jag ikväll på dass". Det var på kvällarna man samlades på dass och besöken kunde bli långa. Dasset var en avskild plats där känslor och tankar kunde luftas utom hörhåll för andra. Vilka var det då som satt på dass tillsammans? I boken *Det svenska dasset - inte bara en skitsak!* berättar Kalle Bäck om dassets alla hemligheter. Enligt Bäck var det bara mamma och pappa som gick tillsammans, annars rådde strikt könsuppdelnig. Mamma gick med sin dotter och pappa gick med sin son. Men viktigast var dasset för ungdomarna. Det var de som oftast och i största sällskap gick till dasset för att prata.

"Far sa aldrig något om mina krokiga plogfåror, när mor eller drängen var i närheten. Det var på dass jag fick mig en skopa".

Sedan kom vattentoaletten. En av de första som installerades var i Holmens bruks nybyggda bomullsspinneri i Norrköping på 1850-talet. Porslinet tillverkades i England men spolanordning och spolcistern monterades av svenska verkstadsföretag. Utbyggnaden gick sakta, vattenklosetter och badrum blev vanliga i storstäderna på 1930-talet, men på landsbygden först på 1950-talet. Det dröjde in på 1900-talet innan porslinstillverkningen kom igång i Sverige. Idag finns två tillverkare av vattenklosetter, Gustavsberg och IFÖ-verken i Bromölla.

Redan 1933 diskuterades ett VVS-museum vilket förefaller tidigt med tanke på att de flesta svenskar då fortfarande gick på utedass. Men det dröjde till 1990 innan idén fick konkret form. Då bildades Stiftelsen Sveriges VVS-Museum med Katrineholms kommun och VVS-tekniska föreningen som stiftare. Fyra år senare invigdes museets första utställning i Katrineholm.

Och man kan väl inte låta bli att undra hur besökstoaletten på Sveriges enda VVS-museum ser ut; modern, retro, skinande bladguld eller ett utedass?

Torsten Nilsson,
Arbetets museum

KLOKORD

"Förr åt man på trätallrikar, nu skiter man på porslin" Ett uttalande från tidigt 1900-tal av en äldre man som tyckte att det gått för långt med moderniteterna och att utedass mycket väl kunde duga.

ORDLISTA

Avträde	*Gammal svensk benämning på dass från ca 1730 (från tyskans abtritt, gå åt sidan)*
Dass	*Från tyskans das haus.*
Klosett	*Från engelskans closet, mindre avskilt rum.*
Prevet	*Äldre ord för avträde på slott och herresäten. Kamouflerades ofta till en liten paviljong.*
Operahuset	*Benämning på dasset på Wirsbo herrgård enligt en karta från 1750. (Wirsbo, se Västmanland)*

Dufweholms Herrgård

Herrgårdsvägen 16, Katrineholm
Telefon: 0150-754 00
www.dufweholm.se
Öppet: Hela året.

Gårdsmuseum i anslutning till herrgården bestående av en hundraårig lanthandel samt ett allmogemuseum där det bland annat finns ett tryckeri, frisörsalong, apotek, skomakeri, och ett allmogehem. Dufweholms Herrgård bjuder också på en vacker trädgård, med anor från 1495 i vacker, lugn och rofylld miljö. Kaffe kan man med fördel avnjuta i trädgården om vädret tillåter.

Järnbruksmuseum i Nävekvarn

Telefon: 0155-508 68
www.tunaberg.se
Öppet: 4 juli-9 aug 12-18 eller efter överenskommelse.

Gjuterimuseum om Näfve-qvarns bruk som startade 1623. Man tillverkade kanoner fram till 1820 då produktionen las över till konstgjutgods. Gjut-järnsspisar från Näfveqvarn visas i museet. Museet är byggt i ett gammalt brännvinsbränneri där föremål visas tillsammans med brukets, bygdens och arbetarnas historia. Brännmästarens bostad används som café och samlingslokal.

Eskilstuna stadsmuseum

Telefon: 016-710 23 75
www.eskilstuna.se/stadsmuseet
Öppet: för öppettider, se hemsidan.

Eskilstuna Stadsmuseum bedriver en bred och varierad verksamhet med tyngdpunkt på industrihistoria. Till museet hör Faktoriet, Rademachersmedjorna, Lagerbergs säteri, Sörmlandsgården. I Faktoriet finns bland annat experimentverkstaden Faktotum och i Rademachersmedjorna lek- och lärmiljön Sme-tuna. I januari öppnade Faktoriet igen efter flytt av samlingar och förnyelse av utställningar.

ÅRETS INDUSTRIMINNE 2003

Kalklinbanan i Forsby

v.g. ring för vägbeskrivning
Telefon: 0150-921 63
www.kalklinbanan.se
Öppet: året runt, dock ej snöröjning.

Den 42 km långa Kalklinbanan Forsby-Köping var Europas längsta när den byggdes 1939-1940 och är förmodligen det även idag, eftersom den är intakt i hela sin sträckning. När Skånska cement AB skulle frakta kalksten från kalkbrottet till cementfabriken valdes linbana som bästa, och billigaste, transportsättet - jämfört med tåg, båt och lastbil. Linbanan konstruerades av AB Nordströms Linbanor och var helautomatisk redan 1941. År 2003 blev Kalklinbanan Årets Industriminne.

F11 Museum

Skavsta Flygplats, Nyköping
Telefon: 0155-21 18 98
http://www.f11museum.se/
Öppet: sista sön varje månad 11-15. Ons under semesterperioden 14-18, samt museets arbetsdag på tisdagsförmiddagar. Grupper enligt ök.

Museet speglar verksamheten vid F 11, landets enda renodlade spaningsflottilj. Flygspaningens olika delar och utveckling; fotografering, radarspaning, fototolkning m m. visas. Från handhållna kameror med glasplåtar, till moderna fasta automatkameror och fototolkning med datorstöd. I hangaren visas S 35 Draken, S 32 Lansen, S 29 Tunnan, komplett framdel till SF 37 Viggen samt Sk 61 och segelflygplanet Bergfalke. Besökaren kan provsitta Draken. Från museet är det fin utsikt över Skavsta Flygplats. Vår sitthörna har plats för 40 personer. I vår lilla shop finns tavlor och souvenirer.

Munktellmuseet

Munktellstorget 3, Eskilstuna
Telefon: 016-13 15 23, 13 15 31
http://munktellmuseet.volvo.com/
Öppet: Mån-fre 10-16. Lör-sön 12-16.

Munktellmuseet visar ett stort antal pionjärprodukter från 1800-talet och framåt. Här finns traktorer, väghyvlar och vältar, ångmaskiner och tändkulemotorer m.m. Alla föremål är renoverade och i funktionsdugligt skick. Guidning och historiefilmvisning på olika språk. Rundvandring och demonstration av föremålen. Visning av pågående renoveringsarbeten. Lunchmöjlighet finns i Museets närhet. Vi har hörsal, konferensrum, handikapptoaletter, ramp och parkeringsmöjligheter för buss. Vi diskuterar gärna era önskemål.

Hälleforsnäs Gjuterimuseum

Bruket
Telefon: 0157-403 50
www.gjuterimuseum.se
Öppet: ring för information eller se hemsida.

Bruket startade 1659 för att göra kanoner. Senare blev det jordbruksmaskiner, vedspisar med mera. Idag gör Bruksprodukter i Hälleforsnäs AB delar till bilindustrin. Museet som ligger vägg i vägg med gjuteriet har maskiner från förarbete, gjutningen och efterarbete. I museet berättas om brukets historia och om gjuterihistoria men även om de anställda vid bruket från 1920-talet och framåt. Försäljning av prydnadsföremål i gjutjärn och smycken av slaggsten.

Museet Aktersnurran

Hamnen, Nävekvarn
Telefon: 0155- 333 21
www.aktersnurran.se
Öppet: juli-aug tis-fre 12-17, lö-sö 11-15.
Guidade visningar för grupper maj-sept efter ök. Enklare förtäring kan ordnas.

Museet berättar utombordsmotorns historia med ett 70-tal utvalda och representiva svenska och utländska motorer, riklig dokumentation och ett antal båtar. Följ teknisk utveckling och produktdesign under 100 år samt person- och tävlingshistorik. Utställningen belyser även den betydelsefulla svenska tillverkningsepoken 1912-1979 med över 40 numera försvunna tillverkare, bl. a Archimedes, Penta, Trim, NV, Electrolux, Crescent, MCB och Volvo-Penta.

Fotograf Claes Nygårdh

Museiföreningen Ångfartyget Ejdern

Borgmästarudden, Södertälje
Telefon: 08-550 11 020, 08-550 66 495 fartyget
http://www.ejdern.org/
Öppet: enligt turlista maj-sept, mer information kan ni få på kansliet, Slussgatan 14 i Södertälje.

I Södertälje finns något alldeles unikt. Världens äldsta koleldade propellerdrivna ångfartyg med originalmaskin är Ejdern av Södertälje. Hon byggdes 1880 i Göteborg för att gå i kusttrafik. Ejderns maskin är på 65 hk och har två cylindrar, pannan eldas med kol.
s/s Ejdern ägs av Museiföreningen Ångfartyget Ejdern, som vårdar och rustar henne och håller henne i trafik.

Södermanlands Regementes Museum

Byggnad 59, Eldsunda Park, Strängnäs
Telefon: 0152-121 44
www.arsenalen.se
Öppet: efter ök, v.g. ring

Södermanlands Regemente, ett av Sveriges äldsta regementen lades ner 2005. Regementets museum håller nu på att flyttas för att återuppstå i en ny skepnad som en del av det nya nationella fordonsmuseum som håller på att skapas i Strängnäs. Ett museum som på ett nyskapande sätt, skall utgöra ett komplement till Armémuseum. I väntan på att det nya museet blir klart kan man besöka soldattorpet från år 1664 som har bevarats så som det såg ut i slutet av 1800-talet. Torpet invigdes som museum år 1930 och är nu tillgängligt för alla sedan grindarna till regementet öppnats.

Museispårvägen Malmköping

Järnvägsgatan 4
Telefon: 0157-204 30, 214 34
www.ss.se/malmkoping
Öppet: 16 maj-30 aug lör-sön 11-17. 22 juni-16 aug alla dagar 11-17. Spårvägsgladjazz 1 juli kl 19.

Hela Sveriges Spårväg. Museet har ett 30-tal vagnar från Sveriges en gång totalt 12 spårvagnsstäder. Den äldsta spårvagnen är från 1901 men det finns en hästsspårvagn från 1877. Här visas även skyltar, uniformer, bössor, biljetter och allt som hör till spårvagnstrafiken. Ett antal bussar ingår också i samlingarna. Spårtrafik mellan Malmköping och Hosjö. Biljetten gäller hela dagen! Café.

Tunabergs gruvmuseum

Koppartorps gruvby
Telefon: 0155-523 45
www.tunaberg.se
Öppet: 6 juli-2 aug 13-18. Övrig tid efter ök.

Väl bevarad gruvby med gruvfogdebostad, arbetarbostäder, smedja, krutkällare, gruvmagasin och stånggångsvaktarbostad. Totalt ett tjugotal byggnader som vuxit upp runt Storgruvan i Koppartorp. Det största gruvhålet är 160 m djupt men är delvis vattenfyllt. Gruvans glansperiod var under 1750-talet. I ett av gruvmagasinen har hembygdsföreningen ett gruvmuseum, där man berättar mer om utvecklingen i Tunaberg med brytning av koppar, järn, mangan, kobolt och marmor. I gruvfogdens bostad finns ett hembygdsmuseum.

Stafsjö Bruksmuseum

Stavsjö
Telefon: 011-39 32 17
www.museum.stavsjo.se
Öppet: maj-sept sö 11-14. Övrig tid efter ök.

Museet är inrymt i en byggnad från 1912 som varit kvarn, såg och sedan kraftverk. Turbinen finns kvar. Här visas verktyg och produkter från Stavsjö bruk och en modell över området 1914. Bruket startade 1666 och tillverkade kanoner samt ammunition i 200 år . Här tillverkades också tröskverk, lokomobiler och andra maskiner.

Åkers bruksmuseum

Bruksområdet
Telefon: 0159-305 51
www.akershembygd.se
Öppet: från 21 maj till sista söndagen i augusti, lö-sö 13-17. Juli dagligen 13-17

Museet skildrar brukets framväxt och dess tillverkning. Åkers Styckebruk startade 1580 och är därmed ett av Sveriges äldsta företag som fortfarande är i drift. Museet visar produkterna som tillverkats. Ursprungligen tillverkades kanoner, senare plogar och lantbruksredskap, gjutgods till kyrkor som spiror, gravkors och staket, spisar, bakugnar, grytor och pannor. Även försäljning av böcker.

Sveriges VVS-museum

Gjuterigatan 2, Katrineholm
Telefon: 0150-149 80
www.vvs-museet.d.se
Öppet: må-to 11-16 fre-sö stängt. Övrig tid efter ök.

Ett museum du inte får spola! VVS-historia är en fråga för framtiden. På Sveriges VVS-museum lär du dig allt om den undre världen. Toastolar, handfat och avloppskrökar, rostiga backventiler och polygriper för rörmokeri, här finns drygt 1600 föremål med anknytning till hemlighusen att frossa i. Ett faktabibliotek med 2500 böcker finns att tillgå för den intresserade. Välkommen att besöka ett annorlunda museum, där föremålen angår oss alla.

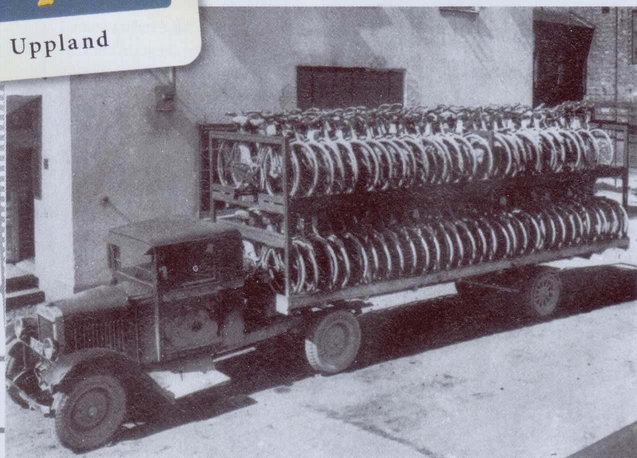
Östra Södermanlands Järnväg

Stationshuset, Storgatan, Mariefred
Telefon: 0159-210 00
http://www.oslj.nu
Öppet: Ånglokstrafik lör-, sön- och helgdagar från 1 maj till 27 sept samt vardagar från 29 juni till 14 aug. Linjen Läggesta – Taxinge stängd för ombyggnad. Verksamheten firar 50 år med många arrangemang under året. För aktuell trafikinformation och information om arrangemangen se vår hemsida och vår annons på sidan 76.

Trafik med hundraåriga ånglok och vagnar med 600 mm spårvidd mellan Mariefred och Läggesta. Utställning och café med försäljning av souvenirer och järnvägslitteratur. Guidning i vagnhall, lokstall och verkstäder kan anordnas, men bör bokas i förväg. Många evenemang under året, bland annat jubileumskavalkad den 31 maj, speciellt sammansatta tåg på lördagarna under högsommaren samt musikalen "Järnvägar" som spelas den 27 juni till 5 juli!

Tro, hopp och äntligen museum!

En leverans av cyklar från Nymans Verkstäder i Uppsala. Okänd fotograf, 1930-1940? Ur Uppsala Industriminnesförenings samlingar.

Det är 1976 och Viola Morin stämplar ut sista arbetsdagen på Nordiska Bandväverier i Svartbäcken i Uppsala. Avindustrialiseringen började tidigare i Uppsala än på andra håll. Foto i Arbetarbladet, ur Uppsala Industriminnesförenings samlingar.

Lennart Göransson arbetar med en utställning. Foto: Anders Damberg

Den sjunde mars 2008 fanns det anledning för Uppsalaborna att fira! Industriminnesföreningen kunde då äntligen inviga sin efterlängtade utställningslokal. Det hade tagit många år att nå dit, men idag, med facit i handen har den mödosamma vägen varit väl värd att vandra.

Industriminnesföreningen bildades 1998. Den föddes ur en arbetsgrupp som inrättats ett år tidigare efter en offentlig debatt angående nedläggningen av mejeriet i Uppsala. Bakom arbetsgruppen stod mejeriarbetare, kommunpolitiker, akademiker, lantbrukare samt hembygdsrörelsen.

Åren innan föreningen beviljades en utställningslokal hade dess olika utställningar flyttats runt inom Uppland. Emellanåt var utställningarna magasinerade i förråd och källarlokaler, stundom stod de uppställda på tillfälliga utställningsplatser. Stadsbiblioteket, biblioteket, gamla mejeriet och Stabbylunds transformatorhus är bara några av de lokaler som stått värd för industriminnesföreningens utställningar genom åren. Det har varit ett mödosamt arbete att upprepade gånger ställa upp utställningarna för att bara månader senare plocka ned dem igen och köra dem vidare till (det alltför trånga) källarförrådet.

Processen att få en utställningslokal beviljad från högre ort har varit lång. Hopp och besvikelse har varit föreningens ständiga följeslagare. Utvecklingen har gått stegvis, men den berömda droppen som fick bägaren att rinna över var när den tillfälliga utställningslokalen i gamla brandstationen en natt fick påhälsning av tjuvar. Utställningsmaterial försvann liksom unika videoband som visade mejeriet och dess verksamhet före nedläggningen 1997. Uppmärksamheten kring detta bidrog till att kommunstyrelsen insåg nödvändigheten av en permanent visningslokal. Därmed fick föreningen så äntligen lokalen och därtill ett löfte om lokalhyra för fyra år framåt. 2006 klubbades förslaget och bakom det beslutet stod hela kommunfullmäktige.

En sista gång transporterades samtliga utställningar, denna gång för att ej behöva plockas ned igen inom en överskådlig framtid. I dagsläget finns ett tiotal utställningar inrymda i de ljusa och väl tilltagna lokalerna på Salagatan (byggnaden ingick tidigare i cykelfabriken Nymans Verkstäders stora fabrikskomplex).

Numera kan industriminnesföreningen fritt och utan att behöva tänka på lokaler bjuda allmänheten på guidade visningar, anordna föreläsningar och filmkvällar eller ”bara hålla öppet”.

– Vi är mycket nöjda med utställningslokalen, berättar Lennart Göransson som är en av föreningens stora eldsjälar.

– Det har förvisso varit mycket arbete med att få allting färdigt. Det roligaste av allt är dock att så många personer har anslutit sig till oss! Det blir allt lättare och lättare att hitta frivilligarbetare. Det är just det som är det mest positiva med vår nya utställningslokal, att vi når ut till allmänheten på ett helt annat sätt än tidigare.

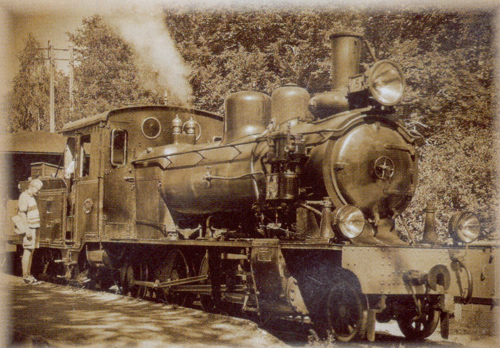
Så, vad lär vi oss då av denna historia? Jo, att kämpa i motvind är mödosamt men när vinden äntligen mojnar känns stillheten befriande. Alla arbetslivsmuseer borde få uppleva den fantastiska arbetsro som nu sänkt sig över Uppsala industriminnesförening. Alla arbetslivsmuseer förtjänar lite hjälp och som synes lönar sig envishet.

Nina Lundin,
Uppsala industriminnesförening

Ångloket BLJ Thor

100 år!

Sveriges mesta museiånglok fyller 100 år. Thor kör flest kilometrar av alla museiånglok i Sverige år efter år. Upsala-Lenna Jernväg (ULJ), även kallad Lennakatten firar denna milstolpe lördagen den 6 juni på Sveriges nationaldag.

Det blir festkörning hela dagen med två ångtåg, ett dieseltåg samt ett rälsbusståg. Thor kommer att dra en tidtypiskt vagnsammansättning med finka, passvagn och flakvagn sist i tåget. Jubileumståget avgår från Uppsala Östra kl. 12.55 och går utan uppehåll till Faringe kl. 13.52, d.v.s under en timma!

Detaljerna kring jubileet är ännu inte fastlagda. Se senare i vår på **www.lennakatten.se**

Välkomna!

Nymans Vänners Samlingar

Salagatan 16 A, Uppsala
Telefon: 018-55 03 24 för info. 018-13 65 45 bokning av gruppvisning
www.nymansuppsala.se
Öppet: guidade gruppvisningar efter ök samt under Kulturnatten.

Föreningen Nymans Vänner bildades hösten 1996, för att bevara historien och produkter av Nymans Verkstäder sedermera Nymansbolagen. I samlingarna visas gamla cyklar, mc, mopeder, båtmotorer och gräsklippare m m, med kända märken som Hermes, NV och Crescent. Vi har två utställningslokaler varav den ena i Nymans gamla verkstadslokaler. Beställ boken "Nymans Verkstäder" av Jean-Paul Darphin, innehåller 176 intressanta sidor om cykelns utveckling, Uppsalas industrihistoria och framför allt Nymans Verkstäder tillkomst och utveckling.

J.P. Johansson Museum

Tallbacksvägen 2, Enköping
Telefon: 0171-227 07
http://jpjohanssonmuseum.com/
Öppet: onsdagar 13-16. Övriga tider och grupper efter ök.

Johan Petter Johansson, 1853-1943 en av Sveriges främsta uppfinnare. Han åstadkom över hundra patenterade uppfinningar bland annat skiftnyckeln, rörtången och belysningsarmaturen Triplex. Här i J.P. Johansson Museum på Bahco i Enköping kan man ta del av hans livsverk.

Foto: Lennart Engström

Livsmedelsarbetarnas avd 4, Stockholm/Uppsala

Utställningen visas hos Uppsala industriminnesförening, Salagatan 16 A Uppsala
Telefon: 073-963 63 06, 018-23 61 01
www.uppsalaindustriminnesforening.se
Öppet: se Uppsala industriminnesförenings hemsida för öppettider.

Livs avd 4:s fotoberättelser om livsmedelsarbetare visas tillsammans med Uppsala Industriminnesförenings utställningar. Träskulpturer av Hans Lustig och foton av Lennart Engström ingår. Bilden visar Lennart Engströms foto, slakteriarbetare vid Scan i Uppsala då styckningen lades ner 2007.

Foto: Lennart Ericsson

Heby tegelbruksmuseum

Brogatan 6, Heby
Telefon: 0224-300 31, 306 00, 070-466 47 65 (under öppettider), 073-222 07 80
www.tegelbruksmuseet.se
Öppet: 1 maj-4 okt lö-sö 12-16. Övrig tid och grupper enligt ök.

Heby var en gång känt som Sveriges tegelmetropol med som mest 12 bruk i drift samtidigt. Museet är inrymt i en kulturhistoriskt värdefull byggnad, som tidigare var bryggeri. Ett mångfacetterat museum där maskiner, redskap, produkter, bruksföremål och foton berättar om tillverkningen, men också om arbets- och luffarliv. Dessutom finns här en konsthall. Centralt beläget med omgivande skulpturpark.

Medicinhistoriska museet

Eva Lagerwalls Väg 8, Uppsala
Telefon: 018-611 26 10
www.medicinhistoriskamuseet.uu.se
Öppet: helgfria to 13-17. Första sö i månaden 13-17.
Guidade turer kan bokas till alla dagar i veckan.
7 juli-10 aug öppet efter ök.

Museet som invigdes 1995 finns i en vacker byggnad från 1890-talet i Ulleråkersområdet. Här visas den medicintekniska utvecklingen från äldsta tid till nutid, sjuksköterskehistoria, vårdhistoria, historik om Akademiska sjukhuset och exempel på folkmedicin. Här finns också ett apoteksrum med både läkemedel och de arbetsverktyg som apotekaren använde innan industrin tog över.

Museum för kommunal teknik. Museet är inrymt i Uppsalas gamla vattenverk från 1875. Här står en stor del av inredningen kvar med pumpar och tryckmätare. Museet beskriver vatten- och avloppsförsörjningen i Uppsala, fjärrvärmens utveckling samt gas- och eldistributionen.

Pumphuset

Munkgatan 2, Uppsala
Telefon: 018-12 13 07, 727 41 52
www.uppsala.se/Startsida/Kulturbibliotek/-/Konst--museer/Pumphuset/
Öppet: ring för öppettider eller se hemsidan

Söderfors Hembygdsförening

Storgatan 1, Söderfors
Telefon: 0293-307 49, kontaktperson Gunnar Thollander
Öppet: juli samtliga sö 13-16. Övrig tid enl ök, v.g. ring.

I detta bruk där stål fortfarande tillverkas, förfogar och visar hembygdsföreningen två smedstugor, Gammelgården som är byggd i mitten av 1700-talet uppvisar möblering och husgeråd från 1800-1900 talet. Den andra smedsstugan byggd under samma epok kallas Hembygdsgården och här kan servering anordnas. I Ankarsmedjan byggd 1786 visas bildspelet Järnarvet, som skildrar Söderfors historia. Se också Enkhuset, byggt 1776, där änkorna fick bo hyresfritt och som idag skildrar dessa kvinnors levnadsmiljö.

Foto Erika Grann

I den gamla tändkulemotorfabriken finns något för hela familjen! År 1898 grundades fabriken, som idag står kvar i orört skick med maskiner och motorer, affärskontor och arbetarbostad. Under guidade visningar körs maskiner och motorer så att besökaren får uppleva lukterna och ljuden från verkstaden. I Barnens Pythagoras kan barn som vuxna leka och lära om historia och mekaniska principer. På museet finns också ett charmigt kafé med souvenirbutik.

Pythagoras Industrimuseum

Verkstadsgatan 6, Norrtälje
Telefon: 0176-100 50
www.pythagorasmuseum.se
Öppet: april-dec för bokade grupper och enskilda. 13 juni-22 aug dagligen 11-15.30 med guidad visning 13.00.

Trafik med ångloksdragna tåg och 1950-tals rälsbussar på 33 km natursköna smalspår. Upplev en gammaldags järnvägsresa och besök caféet och stationsmuseet i Marielund eller Fjällnorabadet. Centrala utgångspunkter i Uppsala och Almunge.

Upsala-Lenna Jernväg, Lennakatten

Uppsala Östra och Almunge
Telefon: 018-13 05 00
www.lennakatten.se
Öppet: 31 maj-13 sept sön. 25juni-30 aug tor, lör-sön. Vi har även trafik 6 juni samt 12 september.

Skebobruks museum berättar pedagogiskt med många bilder, video och korta texter om ett av de äldsta vallonbruken (1622-1924) och om liv och traditioner i det gamla brukssamhället. Temautställningen 2009 heter "Skebos byggnader berättar vidare". Museet ligger i brukets gamla brandstation. Andra sevärdheter är Skebo Herrgård och den väl bevarade Bruksgatan.

Skebobruks museum

Smedvägen, Skebobruk
Telefon: 0175-401 44
www.skebobruksmuseum.se
Öppet: 13 juni-23 aug 13-16. 24 aug-27 sept lö-sö 13-16 .
Temautställning "Skebos byggnader berättar vidare" invigs lördag 13 juni kl 13. Julbasar lördag 5 dec.

Uppsala Industriminnesförening

Salagatan 16 A, Uppsala
Telefon: 018-13 40 06 utställningslokal, 018-13 29 10 ordf.
www.uppsalaindustriminnesforening.se
Öppet: varje lö 11-14. Stängt 15 juni-15 aug. Bokningar v.g. ring för närmare upplysning

Det var det järnvägen, brännvinet, arbetarna och fabrikörerna som var huvudingredienserna när Uppsala under senare delen av 1800-talet industrialiserades. Uppsala Industriminnesförening ser som sin uppgift att skildra det Uppsala som fanns under industrisamhällets epok och att berätta om människors upplevelser av det industriella Uppsala. Inte särskilt många uppsalabor känner t.ex. till att det i staden har funnits en industri som hade verkat här i 660 år eller att här en gång fanns Norra Europas största cykelindustri.

Strömsberg är Upplands enda järnbruk där alla komponenter som bildade en typisk bruksmiljö under 1700- och 1800-talet finns bevarade. Miljön utgör därmed en unik enhet. Här visas de mest bevarade industriminnena från Vallonbruksepoken 1630-1920 talet. Gör en bruksvandring bland vallonsmedja, masugn, kvarn, våghus, bruksgata, bagarstuga, skolmuseum, älghorns- och skogsbruksmuseum, snickerimuseum, fotoutställning och herrgård. Vacker parkmiljö med rastställen.

Strömsberg Järn- & Skogsbruksmuseum

Werviers väg 2 Strömsberg, Tierps kommun
Telefon: 070-693 07 98, 070-255 69 82
www.stromsbergsbruk.nu
Öppet: för grupper efter bokning, v.g.ring 0295-203 00 eller mail@bokaupplänkd.se

Vallonsmedjan Österbybruk

Herrgårdsvägen, Österbybruk
Telefon: 0295-200 72, 0295-210 09
www.vallonbruken.nu/osterbybruk
Öppet: maj lö-sö. 1 juni-31 sept dagligen.
Grupper hela året efter ök.

Världens enda bevarade vallonsmedja. Byggnaden uppfördes på 1600-talet, påbyggdes under 1700- och 1800-talen och stängdes 1906. Restaurering av vattenhjul, hammare, blåsmaskin har utförts under de senaste åren och visas nu i drift några gånger under sommaren. Österbybruks miljö är intakt med herrgård, arbetarbostäder, brukskyrka, park, orangeri, ånghammarsmedja (end huset) och dammsystem. Guidade turer, utställningar, hantverk m.m.

Med Super-8 i Värmlandsskogarna

Aldor Skog. Foto: Lesjöfors museums samlingar.

Filmkameran gjorde en förhållandevis tidig entré i Lesjöfors. Redan i mitten av 40- talet hittar vi de första filmrutorna, tagna på sv/v dubbel-8. I samband med en biskopvisitation 1946 besöker ett följe av prominenta personer bruket under bruksägaren Gerard De Geer´s spira och tittar in i både verk och stuga, skola och Folkets hus.

En av de första uppgifter som Lesjöfors museum tog sig an vid starten var att dammsuga samhället på media för att senare göra det mer tillgängligt för allmänheten. Ganska så snart hade vi fått in en hel del material, och däribland film, företrädesvis Super- och dubbelåtta men även en del 16 mm och hittills en 35:a. En intressant genre som dök upp var metodstudiefilmer från skogsbruket. Filmer som producerades av både stora och små bolag och utgjorde en viktig del i undervisningen vid landets skogs- & kolarskolor. Undervisningsfilmerna behandlar alla de

i skogsarbetet förekommande momenten som: basvägsbyggnad sommartid/vintertid, hovvård, fällning med timmersvans/yxa, barkning vintertid/sommartid, släpkörning sommartid/vintertid, hyggesbränning, huggningsteknik och så vidare.

I museets skogsavdelning valde vi att berätta om skogen just utifrån detta material eftersom det gav en möjlighet att på ett enkelt sätt få inblick i skogsbruket. Museet har hitintills framställt fyra dvd-produktioner från detta material och planerar att fortsätta och slutföra digitaliseringen när ekonomin tillåter. Den här typen av dokumentation tycker vi känns mycket viktig att rädda och tillgängliggöra.

Tränger man sig sen lite längre in i arkivet bland lådor och kapslar hittar man material av lite mer privat karaktär. På en av lådorna står det A. Skog. Aldor Skog var ismästare på Sahara, bandyspelarnas hemmaarena, men också en hängiven filmare. 1947 skaffade han sig sin första kamera och kom under åren att fånga människor och miljöer, som idag till stora delar är borta. För Aldor fanns inte en blomma för stor eller händelse för liten för att plocka fram sin Eumig C-8. En längre film handlar om fyra lesjöforskillars resa med bil till OS i Rom 1960, en annan om semester i Norge, en tredje om livet i växthuset. När det gällde bandy och skidåkning sprutade filmen genom kameran och de matcher på 60-talet som det inte finns något filmat från är troligen lätträknade. Efter Aldors död skänktes materialet samt utrustningen till museet som arbetar med en första dvd, där vintersporter är temat. Lesjöfors har under årens lopp fostrat en mängd idrottsutövare inom de mest skilda idrottsgrenar, inte minst inom vintersporter, annat är förstås inte att vänta, där det på 40 och 50-talet fanns åtta månader med utmärkt skidföre och fyra med lite sämre.

Nu letar vi efter en dokumentation på Super-8 över bruket som fotografen Kjell Kvarnström gjorde 1972. Hittills har vi funnit den del som skildrar järnbrukets olika avdelningar men vi hoppas även att vi skall hitta de delar som tar upp samhällets övriga kroppsdelar.

Så, välkommen in på museets hemsida. Under knappen butiken, finner du vårt utbud av de filmer vi hitintills har låtit överföra till ett mer lättillgängligt format.

Larseric Vänerlöf,
Lesjöfors museum

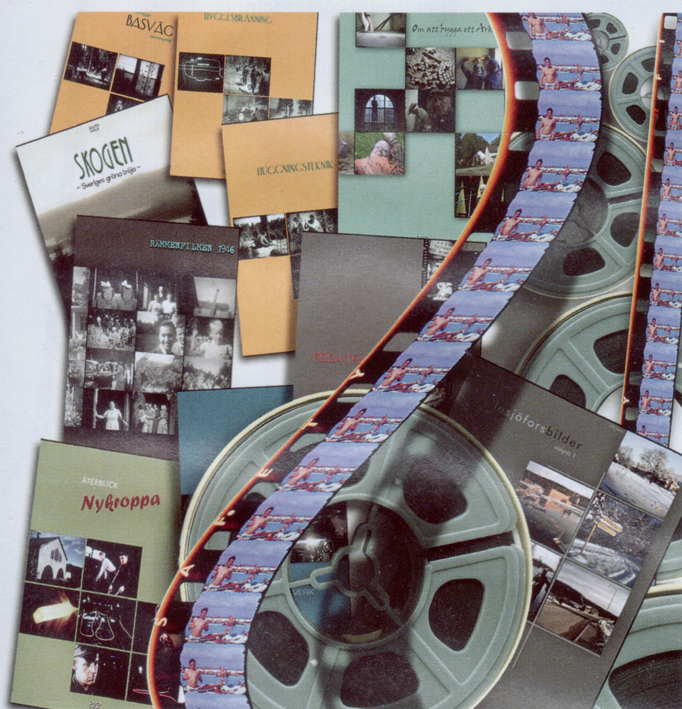
FAKTARUTA

Fram till 1953 producerades all 35 mm på cellulosanitrat. Sådan bör ej förvaras hemma utan skickas iväg till Svenska Filminstitutets arkiv för förvaring. Detta på grund av den stora brandfaran. Nitratfilm självantaänder vid +38 grader, och kan också självantändas om den utsätts för häftiga stötar.

Det finns olika sätt att se om din film är av nitrat. Ett av dem är att utföra ett så kallat "eldtest".

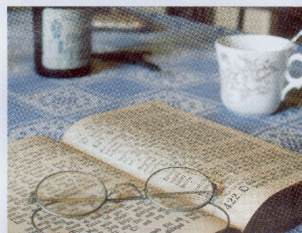
Klipp av en halv ruta från filmen, helst ej på bildruta eller på start och slutsladd (då dessa ofta är ditsatta efteråt). Gå utomhus och tänd på filmstumpen. Brinner den häftigt, så är det sannolikt en nitratfilm, om inte, så är den inte farlig, men bör kanske ändå tas omhand. Nitratfilm har ofta en påträngande lukt, är missfärgad, hopklibbad eller har en brun ton.

Källa: www.kulturarvostergotland.com

Affisch och dvd-etikett, Lesjöfors Museum

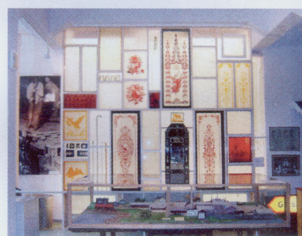

Arbetarmuseet Gråbo

Korpkullsvägen 12, Karlskoga
Telefon: 0586-331 80, 019-602 87 00
www.olm.se
Öppet: 7 juni-16 aug dagligen 12-16.
Sommarutställning "Kvinnors skapande"

När man besöker Gråbo får man nästan känslan av att tiden stannat en stund. Bland vävstol, spinnrock, köksredskap och en kanna kaffe som väntar på att serveras, får man framförallt en unik och spännande inblick i kvinnans dåvarande arbetsmiljö – hemmet. Det är en alldeles särskild doft och atmosfär som infinner sig i det över seklet gamla arbetarhemmet; kanske är det spår av såpade golv, vedkaminer och kläder som hängts för att torka. Kanske är det bara huset som pustar ut efter hundra år i tjänst.

Bruksmuseet, Glava Glasbruk

Glava
Telefon: 070-554 13 83, 0570-410 26
www.glavaglasbruk.org
Öppet: 28 juni-2 aug dagligen 14-18. 8-9 aug och 15-16 aug lör-sön 14-18. Caféet öppet 27 juni-9 aug alla dagar 14-18.

Museet speglar Glava Glasbruk under åren 1959-1939. Här visas verktyg och föremål från munblåsningens tid fram till 1927 då maskintillverkningen ersatte hantverket. Konst och hantverksutställning i Ärlandhallen 27 juni-7 augusti alla dagar 14-18. Bakning i bakerstuga från 1880-talet under sommaren, telefon: 0570-410 20. Välkommen till glashyttan och en trivsam caféservering.

Dyvelstens Flottningsmuseum

Flottarevägen, Forshaga
Telefon: 054-87 12 26, 054-701 19 00
www.varmlandsmuseum.se
Öppet: sommaröppet, v.g. ring eller besök hemsida för info.

Timmerflottningen på Klarälven, Sveriges sista flottled, upphörde 1991. Museet är inrymt i flottningsföreningens gamla verkstad. Hela miljön är bevarad med smedja och maskiner. Några övernattningskojor är hitflyttade och vid bryggan ligger flera flottningsbåtar förtöjda. Museet kan även erbjuda en trivsam fikastund med utsikt över älven.

Fotograf: K.Englund Morgontidningen

Tage Erlanders födelsehem med skolmuseum och minnesgård. Utställningar som speglar det svenska samhällets utveckling och demokratins framväxt. Hur det moderna Sveriges formades.

Erlandergården i Ransäter

Erlandervägen 5
Telefon: 0552-301 03
www.varmland.nu/erlander
Öppet: 15 maj-31 aug, ti-sö 10-17, må stängt. Grupper efter ök hela året.

Upplev kultur och skalden Nils Ferlin i museum inrymt i en kvarn från början av 1800-talet. Konstgalleri och utställningar av olika slag på museets bottenvåning.

Museet Kvarnen/Kulturföreningen Kulörta Lyktor

Kvarntorget, Filipstad
Telefon: 0590-151 98
http://clix.to/kvarnen och www.ferlinmuseum.se
Öppet: ti-sö 13-17, året runt.

Järnvägsmuseum med lokstallar - Åmål östra och bruksutställning vid järnvägsstationen Svanskog. Välkommen till den vackra museijärnvägen Svanskogsbanan. Samarbetspartners för bevarandet är Järnvägssällskapet Åmål-Årjängs Järnväg (JÅÅJ) och Stiftelsen Svanskogs Järnvägstation (SSJ).

Järnvägsmuseum med Svanskogsbanan

Åmål östra- lokstallet, Svanskogs station
Telefon: 0532-154 28 (lokstallet) 0532-30550 (stationen)
www.jaaj.tk
Öppet: efter överenskommelse, v.g. ring

Museet utgör navet i ett 300 kvadratkilometer stort natur- och bergsområde, Ekomuseum Nordmarks malmtrakt, där gruvbrytningen pågått från 1200-talet fram till 1980. Museet visar 700 års utveckling på 700 m² utställningsyta.

Nordmarks gruvmuseum

Hembygdsvägen, Nordmarkshyttan
Telefon: 0590-504 04
www.nordmarksmuseum.com
Öppet: hela året

En totalupplevelse där besökaren på ett konstnärligt och fantasieggande sätt får en inblick i brukssamhället med dess livsvillkor, vanor och traditioner. I de olika rummen möter besökaren inte bara autentiska föremål i form av maskiner, möbler och redskap. Även ljud och dofter förstärker upplevelsen. Här tjänar till och med beökstoaletten som utställningsrum.

Lesjöfors Museum

Kanalvägen 1
Telefon: 0590- 311 22
www.lesjoforsmuseum.com
Öppet: juni-aug mån-fre 10-16, lör-sön 12-16. Sept-maj mån-fre 10-16, lör- 14-17.
Lördagar stängt nov-feb.

Stjärnsfors Bruk från 1668 var ursprunget till dagens Uddeholmsbolag. Några få, 100-åriga byggnader finns bevarade. Stjärnsfors Kvarn är ett vackert kvarnmuseum med intakt inredning från 1940. Lokalen används också för konstutställningar. I Bruksmuseet speglas utvecklingen från järnbruk till 1880-talets massafabrik. Guidad bruksvandring, skogspromenad till brukets gamla kvartsgruva arrangeras. Åk dressin t.o.r till Hagfors Järnvägsmuseum. Kafé och butik.

Stjärnsfors Kvarn & Bruksmuseum

Stjärnsfors, Uddeholm
Telefon: 0563- 234 00
www.stjarnsforskultur.se
Öppet: 6 juni-6 sept, må-fre 10-17, lö-sö 13-17. Midsommarafton stängt. Bokade grupper övrig tid efter ök.

Välkommen till en av världens mineralrikaste platser, Långbans Gruvby, där man brutit malm ända sedan 1500-talet. Långban är också de framgångsrika bröderna John och Nils Erikssons födelseplats. I gruvbyn hittar du spännande utställningar om mineraler och uppfinningar. Upplev den gamla industrimiljön med arbetarbostäder, hytta och gruvfältens olika byggnader.

Långbans gruvby

Hyttbacken,
Telefon: 0590-221 15, 221 81, 0730-96 81 81
www.varmlandsmuseum.se
Öppet: 13 juni-16 aug må-fre 10-16, lö-sö 12-16

S/S Polstjärnan av Vänern är byggd 1929, vid Lindholmens Varv i Göteborg. Fartyget var beställt av Vänerns Seglaionsstyrelse, för att användas som deras tjänstefartyg vid utläggning, underhåll och upptagning av sjömärken. Hon har använts vid fyrbyggen i Vänern. Fartyget som fortfarande har kvar sin ursprungliga ångmaskin och ångpanna, tillverkade vid Motala Verkstad, är ett av de fåtal ångfartyg som fortfarande använder stenkol som bränsle. Ångbåtssällskapet Polstjärnan bedriver sommartid, kulturhistoriska skärgårdsturer med fartyget. 2009 har vi 25-års jubileum!

Ångbåtssällskapet Polstjärnan

Våghusgatan 6, Karlstad
Telefon: 054- 21 97 80
www.polstjarnan.nu
Öppet: Skärgårdsturer under sommaren från Inre hamnen i Karlstad. V.g. ring eller se hemsida

20 år å he går!

Marie-Louise och Bosse Biström. Foto: Jan-Olof Jonsson, Allers

Under andra världskriget ökade Sverige sin metallproduktion, till stor del på grund av att exporten ökade. Bolidenbolaget startade brytning i Kristinebergsgruvan där det fanns koppar, zink, svavel och guld. Problemet var att transportera malmen till smältverket, Rönnskärsverken, öster om Skellefteå. En linbana mellan Kristineberg och Boliden blev lösningen på transportproblemet. Nordströms Linbanor AB och Bolidenbolaget ledde projektet. Bygget kom som mest att sysselsätta 1 500 man under byggperioden som varade ett år och fem dagar.

Vid starten sysselsatte banan 40 man med drift och underhåll. Under 1960-talet ökade automatiseringen men 1986 hann tiden ikapp. Man kunde inte längre bortse från fördelarna med lastbilstransporter och för att spara pengar beslutades om nedläggning. Den sista vagnen drogs, prydd med svenska flaggan, den 1 januari 1987. Då hade sammanlagt 12 miljoner ton malm transporterats. Detta motsvarar 400 000 lastbilstransporter.

Nu startade kampen för att rädda linbanan.

– De män som byggde linbanan, till största delen för hand, och de kvinnor som skötte matförsörjningen under det hårda arbetet var föräldrar till många av dagens entusiaster, berättar Bosse Biström som engagerade sig i räddandet av banan.

Kampen lyckades och 2009 firar den räddade linbanan 20-års jubileum. Vägen dit kallades i folkmun Västerbottens mest nederlagstippade projekt. ”He går in´t å he lönsch in´t” sade man. Idag kan turister åka i linbanekorgar mellan Örträsk och Mensträsk men först måste man göra något viktigt!

– Före avfärd med linbanan visar vi filmen om det otroliga linbanebygget från 1942. Direkt efter filmen går vi ner till linbanan för att stiga ombord, berättar Bosse och Marie-Louise Biström som idag driver banan som ett turistföretag.

Torsten Nilsson, Arbetets museum

Här startade guldruschen på 1920-talet. Fyndet av guld på Fågelmyran ledde till att bolidenbolaget blev ett av världens största gruvbolag. Idag är gamla gruvkontoret museum och speglar skelleftefältets historia via bildspel, multimedia och spännande utställningar.

Bergrum Boliden
Boliden
Telefon: 0910-58 00 60, 070-302 30 79
www.skelleftеamuseum.se
Öppet: 8 juni-30 aug dagligen 10-16.
Midsommarafton- och dag stängt. Övrig tid efter ök.

Den mer än 100 år gamla kraftstationen står än idag intakt med generatorer, instrument och turbiner. Vi har guidade turer klockan 12:15 och 14:15. Vår utställning visar livet och människorna kring en kraftstation från 1910 fram till 1960-talet. Det är ett trevligt utflyktsmål för hela familjen. I teknikboa kan både nyfikna vuxna och barn experimentera, både maskinistbostaden och rövargrottan är väl värda ett besök. I Café Finnfors kan du njuta av goda mackor och hembakt fika i mysig miljö.

Finnfors Kraftverksmuseum
Finnforsfallet 40
Telefon: 0910-77 29 01
www.skekraft.se
Öppet: 22 juni-9 aug, 12-16.

ÅRETS INDUSTRIMINNE 2007

Drängsmark är en gammal by med anor från 1300-talet med en omväxlande historia. I norra Drängsmark ligger den kulturminnesmärkta Ångsågen från 1896. Området där sågen ligger idag heter Kvarnforsen som kommer från de kvarnar som fanns där långt före sågen. Sågen är en finbladig ramsåg som drivs via en turbin. 1924 ökade behovet av sågning året om vilket ledde till att en ångmaskin installerades. I dag är den renoverade sågen i brukbart skick och kan drivas med ånga och med vattenkraft. Hembygds museum och Nils Schillmarks museum.

Drängsmarks Ångsåg
Kvarnbäcken, Drängsmark (2,8 mil nv om Skellefteå)
Telefon: 070-521 25 23, 0910-72 73 20
www.drangsmark.se
Öppet: v.g. se vår hemsida.

Fotograf: Mona Hedlund

Forum Museum Rönnskär är ett av många besöksmål i Guldriket. Malmen hittades i trakterna kring Boliden. Smältverket Rönnskär byggdes i kusten där hamn och järnväg fanns. Stig på i det gamla fabrikskontoret och bekanta dig med livet på Rönnskär och i bygden. I betongvalvet i källaren kan du se glänsande guld. Bilden visar den forne ägaren Ivar Kreugers skrivbord från 1930-talet. Här finns mat och fika. Försäljning av unika smycken av silvergranuler.

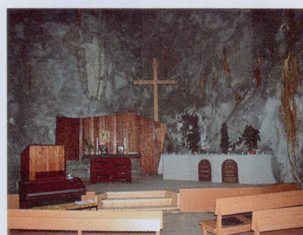
Forum Museum Rönnskär
Skelleftehamn, Rönnskär
Telefon: 0910- 77 38 29, 070- 641 65 95
www.guldriket.com www.museumronnskar.se
Öppet: året runt men v.g. ring innan för överenskommelse.

Norrbyskärs museum

Norrbyn
Telefon: 0930- 24100, 090-185700
www.norrbyskar.se
Öppet: 13-26 juni dagl. 11-16.
27 juni-2 aug dagl. 11-17.30. 3-9 aug dagl. 11-16.

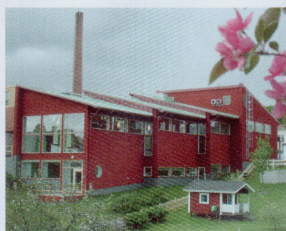
Museet, med servering och konsthall är inrymt i sågens gamla ångmaskinhus, där utställningen "Livet på Norrbyskär 1892-1952" berättar om livet i sågverkssamhället, som av vissa har kallats mönstersamhälle. Utanför museet kan barn i alla åldrar ta del av historien på Lilla Norrbyskär, ett spännande miniatyrområde med hus och miljöer i skala 1:3.
Under högsäsong utgår dagliga guideturer från färjeläget.

Sankta Anna Underjordskyrka

Nervägen 6, Kristineberg
Telefon: 0953-204 54, 070-348 79 09
www.goldoflapland.com
Öppet: 22 juni-9 aug dagligen kl 13 och 15.

Möt Kristus 90 meter under jord. Följ med på en guidad tur ner till Santa Anna Underjordskyrka med Visningsgruva. Se Kristusbilden, lyssna till profetian och se hur modern och gammal gruvteknik möts. Guidade turer utgår från Thornégården med minibuss. Visningen tar ca 1,5 timme. Café och försäljning av souvenirer under jord.

Ostens Hus

Kamvägen 12, Burträsk
Telefon: 0914-105 30
www.ostenshus.se
Öppet: mån-lör 11-17, sö 12-17. Högsäsong vecka 27-31 11-19. Guidade turer varje dag 13.30 och 15.00.

Ostens Hus i Burträsk är en hyllning till "kejsaren bland ostar", Västerbottensost. En permanent utställning berättar historien och myterna bakom osten.
Via Ostens Hus kan besökarna även ta steget över till mejeriet och med egna ögon följa produktionen av Västerbottenosten. Tillfälliga utställningar av konst och olika samlingar kompletterar upplevelsen liksom ostbutiken och cafeterian med sitt sortiment av norrländska specialiteter.

Fotograf: Marit Åsén

Varuträsk Vildmarksgruva

Varuträsk
Telefon: 0910-500 40
www.vildmarksgruvan.se
Öppet: 4 juli-9 aug mån, lör-sön 11-17.
Övrig tid, bokas via Upplevelser i Norr tel: 0910-71 12 20.

Varuträsk Vildmarksgruva – bara 10 minuter från Skellefteå efter väg 95 finns en av världens mineralrikaste visningsgruvor! Vaska guld, fyll en stenplockarhink, upplev och ta del av en mängd olika aktiviteter, både för vuxna och barn, i en härlig omgivning på gruvområdet. Mat tillagad över öppen eld – naturligtvis av norrländska produkter från närområdet.

Pengsjö museum

Pengsjö, Vännäs
Telefon: 090-13 05 33, 0706-23 83 35
www.pengsjomuseum.se
Öppet: 27 juni-2 aug lö-sö 11-17. Öppet för bokade grupper vår, sommar och höst v.g. ring 070-623 83 35.

Ett 20-tal byggnader som visar på hur bönder, smeder, flottare använde sina verktyg och redskap. Museet omfattar också cirka 18 000 föremål inom andra verksamhetsområden.
Guidade visningar.
Caféverksamhet. Försäljning.

Vännäs Motormuseum

Hangaren Vännäs Läger
Telefon: 070- 660 66 88
www.vannasmotormuseum.cjb.net
Öppet: 20 juni-16 aug mån-tor 12-17, fre-sön 12-16.

Museet ligger på Vännäs läger i en flyghangar från 1927 omgiven av en militär kulturmiljö från 1800 och 1900 talet. I museet visas flyg- och motorhistoria från 1900-talet i tidstypiska miljöer. Bilar, motorcyklar, mopeder, flygplan, båtmotorer, motorsågar, stationära motorer, traktorer och järnvägshistoria. Utanför finns en komplett Gulf-mack från 60-talet uppbyggd. Ett levande museum där utställningen förändras under säsongen. Andra öppettider och guidning enligt överenskommelse.

Robertsfors bruksmuseum med Bruksjärnväg

Herrgårdsvägen, Bruksområdet
Telefon: 0943-100 45, 140 01
www.robertsfors.se kultur
Öppet: juni-aug mån-fre 10-16, lör-sön 12-16.
Övrig tid efter ök. Möjlighet till guidning.

Museet visar industrialismens framväxt från 1756 till modern tid. Hur lilla Edfastmark vid Rickleån blev Robertsfors Bruk, anlagt av John Jennings och Roberts Finlay. Museet är beläget i det vackra bruksområdet med många väl bevarade miljöer och i anslutning till goda fiskevatten, golfbana och restaurang. I samlingen ingår ellok och vagnar från slutet av 1800-talet och som gick mellan Robertsfors och Sikeå hamn. Sommartid finns möjlighet att se och uppleva en tågsträcka längs den smalspåriga elektrifierade järnvägen.

Världens längsta linbana

Örträsk 67
Telefon: 0918-210 25
www.linbanan.com
Öppet: 20 juni-2 aug dagligen. Linbanetur kl. 13.00.
Övrig tid för grupper efter ök.

En sektion av den gamla malmlinbanan erbjuder idag en tur med Världens Längsta Linbana. 13,6 km glider du tyst och smidigt fram över ett Västerbotten i miniatyr. Man kan starta från bägge stationerna. Vid den östra stationen i Örträsk finns Café Skrädhuset, ett 40-tals café och linbanemuseet. Vid den västra stationen Mensträsk hittar ni den gamla ombyggda Gruvlaven "Krogen i Skogen" samt boende i gruvstugor.

Smeden som vägrade böja sig för överheten

Brukets gamla smedja där mästersmeden Johannes Lindström arbetade. Foto: Tidaholms museum.

Året var 1853 när Hans-Henric von Essen köpte Holmagården av sin far för etthundra tusende riksdaler. Holmagården var då ett jordbruk men hade även en stångjärnssmedja. Där arbetade ett antal duktiga smeder, däribland Johannes Lindström mästersmeden som varit smedjan trogen under många år. Hans-Henric gjorde då och då inspektion på gården och såg till att allt fungerade. Vid ett tillfälle gjordes inspektion i smedjan och smederna ställe upp sej på rad, strök av sej sina mössor och bugade djupt inför baronen, utom en! Johannes Lindström han jobbade vidare utan att ta notis om baronens pockande uppmärksamhet. Baronen blev förgrymmad över Lindströms nonchalans och tog med sin käpp och petade resolut av mössan och sa barskt

– Lindström skall hälsa på mig som dom andra gör och visa respekt annars kan det gå så illa att Lindström får sluta i smedjan.

– Jag böjer mig inte för någon så då är det lika bra jag slutar, svarade Lindström, slängde hammaren i ässjan och gick.

Johannes tog steget och startade en egen smedja i Sandhem där han och hans söner senare startade cykelfabriken Kronan. Sönerna Gottfrid och David var duktiga mekaniker och cykelfabriken hade stora framgångar. Men den ene sonen, Gottfrid, kände att han ville mer än bara bygga cyklar så 1894, drygt 30 år gammal emigrerar han till Amerika och får där anställning på firman German American Automobile Co New York. Gottfrid stannade där i sju år men när bilfirman gick i konkurs bestämde han sig för återvända till Sverige och Tidaholm. Med sig hem hade han en grundlig utbildning i bilbyggarkonsten.

I Tidaholm sökte han upp bruksledning och presenterade sina planer att starta biltillverkning. Året var 1902 och mycket få fabriker i Sverige hade tillverkat automobiler men brukets disponent Victor Johansson var positiv och anställde Gottfrid som bilkonstruktör och han fick fria händer att starta tillverkningen. Gottfrid jobbade dag och natt i nästan ett år innan hans första skapelse skulle provköras.

I december 1903 var äntligen tiden kommen och undret skulle förevisas. Nyheten hade spritt sig ända till Göteborg och Surte glasbruk som gjorde en förfrågan om att få köpa en dylik tingest varpå Victor Johanson svarade att bruket hade lång erfarenhet av automobiler och skickliga konstruktörer från Amerika som tillverkade dessa förstklassiga fordon. Bolagsherrarna från Surte glasbruk bestämde

sej för att köpa en automobil men problemet var att Gottfrids första experimentbil inte ens var provstartad när beställningen kom. Efter diverse förseningar skickades bilen per järnväg till glasbruket. Bilen kallades för Tor I och orsaken till namnet var att när den skulle provas första gången rök den och small alldeles förskräckligt så en av åskådarna tyckte det lät som åskguden Tor.

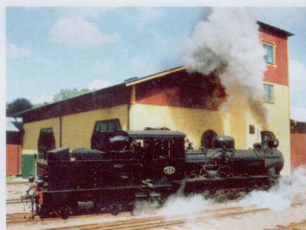
Resultat blev dock så bra att Gottfrid därefter konstruerade Tor II och från 1906 var bruket igång med serietillverkning av små enkla kombinerade person- & lastautomobiler. Produktionen tog sakta fart och under 1920-talet var bruket en aktad lastbilstillverkare som försåg många statliga verk och brandstationer med bilar av hög kvalitet. I början av 1930-talet lanserade bruket Sveriges första långtradare med boggidrift och sovhytt. Men framgångarna avstannade och 1933 tvingas bruket som en följd av Kreugerkraschen att lägga ner sin verksamhet. Maskiner och reservdelar hamnade hos Scania-Vabis i Södertälje som var en av brukets största konkurrenter.

Det tillverkades cirka 1 400 fordon i Tidaholm under en 30 års period.

Per Wahlström,
Tidaholms Museum

Tor I som provköres på planen framför brukets verkstad, vid ratten Gottfrid Lindström. Foto: Tidaholms museum.

Anten-Gräfsnäs Järnväg

Antens järnvägstation., Alingsås
Telefon: 0322-721 30 trafikdagar
www.agj.net
Öppet: trafik 31 maj-13 sept sön. 4 juli-29 aug lör-sön.
7 juli- 9 aug tis, tor, lör-sön. 21 juli-30 juli tis, ons, tor, lör-sön.

Anten-Gräfsnäs Järnväg är en 12 km lång museijärnväg som drivs av en ideell förening bildad 1965. I förenings ägo finns en representativ samling järnvägsfordon från svenska smalspårbanor med 891 mm spårvidd. Föreningens syfte är att visa hur en smalspårsbana kunde se ut och fungera på 1930-40 talet. Trafik bedrivs därför sommartid med tidstypiska tåg i genuin järnvägsmiljö.

Fotografen Sture Björnson

Bogserbåten S/S HERBERT

Mjörns Ångbåtsförening, Ångbåtsvarvet, Lövekullev.13, Alingsås
Telefon: 0322-100 72
www.herberts.se
Öppet: S/S HERBERT kan beses, från kaj vid Ångbåtsvarvet, alla dagar året om, utom vid charter eller körning turer enl. turlista.

K-märkta Bogserbåten s/s Herbert sjösattes 27 feb. och lev. 9 maj 1905 till Strands Ångsåg, Dalsland. Herbert är den enda ångbåt som är kvar i drift från Eriksbergs produktion 1900-1910 och är därför varvshistoriskt intressant. Den är ett viktigt objekt från en epok i skogsbruket med flottning sjövägen och timmerbogsering som enda möjligheten att nå sågverken och massafabrikerna långt från avverkningsplatserna. Herbert är unik med koleldad panna och ångmaskin i originalutförande. Båten drivs av Ångbåtsföreningen ideellt, med turer på sjön Mjörn sommartid.

Benareby tunnbindarverkstad med museum

Råda hbf:sgård, Solsten Mölnlycke
Telefon: 031-98 93 82
www.radahbfmolnlycke.se
Öppet: efter ök, v.g. ring

I museet visas arbetsredskap från ett hantverk som omfattade flertalet gårdar i en mindre by. I verkstaden pågår kurser i tunnbinderi samt i viss mån tillverkning av tunnor.

Bävsjöryds Såg/ Lerums byggnadshytta

Bävsjöryd, Lerum
Telefon: 0708-62 12 04
www.lbh.astracan.se
Öppet: Sågdag i mars varje år och Öppet Husdagar (se program på vårt hemsida). Övrig tid efter ök.

Mellan 1919-1921 byggdes Bävsjöryds Såg, en större vatten- och remdriven bondsåg med ramsåg, kantverk samt senare även hyvleri. Under c:a 50 aktiva år försåg Bävsjöryds Såg trakten med sågade trävaror. Lerums Byggnadshytta har sedan 1995 restaurerat sågens byggnader, maskiner och utemiljö till ursprungligt skick. 2005 var det nypremiär och den gamla sågen drivs nu som ett aktivt arbetslivsmuseum.

Centrum för Bastabinne

Ödenäs hembygdsgård. Alingsås
Telefon: 0322-533 71
www.bastabinne.se
Öppet: april-sept lördagar 10-14. Övrig tid efter ök.

Centrum för Bastabinne är ett litet levande museum som visar arbetsgången från bastaträ till sillakass. Vilken ekonomisk betydelse hade hemslöjden före industrialiseringen? Kom till Ödenäs och förundras över hantverkets omfattning och uråldriga teknik. Vi kan ta emot grupper som vill veta mer och pröva på tekniken, eller känna doften från långkok på gran.

Foto Fredrik Lissborg

Garnisonsmuseet

Pansarvägen 3, By 30 Skövde
Telefon: 0500-46 58 97, 46 58 33
www.garnisonsmuseet.se
Öppet: 1 sep-31maj mån-tors 10-16.
1 juni-31 aug mån-tors 10-16 och lö-sö 13-16.

Garnisonsmuseet beskriver den militära verksamheten i Skövde och Skaraborg från medeltid till nutid och som nationellt Trängmuseum, trängtruppernas historia från truppslagets start 1885 fram till i dag. På museet finns även Centrala Soldatregistret för hela Sverige med uppgifter om totalt 345 000 indelta soldater från Boden i norr till Trelleborg i söder. Det är soldaterna som likt Rasken hade sitt lilla torp som avlöning. Museet är centralt samordningskansli för forskningen om manskapet som tillhört Yngre Indelningsverket.

Dalénmuseet

Tingshuset, Stenstorp
Telefon: 0500-45 71 65
www.dalenmuseet.se
Öppet: 1 mars-30 sept. ti-fr 10-16, lö-sö 12-16.
Under okt endast lö-sö. Grupper övrig tid efter ök.

Dalénmuseet är ett upplevelsemuseum där nobelpristagaren Gustaf Daléns levnadsöde skildras med film samt i ett ljud-ljusspel med skådespelaren Sven Wollter som berättare. I museet visas Daléns uppfinningar bland annat den unika AGA-bilen från 1919, den första europeiska hjärt-lungmaskinen AGA;s färgteve från 1953 m.m. 2008 blir radions år på museet, med bl.a. den unika paussignalmaskinen som spelade "Storm och böljor tystna ren".

Fotograf: Allan Karlson

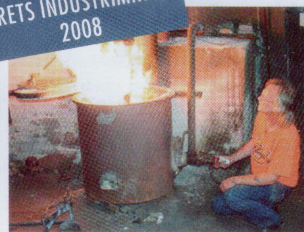

Glasbruksmuseet i Surte

Kvarnvägen 6
Telefon: 0303-33 01 06
www.glasbruksmuseet.nu
Öppet: Tis, ons och sön 13-16, tors 16-19.
Grupper övrig tid efter ök.

Glasbruksmuseet finns i den gamla kvarnen i Surte och speglar svensk industrihistoria 1862 till 1978. På Surte tillverkades emballageglas, flaskor och burkar. Här finns uppbyggda miljöer från bruket, framförallt från tiden då allt glas handblåstes. Se vardagen och livet för män, kvinnor och barn i brukssamhället, kliv in i lägenheten från 1930-talet eller se handelsbodens utbud av varor. Följ Alexander Samuelsons liv - från glasblåsare på Surte till USA och patentet på den världsberömda coca-colaflaskan. I det gamla badhuset visas tillfälliga utställningar med olika teman. Kafé och museibutik.

ÅRETS INDUSTRIMINNE 2008

Forsviks Bruk

Bruksvägen 2, Forsvik
Telefon: 0505 - 188 40
www.forsvik.com
Öppet: juni-aug dagligen 10-18. Grupper övrig tid efter ök.

Forsviks Bruk vid Göta kanal, en av landets mest intressanta bruksmiljöer, har en historia som sträcker sig tillbaka till medeltiden. De unika byggnaderna och utställningarna visar vilka verksamheter som tidigare har präglat driften vid Forsvik. Bland dessa kan nämnas stångjärnshammare, kvarn, såg, gjuteri, mekanisk verkstad, träsliperi och varv. Emellanåt pågår verksamhet i smedjan, gjuteriet och kvarnen. Till sommaraktiviteterna hör bl. a. teater, konserter och ångslupsturer. Kafé och museibutik.

Hillefors Grynkvarns Museum

Hilleforsvägen, Stenkullen
Telefon: 0302-228 17
Öppet: efter överenskommelse, v.g.ring.

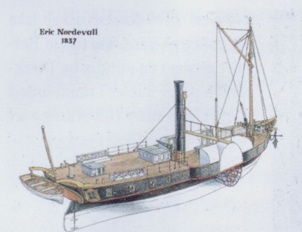
I slutet av 1800-talet anlades Hillefors Grynkvarn i Stenkullen. Kvarnen brann och återuppbyggdes slutligen i tegel 1910. Säveåns vatten gav kraft till remmarna som fick hjulen att snurra och en veldad ångpanna producerade den heta ångan som torkade havren och preparerade havregrynen. Hillefors Grynkvarns Museiförening visar kvarnen och berättar gärna om vattenkraften och ångan! Målet och förhoppningen är att kvarnen en dag återigen skall kunna producera Hillefors Ångpreparerade Havregryn.

Fåglaviks glasbruksmuseum

Herrljunga kulturhus Trädgårdsgatan 14
Telefon: 0513-172 20
Öppet: tisdagar 11-13 året runt.
Grupper om minst 5 personer även övrig tid efter ök.

I Herrljunga kulturhus finns ett museum som beskriver Fåglaviks glasbruk som var i drift 1874-1978. Det var på sin tid ett mycket stort turistmål. Här finns glasbruksverkstad, glasutställning med första och sista glaset och en riklig fotodokumentation. Utställningen i konstnärligt utförande.

Hjulångaren Eric Nordevall II

Forsviks Varv, Forsvik
Telefon: 0505-412 50
www.nordevall.com
Öppet: sommartid alla dagar

Världsunika Hjulångaren Eric Nordevall II, en replik av den i Vättern förlista Eric Nordevall från 1836, byggs på K-märkta Forsviks Varv. 2009 ska hon sjösättas och 2010 döpas på Riddarfjärden, för att 2011 sättas i trafik på Göta Kanal på tidigt 1800-tals vis. Skrovet, maskineriet och ångpannan är byggda historiskt troget originalet. Därför har gamla hantverks yrken och -metoder återupplivats speciellt för detta unika fartygsbygge. Besök Forsviks Varv med skeppsbyggare i arbete, utställningar, souvenir butik, guidningar och ångbåtsturer.

Metalls verkstadsklubb visar på Innovatum Kunskapens Hus en utställning om arbetet, människorna och fackföreningsrörelsen vid Trollhättans industrier. Produkter från fabrikerna blandas med redskap och verktyg samt bilder och tidningsartiklar.

IF METALL Verkstadsklubb Innovatum ,Trollhättan

Science Center Innovatum
Telefon: 0520-48 84 80
Öppet: 23 juni-24 aug dagligen 10-18.
Resterande året ti-sö 11-16.

Qvarnstensgruvan Minnesfjället

Lugnås Älerud, Mariestad
Telefon: 0501-406 86
www.qvarnstensgruvan.se
Öppet: vid bokning året runt! 1 maj- ca 15 aug 12-17.
För mer information se hemsidan.

Besök Europas enda kvarnstensgruva som är öppen för publik. Här har man tillverkat kvarnstenar under 800 år och människans flit har satt sina spår runt berget med cirka 600 dagbrott och 55 gruvor, varav en är öppen för visning. Vandra nedför stigen och njut av blommor, träd och tillvaron i största allmänhet. Efter visningen kan du besöka museet, handla i kiosken eller bara dricka en kopp kaffe med dopp eller äta glass.

Karlsborgs fästningsmuseum

Befälsgatan 7, Karlsborg
Telefon: 0505-45 18 26
www.fastningsmuseet.se, www.karlsborg.se
Öppet: 16 maj-31 aug dagligen.
Övriga året öppet vardagar 10-15, eller enligt ök.

Karlsborgs Fästningsmuseum berättar med ord, bild och föremål om fästningens och bygdens historia, förbanden i fästningen, svensk kavallerihistoria samt signalutställningen genom tiderna. På andra våningen finns Garnisonskyrkan, en gång tänkt som plenisal för Sveriges Riksdag, med en unik ljuskrona som är tillverkad på Karlsborgs fästning. Museet producerar varje år två nya temautställningar.

Ramsågen i Melltorp

Hyssna
Telefon: 0320-39 565 (sågen), 380 23 (kvarnen)
www.kvarnenihyssna.se
Öppet: såget efter ök, kvarnen juni, juli, aug. Mån stängt, tis 11-18, ons 11-20, tor-sö 11-18.

Ramsågverk i 1950- 60 tals miljö. Kvarnsågen har drivits i samma släkt i 85 år och är nu inne på fjärde generationen sågare. I anslutning till sågverket finns en kvarnbyggnad med kafé, restaurang- och konferensverksamhet. Här finns möjlighet att handla hantverk av hög kvalité, tillverkade med lokala förmågor. Kombinera besöket på Melltorps Såg med ett besök på Kvarnkaféet.

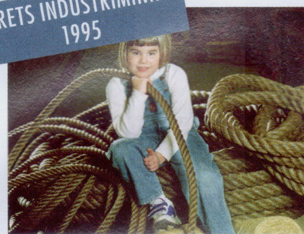

Mariestads Industrimuseum

Vadsbo museum, Residensön Marieholm, Mariestad
Telefon: 0501-75 58 31
www.kultur.mariestad.se
Öppet: juni-aug tis-sön 13-16, ons 13-18.
Sept-maj lör-sön 13-15. Övriga tider efter ök.

Museet speglar stadens och bygdens industriella utveckling fram till våra dagar. Särskilt uppmärksammas unicatillverklingen och Unica-boxen, som kom att bli en av Sveriges mest bekanta industriprodukter. Förutom Mariestads rika industrihistoria med t.ex. Sveriges äldsta pappersmaskin, i produktion vid Katrinefors Pappersbruk 1872-1921. I en permanent utställning visas keramik av Carl-Harry Stålhane, en av våra främsta konstnärer och industridesigners.

ÅRETS INDUSTRIMINNE 1995

Repslagarmuseet

Tågvirkesgränd, Älvängen
Telefon: 0303-74 99 10
www.repslagarbanan.se
Öppet: 7 jan-21 juni tis, tors, sön 13-16 och ons 16-19. 23 juni-16 aug tis-fre, sön 10-16. 18 aug-13 dec tis-fre, sön 12-16. Bokade grupper efter ök. Större helger stängt.

Företaget grundades av Carlmark 1848. 1917 flyttades det till Älvängen. Här finns en 300 meter lång repslagarbana, remdrivna maskiner, material och färdiga produkter. Repslagning visas vid alla guidningar. Här finns även ett tjärverk med anor från 1930-talet, café och museibutik. Basutställningar om tågvirke och fibrer samt löpande tillfälliga utställningar. Repslagarmuseet utsågs till årets industriminne 1995 och blev byggnadsminne 1996. Tågvirket till Ostindienfararen Göteborg har tillverkats på museet.

Meken - Minnet

Fabriksgatan 2, Lidköping
Telefon: 0510-230 62
Öppet: efter överenskommelse, v.g. ring.

Museet vill visa Lidköpings Mekaniska Verkstads AB:s utveckling från starten 1875 till våra dagar. Detta görs genom en samling av produkter tillverkade under årens lopp, samt ett stort antal fotografier, broschyrer och andra föremål. Företaget utvecklades från att vara ett företag med tillverkning av ett stort antal produkter med lokal förankring till att bli ett exportinriktat företag med specialisering på centrelesslipmaskiner och slipmaskiner för kullagertillverkning.

Rubens maskinhistoriska samlingar, Götene

E20, 4 km söder om Götene
Telefon: 0511-505 35
www.rubens.se
Öppet: efter ök, men god tillgänglighet då det oftast är någon närvarande på gården!

Samlar för att bevara – visar för att roa. Ohejdat samlande under lång tid har resulterats i en ansenlig samling av teknikhistoriskt intressanta maskiner från 1860-talet till 1950-talet. Huvuddelen är ångmaskiner, lokomobiler, veterantraktorer och gamla tändkulemotorer. Utöver ångmaskiner och motorerna finns ett stort antal olika arbetsmaskiner som är ämnade att drivas som förr. Rubens åker mycket runt och medverkar med sina maskiner vid olika evenemang i såväl stad som landsbygd.

Rydals museum

Boråsvägen 237
Telefon: 0320-933 00
www.mark.se
Öppet: ti-to, lö-sö 12-16

Det första spinneriet i Sjuhärad byggdes i Rydal på initiativ av vävnadsförläggare Sven Erikson. Kraften hämtades från Viskan med hjälp av "Werldens beste Waterhjul" som den engelska spinnmästaren uttryckte det. Runt fabriken växte samhället upp med bostäder, minuthandel och skola. Brukssamhälleskaraktären är bevarad och samhället är därför av riksintresse. Kraftstationen från 1928 är fortfarande i drift. I museet finns maskinpark med bl. a. 25 spinnmaskiner. Bokning av demonstrationskörning kan göras.

Skara-Lundsbrunns Järnvägar

Vallgatan 1, Skara
Telefon: 0511-136 36
www.sklj.se
Öppet: 21 juni-30 aug sön samt 27 sept och 4 okt.
2 juli-13 aug även tis och tors.

Vi erbjuder en trevlig och spännande tågresa i lugnt tempo genom omväxlande natur. Njut av dunket från skenskarvarna och doften av stenkolsrök från ångloket. Ångloken och vagnarna är från järnvägens storhetstid under 1900-talets första hälft. Upplev "tågmöte" med den 600 mm breda hobbyjärnvägen SPNJ vid hållplatsen Skogsmark. I Lundsbrunn fikar ni på vårt café eller avnjut din picknickkorg i järnvägsparken eller i kurortsparken. Tågen utgår från Skara station (busstationen). För tidtabell, se vår hemsida. Besök också vårt järnvägsmuseum som är inrymt i de gamla lokstallarna. Öppet söndagar i juli.

ÅRETS INDUSTRIMINNE 2004

Ryttarens torvströfabrik

Ryttaren, Kättilstorp
Telefon: 0730-80 00 37
www.ryttaren.nu
Öppet: juli visning varje lör och sön med början kl 15.00. Torvens Dag är lör 15 augusti 11-16.

Fabriken och torvbanan är i funktionsdugligt skick. I fabriken rivs och pressas torv. Besökare kan åka industribanetåg ut på mossarna till de forna brytningsplatserna. Ryttaren utsågs till "Årets Industriminne 2004"

Skepplanda Hemvärns- och Kulturförening, Miltitärhistoriskt museum

Vadbacka övre 300 , Skepplanda
Telefon: 0303-33 81 54, 33 88 31
www.hembygd.se/vastergotland/skepplandahemvarn
Öppet: tisdagar 18-21, eller efter ök.

Museet invigdes 2 juni 2007 och målsättningen är att i första hand visa krigsåren 1939-1945 och efterkrigsåren, samt fram till 1990. Utställningarna är bestående av uniformer, vapen, personlig utrustning och instruktioner som visas i tittskåp. Här finns också cyklar, kok, radio och sjukvårdsmaterial med mera. Föreningen har också en yttre verksamhet bestående av en uppvisningsgrupp i cykelskytte och en kokgrupp som lagar och serverar mat vid arrangemang som utställningar, marknader och fester.

Råbäcks Mekaniska Stenhuggeri

Råbäcks Hamn
Telefon: 0510-54 01 27 Tage Claesson
Öppet: sista helgfria lördagen i månaden 9-13.

Råbäcks Mekaniska Stenhuggeri är ett levande museum. Maskinparken som körs regelbundet består av bland annat 4 stenhyvlar, slipmaskiner och stensåg. Vi visar även handhuggning och svarvning. Maskinerna drevs först med ångmaskin fram till 1912 då övergång till eldrift skedde. Stenhuggeriet ligger vackert vid foten av Kinnekulle med utsikt över Vänern.

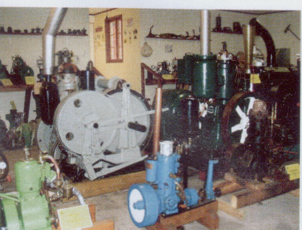

Fotograf Göran Magnusson

s/s Trafik

Hamnen 2, Hjo
Telefon: 0503-106 88 (även fax) För bokning v.g. ring Hjo Turistbyrå 0503-352 55
www.trafik.just.nu
Öppet: går reguljära turer under högsommaren och i beställningstrafik
även försommar och höst

Ångaren Trafik byggdes 1892 vid Bergsunds Mekaniska Verk-stad i Stockholm för trafik mellan Hjo och Hästholmen. Idag helrenoverad K-märkt och av Sjöfartsverket klassad som Traditionsfartyg. Drivs med ideellt arbetande besättning och originalmaskin.

Sjötorps Motorsamlingar

Slussvägen, Sjötorps Varv
Telefon: 0501-512 42
Öppet: 1 juni-15 sept dagligen 10-18. Övrig tid efter ök.

Motorsamlingarna finns inrymda hos Sjötorp Varvs- och Kanalmuset. Ett hundratal motorer med i huvudsak tändkulemotorer ingår i samlingen. Under Sjötorpsdagarna, som infaller första helgen i juni varje år, förevisas traditionsenligt Sjötorps Motorsamlingar på varvskajen. Dunket från maskinerna är någonting alldeles speciellt.

Stora Mellby mekaniska museum

Sollebrunn
Telefon: 0322-453 76
www.bjarkehembygdsforening.se
Öppet: visning enl ök, v.g. ring.

Komplett bevarad industrimiljö. Verkstaden var maskinellt mycket modern och välutrustad vid sin start 1920. Man tillverkade bland annat tändkulemotorer, tröskverk, gröpkvarnar och skruvstycken. Verkstaden var i drift till 1994 då Bjärke hembygdsförening tog över och renoverade byggnaden. I anslutning till museet visas en samling traktorer och motorer som renoverats på museet.

Särestads Landsbygdsmuseum

Grästorp
Telefon: 0514-320 78, 301 65
http://home.bip.net/big.twin/index.htm
Öppet: i juli dagligen 13-18, i aug. lö-sö 13-18
Övrig tid efter ök.

Museet visar på en yta av ca: 2200 m² lantbrukets och lanthushållets utveckling från 1700-talet till våra dagar. Här finns allt från skära till självgående tröskor, träplogar. Ett 25-tal traktorer och mycket redskap från arbetet ute och inne. Här finns Sveriges enda bevarade fårekoja från 1780-talet, ett skydd för fåren mot varg. Det finns en bysmedja samt en fattigstuga, den är nu inredd till bakstuga och används till storbak på gammalt vis, brödet kan besökaren avnjuta som goda smörgåsar i caféet.

Vagnshistoriska museet med Bränntorvsmuseet

Backa, skyltat från Fristads kyrka
Telefon: 033-26 50 56
www.vagnsmuseet.com
Öppet: efter ök, v.g. boka besök per telefon eller vår hemsida.

Häst, oxe, åsne och handdragna vagnar och slädar samt tillbehör från 1600-talet och framåt.
Körverksamhet med enbett-, par, trojka och fyrspann vid bröllop, begravning, representation, filminspelning, slädparti, m.m.
Inom museet finns också Bränntorvsmuseet i Komlösa. En utställning av torvverk och industrilok med vagnar. Samt en modellanläggning av landtmossen med linbanan till Fristad.

Fotograf: Jan Berg

TextilMuseet

Druveforsvägen 8, Borås
Telefon: 033-35 89 50
www.boras.se/textilmuseet
Öppet: tis & tors 11-20, ons & fre-sö 11-17, mån stängt.
Juni-aug alla dagar 11-17

Upplev atmosfären i en unik industribyggnad från 1898. Utställningar om textil, teknik, mode, design och hantverk, visningar av gamla textilmaskiner, samt skapande aktiviteter i textila Verksta´n. Kafé och museibutik inriktad mot design, hantverk, böcker och egen tillverkning. I november 2009 invigs en ny basutställning om bygdens framgångsrika textila näringsliv.

Westgöta Idrottsmuseum

Huvudnässkolan,
Vallgatan/Kungsgatan, Vänersborg
Telefon: 0521-197 03
Öppet: mån-fre 9-16.

Westgöta Idrottsmuseum är ett museum i mångfaldens tecken, här finns mycket att se och uppleva. Den ena långväggen upptar ett porträttgalleri över Västergötlands alla internationella mästare, guldmedaljörer i OS, VM och EM. Här finns ett flertal olympiadräkter och förnämliga priser från bland annat Rudolf Svensson, Bertil Antonsson, Gösta Leandersson och Frank Andersson. Bernt Johanssons guldcykel från OS Montreal 1976 av märket Peugeot är en av de största attraktionerna. I ett särskilt rum visas historiska fanor. Den 6 juni 1994 besöktes museet av Kung Carl Gustaf och Drottning Silvia.

Tidaholms museum

Vulcanön
Telefon: 0502-60 61 95
www.tidaholm.se
Öppet: 9 maj-30 aug mån-fre 11-17, lö-sö 12-16. Övrig tid: tis-fre och sön 13-16.

Tidaholms Museum är ett levande lokalhistoriskt museum. En genuin industrismedja, Vulcans tändsticksfabrik och nyttofordon från Tidaholms Bruk utgör basen i en annars föränderlig basutställning, som speglar då- och nutid.

Wårgårda Wågmuseum

Tånga Hed, Vårgårda
Telefon: 0322-62 11 91, 070-640 18 54
Öppet: för visning efter ök,
v.g. ring 070-640 18 54 Tore Johansson

Här finns Sveriges största samling av vågar, mått och vikter. Genom Tore Johanssons samlande genom åren kan föreningen Pyndaren visa samlingen på Tånga Hed. Här finns också en gammal järnhandel med en mängd olika föremål från 1875 till omkring 1950. Ett rum har inredningen från ett postkontor. Ett rum visar samlingen av person- och barnvågar. Museet rymmer vågar, vikter, rymdmått, längdmått, balansvågar, taffelvågar, fjädervågar, centimal- och decimalvågar och 1000-tals andra gamla föremål. *"Det är mycket de hade förr, som vi inte har i dag!"*

Tollereds Öfvre Kraftstation

Volrath Bergsväg 14, Tollered
Telefon: 0302-719 85, 031-26 58 89
www.toekmuseum.org
Öppet: Museet öppet för visning efter ök, v.g. ring Ingvar Axelsson 0302-342 47,
Göran Gustafson 031-26 58 89, Jan-Erik Rydström 0302-103 51, Henrik Nilsson 0302-719 85

Tollereds Öfvre Kraftstation är ett av landets äldsta vattenkraftverk. Kraftstationen byggdes 1908-1909 av dåvarande textilföretaget Nääs-Fabriker. Efter drygt 70 års drift ersattes kraftstationen 1981 med en ny anläggning.

Väderkvarnen i Borg, Stora Mellby

Kvarnen är belägen vid Borgs by,
vid vägen mellan Sollebrunn och Nossebro
Telefon: 0322-410 87, 410 43
Öppet: juli och aug, sön 14-17.
Grupper eller visning övrig tid, v.g.ring.

Borgs Väderkvarn är idag en av de få väderkvarnar i Västergötland som är i funktionsdugligt skick. Den är en "holländare" eller "hättekvarn", hättan är den del som vrids mot vindriktningen. Kvarnen byggdes 1881 och var i drift fram till 1924. Under söndagarna i juli och augusti kan man få se hela maskineriet ingång om vädret bjuder lagom vind.

Var är kaffekoppshållarna?

Metropolitanbilder från www.linjeflyg.com

För många svenskar inklusive mig själv blev Linjeflygs Metropolitan den första flygupplevelsen. I min familj var det pappas idé. Denne ganska prismedvetne norrlänning öppnade plånboken och köpte sitt livs första flygbiljetter från Skellefteå flygplats till Umeå någon gång på mitten av 1960-talet. Det var "bara för ro skull" som min mamma uttrycker det. Resan kan inte ha tagit många minuter och framme i Umeå besökte vi min syster innan det blev buss hem igen.

Douglas DC-3 hade en avgörande roll i uppbyggandet av det svenska inrikesflyget men ersättaren Metropolitan var minst lika viktig. I 23 år trafikerade Metropolitanplanen svenskt luftrum.

– Den var stor, bamsig och trygg. Det är klart, när vi lastade den full med tidningar var den nära maxvikten. Då var den klart drögig, då gick det inte så förtvivlat fort, berättar PeO Olemyr i boken *Linjeflyg – från start till landning.*

Ombord fanns plats för 56 passagerare, två piloter och en flygvärdinna. I brist på konkurrens behövde man inte göra sig till så mycket för sina passagerare. Från början tjänstgjorde en steward ombord. Det ansågs nödvändigt för att klara av de tunga tidningsbuntarna som transporterades mellan passagerarflygningarna. Den första kullen om femton flygvärdinnor började arbeta 1958.

– Convairen var jätterolig. Det var väldigt gemytligt ombord när man flög Convair. När jetflyget kom var det mer av bara transport , berättar flygvärdinnan Mia Söderström i Linjeflyg. Förutom servicearbetet stod kabinpersonalen för säkerheten ombord.

Efter hand fasades även Metropolitan ut och man övergick till jetflygplan. De 23 flygplanen som funnits i Linjeflyg försvann åt olika håll och idag är många flygentusiaster förvånade och kanske lite upprörda över att ingen blev kvar. Det finns visserligen ett brandövningsvrak på Bromma men det är allt.

Även om alla flygplanen är borta kan vi fortfarande flyga Metropolitan. På Västerås flygmuseum finns sedan några år tillbaka en Metropolitan simulator. Den levererades från USA 1957 och ställdes upp på Bromma för utbildning av piloter. Där användes den fram till 1977 men levde sedan en mycket osäker tillvaro innan den till slut hamnade på Västerås flygmuseum. På den gamla tiden kunde man inte se något utanför cockpit på simulatorn utan fönstren hängdes för med filtar. Tack vare den snabba datorutvecklingen under 1990-talet blev det fullt möjligt att öppna upp fönstren och med hjälp av projektorer visa det omgivande landskapet.

– När det kommer hit gamla Metropolitanpiloter idag blir de otroligt glada över vad de ser, berättar Ulf Norman som är simulatoransvarig på museet. Roderkänslan är den samma, lite seg och gammaldags. Men det är en sak som alla gamla flygare anmärker på.

– Var är kaffekoppshållarna?

En praktisk nyhet i Metropolitans cockpit var nämligen kaffekoppshållaren vid vindrutan.

– Vi har inte lyckats hitta något original, suckar Ulf, vi blir nog tvungna att göra en kopia.

Torsten Nilsson,
Arbetets museum

Bilden i simulatorn är större än ögats synfält vilket gör flygupplevelsen realistisk. Det märks inte minst på de personer som står i dörrposten bakom piloten. De måste hålla i sig för inte ramla när flygplanet girar!

Arboga Robot-Missile Museum

Glasbruksgatan 1
Telefon: 0589-104 99
www.robotmuseum.se
info@robotmuseum.se
Öppet: to 9-12, 1:a lördag varje månad 10-16, ej helger. Övrig tid efter ök.

Ett världsunikt museum som visar robothistoria från början av 40-talet, med tyska V1, fram till nutida JAS-beväpning. I samlingarna finns 25 olika robottyper armé, marin och flyg samt avdelningar med Draken, Viggen, STRIL 60 och flygmotorer.
Här finns en flygsimulator J35B Draken för flyg- och robotskjutövningar samt en Robot 70 skjutsimulator.

Frövi maskin- och bruksmuseum

Hagaberg
Telefon: 0581-314 61
www.fmbbm.net
Öppet: söndagar under sommaren, v.g. se vår hemsida.

Museet visar industribanematerial från industribanor med olika spårvidder samt entreprenadmaskiner, motorer med mera. Här finns ett 60 tal industrilok, 2 ånglok och ett 100 tal industrivagnar i flera utföranden. Cirka 1 km industribanejärnväg ned till sjön Väringen. Här erbjuds åkturer på industribanemanér under sommaren, för vidare information se hemsida.

Engelsbergs bruk

Ängelsberg
Telefon: 0223-131 00, 444 64
www.fagersta.se/turism
Öppet: kontakta Fagersta Turism för öppettider och gruppbokning.

Engelsbergsbruk räknas som ett av världens främsta industriminnen och finns sedan 1993 på UNESCO:s lista över världskulturarv. Bruket är helt bevarat med hytta, smedja, kontor, ekonomibyggnader, arbetarbostäder och herrgård från 1600-1800 talet. Även den tekniska utrustningen är intakt! Här får du se den typ av järnbruk som gjorde att Sverige blev en av världens största järnproducenter. Ingår i Ekomuseum Bergslagen.

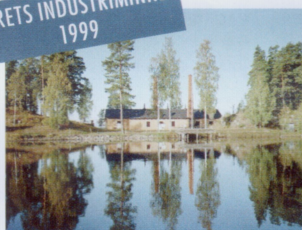

Frövifors Pappersbruksmuseum

Museivägen
Telefon: 0581-372 09
www.froviforsmuseet.com
Öppet: se vår hemsida.

Vi har Sveriges enda bevarade industriella pappersbruksmuseum från tidigt 1900-tal. I maskinhallens orörda miljö kan du uppleva stämningen från pappersepoken. Här finns Nordens äldsta bevarade pappersmaskin Skoghallmaskinen från 1867. Museet har förpackningar från forntid till nutid. Vår utställning med 22 000 ölburkar från hela världen är en riktig aha-upplevelse. Japanska utställningen Tsutsumi visar förpackningskonst. Vi har stor julmarknad, dramatiserad guidning och konferensmöjligheter.

ÅRETS INDUSTRIMINNE 1999

Engelsbergs Oljefabrik

Ängelsberg
Telefon: 0223-131 00, 444 64
www.fagersta.se/turism
Öppet: kontakta Fagersta Turism för öppettider och gruppbokning.

På Oljeön finns världens äldsta bevarade oljeraffinaderi. Fabriken uppfördes 1875 på Barrön i sjön Åmänningen. Förutom fabriken finns ett kokhus, en arbetarkasern och ett bostadshus. Oljeraffineringen upphörde 1902 men fabriken fortsatte att förse svenska hushåll och industrin med lysolja, vapenfett, maskinsmörja och fotogen fram till 1927. Överfart sker med färjan Petrolia. Ingår i Ekomuseum Bergslagen.

Fotograf: Lars Fredriksson

Norbergs Gruvmuseum

Linnévägen
Telefon: 0223-291 30
www.norberg.se
Öppet: sommaröppet, v.g. ring för information

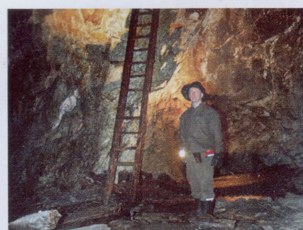
Museet visar hur gruvarbetarens vardag såg ut vid sekelskiftet 1900. Här finns förmanskontor, matrum, smedja, stånggång med pumpar, gruvarbetarens redskap och en mineralsamling. Byggnaden är uppförd 1876 över ett 114 meter djupt schakt och innehåller en pumpanläggning samt linspelsdriven hisskorg för persontransporter. Mossgruveparken erbjuder en vacker promenad runt hisnande dagbrott. Carl von Linné noterade på sin Bergslagsresa den 13/1 1734 att: "Grufworna ligga i ganska låga bärg, knappt conwexa. Ådrorna gå mäst i dagen, ej synnerligen på djupet, så att man i de mäste gå kan utan stege".

Fagersta bruksmuseum

Gamla brandstationen
Telefon: 0223-131 00, 442 47
www.fagersta.se
Öppet: kontakta Fagersta Turism för öppettider, visningar och program.

I Fagersta gamla brandstation får du veta mer om brukets, stadens, och människornas historia med tyngdpunkt på 1900-talet. Stålet från Fagersta var och är fortfarande ett internationellt begrepp. Produkter som framställts samt en del av den så kallade Parismontern som visades på världsutställningen år 1900 finns utställda. Bildspel, gamla filmer, program och tillfälliga utställningar arrangeras regelbundet.

Sala Silvergruva

Drottning Christinas Väg
Telefon: 0224-67 72 50
www.salasilvergruva.se
Öppet: maj-sept dagligen 10-17. Okt-april dagligen 11-16. Övrig tid efter ök.

Upplev äventyret Sala Silvergruva! Förutom våra ordinarie visningar på 60 m och 155 m har vi flera spännande och intressanta turer för både vuxna och barn. Här finns även museum, hantverkare, butiker, Bed & Breakfast, gruvsvit, Werdshus och höghöjdsbana. I vår lillgruva kan barn få uppleva hur det såg ut i gruvbyn för 400 år sedan. Vi anordnar även evenemang, konserter, fester m.m.

Jäderbruksvänner

Jädersbruk ligger vid Arbogaån längs väg 249
cirka 5 kilometer västerut från Arboga
Telefon: vi hänvisar till vår hemsida för aktuella kontakter.
www.jadersbruksvanner.com
Öppet: Jädersbruksdagarna alltid 1:a helgen i september.
För övriga aktiviteter se vår hemsida.

Jäderbruksvänners huvudsyfte är att visa intresserade hur en levande bruksmiljö kan ha sett ut förr i tiden. Vi arbetar därför för att bevara aktiviteter och miljö kring det anrika bruket, vilka skall spegla utvecklingen århundrade för århundrade. Vår "röda tråd" sträcker sig från 1500-talets vapensmedjor till 1900-talets mekaniserade tillvaro. Missa inte Jäderbruksdagarna första helgen i september då vi visar upp maskiner och tekniker, se hemsida för mer information.

Stockholms Kultursällskap för Ånga och Järnväg, SKAJ

Sala lokstallar
Telefon: 08-15 95 50
www.skaj.org
info@skaj.org
Öppet: enligt ök med Sten-Eric Beskow, tel 018-36 76 71

Föreningen har en samling ånglok, elektrolok, motorvagnar, person- och godsvagnar samt tjänstevagnar. Delar av föreningens fordonssamling finns i lokstallet NV järnvägsstationen i Sala. Dessutom utfärdståg på stamnätet i Mellansverige med el- och ånglok.
Plats för upp till 96 ätande i våra restaurangvagnar.
Tåget kan chartras.

Sveriges Kurortsmuseum

Loka Brunn, Grythyttan
Telefon: 0591-631 00
www.lokabrunn.se
Öppet: hela året, ring för information, visningar och program

Museet speglar brunnskulturens blandning av behandlingar och nöjen som präglade kurorterna. Museet finns i fyra hus och de många rummen skildrar olika teman och tidsepoker. Hur man behandlade, hur man levde, betalande gäster och obemedlade gäster. Man visar hur badhuset såg ut, apoteket, läkarmottagningen och gästrummen.

Trångfors smedja

Trångforsområdet, Hallstahammar
Telefon: 0220-174 09, 129 85
www.svedviberg.se
Öppet: april-okt mån 8-12. Juli lör-sön 13-17.
Övrig tid efter ök.

Här arbetar tjugo pensionärer ideellt med att restaurera lancashiresmedjan med mumblingshammare, fyra härdar, hjälpbrytare med litet vattenhjul och blåsmaskin. Kollada, gnistrum, klensmedja och kolmila finns inom området. Den ursprungliga smedjan startade vid ån år 1628. År 1798 togs nuvarande smedja i bruk. Restaureringen är idag långt gången stora vattenhjulet, nu på plats, skall byggas färdigt liksom vattenrännan.

Västerås Flygmuseum

CVV-hangaren, Västerås Flygplats
Telefon: 021- 80 07 14 expeditionen
www.flygmuseum.com
Öppet: för allmänhet varje söndag året runt 12-16, andra tider enligt öko, minst ett publikt flyguppvisningsevenemang per år samt viss flygning varje öppetdag.

Museet bildades 1997 för att samla ideella föreningar med liknande intressen i att bevara gamla flygplan "flygande" och att visa upp både gamla och nya flygplan med kringutrustningar för allmänheten. Här finns 22 luftvärdiga flygplan blandat med civila och militära flygplan, allt från DC 3 till Hawker Hunter Jet och moderna hembyggen. Det finns tre större simulatorer med originalcockpit samt fyra mindre. De större är försedda med modern datorstödd utrustning och flygs bara med instruktörer. Olika svårighetsnivåer erbjuds vilket är uppskattat.

Bruksmuseet planerar för framtiden

Kolbristen i Bergslagen gjorde att järnbruken under 1700-talet sökte sig norrut. Olofsfors bruk grundades 1762 av John Jennings. Där tillverkades tack- och stångjärn men även manufaktursmide som spik och vagnshjul. Verksamheten lever kvar och idag tillverkas hyvelstål, skopstål och drivband till skogsmaskiner. Bruksområdet är ytterst väl bevarat, där finns hytta, herrgård, brukskontor, manufaktursmedja, kättingsmedja, lanchashiresmedja, kvarn, flera kolhus samt skola och all arbetarbebyggelse bevarad. Den turbindrivna kättingsmedjan är helt intakt och i lanchashiresmedjan kan både räckhammare och Bagges blåsmaskin köras.

Museets permanenta utställning stod färdig 1995. Där berättas om livet i och vid bruket, om arbete och vardag men nu planeras för nya utställningar.

– Utställningen har nu tretton år på nacken och det dags att tänka nytt. Vi planerar för en ny utställningen som skall stå i den gamla handelsboden och beräknas vara klar till 2010, berättar Stina Sandström.

– Där kommer gamla dokumentationsfilmer att få en framträdande och viktig roll. Filmerna skall spegla såväl livet under järnbruksepoken som skogsbruket, sågverket och masoniteindustrin, fortsätter Stina.

Så passa på att besök bruket innan den gamla utställningen försvinner.

Torsten Nilsson, Arbetets museum

MoDo museum

Molidenvägen 26, Moliden
Telefon: 0660-915 20
www.moliden.se
Öppet: 15 juni-15 aug 12-16. Övrig tid efter ök.

Mo & Domsjö AB (MoDo) drev här sin sågverksamhet under åren 1779-1894 då sågen flyttades ut till Norrbyskär. Museet med Sommarcafé är uppbyggt i gamla rättargården intill herrgården. På det gamla sågområdet nere vid älven finns i dag en skalmodell (1:3) av den gamla sågen som används för utställning och samlingslokal. Området är även ett naturområde för rekreation och fiske. En sagostig finns även i området. Guidning och arrangemang för grupper kan bokas.

Daniels boa

Lanthandelsmuseum på Junsele djurpark
Telefon: 0621-102 95 (vintertid 0621-710 80)
www.aventyrsberget.se
Öppet: efter ök.

Gör en tidsresa från vår tid till dåtidens lanthandel. En nostalgiinjektion utöver alla andra upplevelser man kan ta del av just nu. Känn igen doften av nymalt kaffe, måhända i en sidenfodrad kaffepåse anno 1940, insup atmos-fären av en äkta lanthandelsmiljö. Kliv in i packboden och se alla möjliga redskap, verktyg, spik ja allt som en välsorterad lanthandlare sålde i slutet av 1960-talet. Man kan även göra nostalgiska inköp av t.ex. godis i äkta pappersstrut, en nostalgisk souvenir eller en påse "riktigt kaffe" nymalt ur dåtidens kaffekvarn.

Fotograf: Micael Lindgren

Museiföreningen Örnsköldsviks Järnvägssällskap

Telefon: Tel. 0660-511 35, 070-365 11 35
www.osj.nu
Öppet: Visning av lokaler och fordon, efter ö.k. Trafik information och aktuellt från ÖJS v.g. se hemsida.

Museiföreningen ÖJS har sin verksamhet i Björnsjö station några mil norr om Mellansel. ÖJS har påbörjat restaureringen av stationen för att på sikt skapa ett järnvägsmuseum efter norra stambanan. 2008 var den gamla delen av väntsalen klar och godsmagasinet visades en uppskattad konstutställning, något liknande planeras även för 2009. För barnen kör vi modelltåg på lastkajen. Den 25-26 juli kör vi trafik med rälsbusståg till Björnsjö marknadsdagar se vår hemsida. Tåget består av SJ Litt. YBo6 773-UBF7Z 2095-Y8 1135. ÖJS kör även beställningstrafik i form av charterresor och i framtiden även turistresor.

Högbondens Fyrmuseum

Högbondens Fyrplats, Nordingrå
Telefon: 0613-230 05
www.hogbonden.se
Öppet: för övernattande i vandrarhemmet maj-okt. För besökande över dagen juni-aug, se båtens turlista.

Fyrplatsen Högbonden var bemannad 1909-1963. Som mest bodde 21 personer i den gamla fyrvaktarbostaden som nu är vandrarhem. I källaren har vår värdinna för vandrarhemmet satt samman bilder och texter som berättar om familjerna som bodde på ön. Utställningen visar även fyrarnas historia. Öppethållande kopplat till turbåtens tidtabell.

Olofsfors Bruksmuseum

Telefon: 0930-131 96
www.olofsforsbruk.nu
Öppet: 22 juni-16 aug. dagligen 11-17.

Olofsfors Bruk är ett av Sveriges bäst bevarade järnbruk med hytta, herrgård och smedjor. Området är idag ett populärt besöksmål och sommartid kan besökaren ta del av en rad aktiviteter och evenemang; guidningar, hantverk, kafé, restaurang, prova-på-smide, kulturarrangemang och visningar av den unika stångjärnshammaren. Sommartid ställer hantverkare och konstnärer ut runt om på bruket. Återkommande arrangemang är Brukets dag, som anordnas första lördagen i juli och Sveriges kallaste luciafirande i masugnen 13 december.

Bilden har bevarats så att vi kan minnas

Daguerrotypi 1835-1860. Negativ bild som framträder positivt vid betraktande ur vinkel. Framkallades med förångat kvicksilver. Foto: SA-Fotomuseums samlingar

Den fotografiska bilden fyller 170 år, 1839-2009. Idag finns det kameror överallt, till och med i våra telefoner. Detta var väl knappast något fransmannen Daguerre hade väntat sig när han i januari 1839 presenterade sin uppfinning daguerrotypi.

Forskningen hade pågått i flera år. Daguerre experimenterade med olika metallfilmer och genombrottet kom omkring 1831 då han lyckades framställa ett tunt skikt av ljuskänsligt silverjodid. Det var dock först 1837 som Daguerre upptäckte att emulsionen gick att fixera permanent med vanligt salt och han hade därmed även uppfunnit fixativet. Han döpte sin nya uppfinning till daguerrotypi.

Uppfinningen presenterades inför Franska vetenskapsakademin och blev omedelbart en världsnyhet. Daguerre dekorerades med Hederslegionen och några månader senare deklarerade den franska regeringen vid en offentlig ceremoni uppfinningen som var mans egendom, "en gåva till den fria världen".

Samma år, julen 1839, gav Bonniers förlag ut en komplett översättning av uppfinningen.

Två år senare etablerades den första dageuerretupiateljeén i Stockholm av Johan Adolf Séven. Det stora genombrottet kom 1860 då de så kallade visitkorten introducerades, bilder som var klistrades på hård kartong i formatet 6x9 centimeter.

Under de kommande åren gick utvecklingen av olika metoder snabbt. Från att framkalla bilder med förångat kvicksilver 1839 till i dag 2009 då vi framställer bilder med ettor och nollor i våra digitalkameror och datorer.

Sören Andersson,
SA-Fotomuseeum

Visitkort med fram- och baksida. Bilden tagen i Motala 19 juli 1876. Foto: SA-Fotomuseums samlingar

FAKTARUTA– Visitkort enligt Nordisk familjebok 1921

Visitkort (af fr. visite, besök) kallas i alla civiliserade länder brukliga smärre, oftast rektangulära bitar af kartong eller annat lämpligt material med en persons eller två makars namn; korten aflämnas antingen personligen i andras hem eller sändas dit vid vissa bestämda tillfällen, enligt ganska invecklade etikettsregler.

Böda Skogsjärnväg

Fagerrör Byxelkrok, ÖLAND
Telefon: 0485-241 40
www.bosj.se
Öppet: 20 juni-16 aug tis, tors, sön. Avgångar från Fagerrör kl 12, 14 och 16. Ytterligare information om trafik se hemsidan eller annons i Ölandsbadet. Beställning av extratåg sker på extratag@bosj.se

Järnvägen anlades 1909 för transport av timmer från Böda Kronopark till ångsågverket i Nabbelund. Spårsystemet omfattade totalt 28 km med 600 mm spårvidd. 1959 avvecklades Bödabanan, rälsen revs upp. Föreningen Böda Skogsjärnväg bildades 1974 och har återuppbyggt en sträcka på 4,5 km. Idag finns två ånglok, ett antal motorlok, person- och godsvagnar.

Ekomuseum Åtvidabergs Bruksbygd

Telefon: 0120-350 68
www.atvidaberg.se/brukskultur
brukskultur@atvidaberg.se
Öppet: efter överenskommelse, v.g. ring.

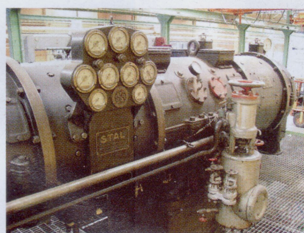
Välkommen till 10 museer som visar sin egen unika del i kopparverkets historia. Några museer ligger under tak medan andra återfinns ute i det fria. I Bruks- och Facitmuseet får du veta mer om hur det gick till när Åtvidaberg blev landets största kopparproducent, skatterna i jordens inre och människorna som redan under medeltiden hade bearbetat dem. Hur koppar sedan byttes ut mot träindustri. Kontorsmaskinerna som gjorde sin entré och världskoncernen Facits pionjärgärning i den tidiga dataåldern.

Boxholms bruksmuseum

Masugnsvägen 4, Boxholm
Telefon: 070-665 90 12, 0142-581 48
www.bruksmuseum.com
Öppet: 13 juni-16 aug lö-sö 10-15.
April-maj och sept-okt för beställda grupper.

Boxholms bruk startade 1754 som ett järnbruk. Museet visar utställningar om järnhantering, skogs- och lantbruk samt Boxholms historia från mitten av 1700-talet och framåt. Utställningar från stålindustrin, skogs- och lantbruk och hemmiljöer som visar bruksortens uppkomst och förändring under 250 år. Museet är inrymt i Boxholms äldsta industribyggnad, en kvarn från 1777.

Finspångs Turbinhistoria

Telefon: 0122-391 12
www.stalklubben.org
För intresserade som önskar ta del i och av vårt arbete kontakta gärna Tyge Vind på telefon 0122-391 12

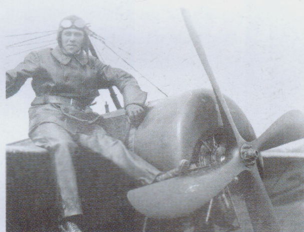
Föreningen Finspångs Turbinhistoria samlar föremål och skrifter om ursprungliga turbintillverkarna STAL & De Laval Ångturbin. Här finns en utställning under uppbyggnad i Finspång. Under uppbyggnadsfasen i Finspång hänvisar vi intresserade till följande: Tekniska Museet i Stockholm som bland annat visar flygmotorn Dovern från STALepoken. Vidare till Jagaren Småland i Göteborg som har hela maskinanläggningen uppbyggd av ångturbiner från De Laval. Vårt största museala objekt är Västerås gamla Ångkraftverk med 7 st ångturbiner bevarade.

BP Nostalgimack

Björkfors
Telefon: 0494-600 24, 0703-49 91 61
www.nostalgimacken.se
Öppet: efter ök.

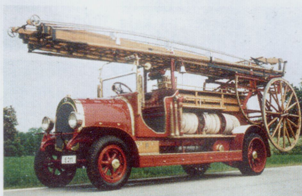
BP Nostalgimack med pumpar, oljekannor, skyltar, smörjkort, olje- och fettburkar. Macken öppnade 1955 och var i bruk till 1983. Idag är den inredd som den såg ut på 1950- och 60-talen. Sommartid står bilar och mopeder uppställda utanför. Smörjbryggan finns men ingen verkstad eftersom arbetena gjordes utomhus. Servering och korv går att ordna.

Flygvapenmuseum

Carl Cederstöms gata, Malmslätt
Telefon: 013-28 35 67
www.flygvapenmuseum.se
Öppet: stängt för utbyggnad 2009, öppnar åter sommaren 2010.

En unik samling flygplan som visar det militära flygets utveckling - från pionjärtiden till dagens JAS 39 Gripen - finns på Flygvapenmuseum utanför Linköping. Museet byggs för närvarande ut med nya utställningar om kalla kriget, och med den bärgade DC-3:an i fokus, science center, faktarum, restaurang med mera och är därför stängt fram till sommaren 2010. Välkommen tillbaka då!

Brandkårsmuseet i Simonstorp

Efter väg 55 mellan Norrköping och Katrineholm
Telefon: 011-880 55, 15 17 09
www.brandmuseet.se
Öppet: 15 maj-15 sept. ti-sö 10-16. Grupper efter ök.

Museet ger dig en bred exposé över brandväsendet under nästan 250 år. Från handdragna kärror och hästdragna vagnar till dagens motordrivna fordon. Här hittar du flera typer av handdrivna pumpar och senare tiders bogserbara pumpar. Här finns utrustning för samband, rökskydd, uniformer och övrigt.

Grafiska museet i Gamla Linköping

Rådmansgatan 3
Telefon: 013-31 86 19
www.tryckerimuseum.se
Öppet: ti, ons, to och lö, sö 12-16

Målsättningen är att vara ett levande museum som visar hur trycksaker producerades i början av 1900-talet. Här finns ett fullt fungerande tryckeri med papperstillverkning. Man trycker servetter med personlig text och mindre tryck till exempel bröllopsinbjudan, brevpapper och visitkort.

Gusums Bruksmuseum

Syntorp
Telefon: 0123-211 35
www.gusumsbruksmuseum.nu
Öppet: jan-april vardagar 10-14, och okt-dec. må-fr 10-17 samt maj-sept. lö 11-15, under juli även sö 12-16

Museet beskriver brukets 350-åriga historia och visar ett stort urval produkter såsom knapp- och säkerhetsnålar, blixtlås (landets första och största tillverkare), tryckknappar samt ljuskronor och kandelabrar i mässing. Även några äldre maskiner och formningsviror för pappersindustrin finns bevarade. Museishop med originalförpackningar och enklare kaffeservering.

Marmorbruksmuseet på Kolmården

Marmorbruksvägen, Kolmården
Telefon: 011-39 24 20, 0707-29 85 09
www.hembygd.se/ostergotland/krokek
Öppet: tis och tors 9-12. Maj-sept lör 11-14.
Grupper enl. överenskommelse.

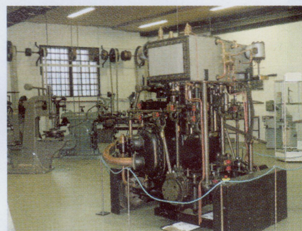
Marmorförädling under ca 350 år med en komplett maskinpark för sågning, slipning och svarvning av marmor. Tittskåp över vardagslivet på Marmorbruket. Bruket avvecklades under 1970-talet. Kolmårdsmarmor finns bland annat vid Drottningholms slott, Stockholms slott, Kungliga Operan, Nationalmuseum, Stockholms stadshus och Uppsala universitet i Sverige, samt vid Operan i Paris, Rockefeller Center i New York och FN-byggnader i Genève.

Holmens museum

Laxholmen, Norrköping
Telefon: 011-12 89 92
Öppet: ti-to 9-12.30, grupper efter ök.

Museet ligger i stort sett på samma plats där det första handpappersbruket i Norrköping etablerades år 1633.
På 350 m² golvyta presenteras en mängd olika maskiner, apparater och föremål, som varit viktiga komponenter i Holmens utveckling. Holmenveteranerna driver ett eget handpappersbruk och visar gärna hur man gjorde papper förr i tiden.

Motala Industrimuseum

Gamla Motala Verkstadsområdet, intill Göta kanal
Telefon: 0141-21 13 45
www.motala-industrimuseum.com
Öppet: v.g. se vår hemsida för information.
Guidade gruppvisningar kan bokas via Motala Turistbyrå telefon: 0141-22 51 00

Museet som är beläget i gamla Motala verkstadsområde intill Göta Kanal, visar främst föremål och historik från Motala Verkstad - "Sveriges Verkstadsindustris vagga". Redan år 1822 anlades verkstaden intill Göta kanal. Tillverkningen höll mycket hög kvalité och uttrycket "Motala-passning" kom sig av att produkterna höll de exakta måtten som beställaren önskade. I Industrimuseet visas exempel på Motala Verkstads omfattande produktion, som kompletteras med fotoutställningar.

Hults Bruk Yxskaftet

Hults Bruk
Telefon: 0733-64 37 40
www.hultsbruk.se
Öppet: efter överenskommelse, gruppbeställningar

Hults bruk grundades 1697 och tillverkade då skeppsspik. Sedan 1880-talet tillverkas yxor och det görs än idag. Visning av yxfabrik, traditionell hantverkssmedja med kurs och workshop, bruksmiljö och dramatisk natur, utställning om bruket och dess människors historia i föredetta skaftverkstaden.

Motala Motormuseum

Hamnen
Telefon: 0141-588 88, 0708-15 88 88
www.motormuseum.se
Öppet: året runt, se vår hemsida eller ring för närmare upplysningar.

Här ser du bilar, motorcyklar, mopeder, racerfordon, radio/TV, kameror, grammofoner, leksaker, modellflyg, modellbilar och kuriosa. Allt i en härlig blandning i många trevliga miljöer.
Café i 50-tals stil. Nostalgi för alla åldrar.
Nu har vi öppnat vår nya utställningshall på 600 kvm, idag har vi en total utställningsyta på hela 2000 kvm. Den nya hallen har vi fyllt med amerikanska 50-tals bilar och tävlingsbilar.

Häfla Hammarsmedja

Hävla
Telefon: Turistbyrån Reijmyre 0122-858 85
www.finspong.se/hafla
Öppet: Daglig guidning under sommaren.
Bokning övrig tid v.g. ring Gun Axelsson 0122-417 07, 070-622 83 23

Häfla Hammarsmedja i den Östgötska bergslagen är ett industriellt minnesmärke över svensk järnhantering.
Hammarsmedjan var i drift i 242 år mellan 1682-1924. Hammarsmedja, klensmedja och sågverk är bevarade med teknik och utrustning som det såg ut när siste smeden gick hem 1924.

Museet i Ljusfallshammar

Hyttsjövägen 30
Telefon: 073-089 59 77
www.nyalantbruksmuseet.se
Öppet: 10 maj-12 sept lör-sön 10-16. 22 juni-9 aug dagligen 10-16.

Ett av Sveriges största lantbruksmuseer på hela 3000 m² som skildrar lantbruk, hushåll och hantverk.
Här finns dina rötter och din barndom.

Museihuset med Leksaksbilsmuseet & Motorbåtsmuseet

Rv 34 Ljungs V Bro, avfart 111 före E4
Telefon: 013-39 40 44, 0704-24 78 01
www.museihuset.se
Öppet: 1-31 maj helger 12-16. 1-15 juni dagl. 12-16. 16 juni-15 aug dagl 11-18. 16-31 aug dagl 12-16. 1-30 sept helger 12-16. 6/6 och midsommar stängt! Grupper över 15 pers övrig tid efter ök.

LEKSAKSBILSMUSEET visar ca 3.300 bilar ur en av de största leksaks & modellbilsamlingarna som finns i skala c:a 1/43 (Dinky Toys, Corgi etc). Vidare finns en 33 kvm stor MODELL-JÄRNVÄGSANLÄGGNING i nollskala fr 1910-1980 talen i världsklass. Här finns BARNENS NUTIDSMUSEUM med leksaker som barnen har relationer till, ex. Lego. MOTORBÅTMUSEET, ett av världens fem förnämsta, visar fritidsbåtens historia fr 1895 till 1970 med båtar, motorer, rekvisita och spännande livsöden. Café och modellbilbutik.

Fotograf: Carina Åkesson, Motala

SA-Fotomuseum

Nykyrka, Motala. Från Motala R50 norr ca 10 km, höger Godegård ca 1 km. Skylt höger sida.
Telefon: 0141-22 05 72, 070-691 89 54.
Öppet: för besök, v.g. ring.

Årets största kulturhistoriska händelse är att fotokonsten i år firar 170 år 1839-2009, museets över 750 registrerade föremål visar denna utveckling. Vi har träkameror, bälgkameror för glasplåtar, rullfilmskameror, lådkameror, tillbehör med mera. I samlingen finns också filmkameror, projektorer, gamla bilder från 1840-talet. En fotoateljé från Motala med anor från 1940, den enda bevarade.

Fotograf: Göran Billeson

Odalmannens museum

Valla fritidsområde, Linköping
Telefon: 013-31 05 01, 20 63 62
www.odalmannensmuseum.com
Öppet: 22 juni-16 aug, dagligen 11-15.
27 september Trafikparad 11-15. Övrig tid efter ök.

Museets samlingar berättar om utvecklingen inom lantbruket från 1700-talets slut till 1900-talets mitt. Bland föremålen finns ett 30-tal traktorer, de flesta i körbart skick. I utställningarna finns också en avdelning där en mycket viktig del av bondens liv presenteras, nämligen jakt och fiske.

S/S Boxholm II

Tranås hamn
Telefon: 0708-65 87 52, 0140-146 44, Turistbyrån 0140-683 33
www.boxholm2.com
Öppet: maj-aug. Kontakta Turistbyrån i Tranås för information, tel: 0140-683 33.

S/S Boxholm II trafikerar den vackra sjön Sommen på gränsen mellan Småland och Östergötland. Hon är ett av Sveriges få vedeldade ångfartyg som går efter turlista. Under sommarsäsongen kan man på fredagar åka torgturen från Idebo till Tranås hamn och tillbaka. Totalt angör man sju ångbåtsbryggor under resan. Det går även olika kryssningar med strandhugg, musik och mat under sommaren. Man kan också boka Boxholm II för en egen tur.

Reijmyre Glasmuseum

Glasbruket
Telefon: 0704-94 58 73
www.hembygd.se Hembygdsföreningen Gamla Reijmyre
Öppet: maj-sept mån-fre 10-16, lö-sö 11-15.
Övrig tid efter ök.

Museet visar ett urval av produkter ur Reijmyre Glasbruks snart 200-åriga historia. Reijmyre tillverkade under en lång period främst servisglas. Flera framstående designers har gjort Reijmyre känt för starkt färgat glas, främst under 1950-talet. Museet producerar årligen en ny temautställning.

Sveriges Rundradiomuseum

Bondebacka, Motala
Telefon: 0141-522 02, 22 52 54
www.motala.se/upplevelse
Öppet: kontakta Motala Turistbyrå för information och öppettider, tel 0141-22 52 54.

"Stockholm-Motala" – ett välkänt anrop i stugorna! Motala har haft en given plats på radions världskarta sedan tidigt 20-tal. Här byggdes Sveriges första stora rundradiostation, och här finns idag Sveriges rundradiomuseum.
Museet speglar radions historia från första försöken runt sekelskiftet till våra dagar.

Råås kvarn

Råås, Ydre
Telefon: 0140-400 33, 0702-96 96 46
www.ydre.net/raaskvarn/
Öppet: efter ök, v.g. ring.

1741 ansökte häradshövding Johan Svanhals med sin hustru Märta Kristina Gyllenståhl att få anlägga kvarn med två par stenar vid Råås. Anledning var brist på kvarnar i socknen och därmed långa och onödiga transporter av spannmål. Råås Kvarn blev unik med sin imponerande stensockel. "Underhusets" murar är tre alnar (c:a två meter) tjocka och arbetet utfördes i "kallmur", sten ligger på sten och låser varandra utan murbruk. Den siste mjölnaren till 1953 var Ture Karlsson som efterträdde sin far Carl-Johan Johansson 1926.

Tekniska Verkens Museum

Valla friluftsområde, Linköping
Telefon: 013-20 83 83
www..tekniskaverken.se/museet/
Öppet: 22 juni-16 aug, dagligen 11-15. Helger i maj-sept

Företagets 100-åriga historia från gas till nutid. Historien kring vatten och avlopp, renhållning och fjärrvärme, samt det något udda inslaget av rundradiosändning med mera.
Dagens teknik för bränslehantering presenteras.
För guidning kontakta
Sören Brandt 013- 20 83 83

Östergötlands enda bevarade ”trefotabana”. Gammal bevarad stationsmiljö med bl.a. unikt lokstall i kalksten med verkstad och smedja. Föreningen försöker återskapa en resandemiljö från 1940-talet. Ånglok används mest i trafiken, men även diesellok och rälsbuss finns. Veterantågstrafik på del av banan (upprustning pågår). Cafévagn och försäljning.

Wadstena-Fogelsta Järnväg

Järnvägsstationen, Vadstena
Telefon: 0143-311 45
www.wfj.se
Öppet: prel under juni-aug sö 12-17 och ons 15-21.
Aktuell info på hemsida och telefonsvarare.

Vadstena har en rik spetstradition. Museet visar varje år nya utställningar med olika teman kring tradition och nyskapande inom spetshantverket. Utställningarna lyfter fram människorna bakom knypplingen. I den historiska delen speglas mönsterstickare, knypplare, spetsgångare och spetshandlare. Den nyskapande delen visar prov på vår tids knyppling. Spetsmuseet är inrymt i Gottfrid Larssonsgården i Vadstena.

Vadstena Spetsmuseum

Skänningegatan 9
www.spetsmuseet.se
Öppet: 25 juni-16 aug 13-17.

Fotograf: Göran Billeson

Ett 30-tal hästdragna vagnar och slädar från Östergötland och kringliggande landskap finns i museet. Den till museet knutna föreningen Vallavagnarnas Vänner anordnar årligen på Kristi Himmelfärdsdag en historisk vagnparad med ett stort antal deltagare.

Westmanska vagnmuseet

Valla fritidsområde, Linköping
Telefon: 013-10 17 60, 12 11 10
www.linkoping.se/gamlalinkoping
Öppet: Westmanska vagnparaden 21 maj.
22 juni-16 aug dagligen 11-15. Övrig tid efter ök.

Museum över Åtvidabergs Spårväxlar & Signalfabriks AB. Maskinerna som tillverkade spårväxlar, signalutrustning, järnvägsbommar och smörjsystem står i sin ursprungliga miljö i det gamla industriområdet. Museet visar också Sveriges första serietillverkade personbil ”Åtvidabergsbilen” samt andra bilar och motorcyklar.

ÅSSA Industri och bilmuseum

Gamla Åssa, Bryggaregatan 2, Åtvidaberg
Telefon: 0120-137 00, eller Stig Karlsson 0120-129 26
www.assamuseet.se
Öppet: må 9-12, lö 11-14, övrig tid efter ök.

Fotograf: Göran Billeson

Museihallen inrymmer en fantastisk samling föremål från det östgötska smalspårsnätet som var det, efter Skåne, tätaste spårnätet i Sverige. Här finns bland annat Sveriges första eldrivna motorvagn ”Ankan” byggd av ASEA år 1907.

Östergötlands Järnvägsmuseum

Valla fritidsområde, Linköping
Telefon: 013-31 88 84, 20 63 62, 12 11 10
www.jvgmf.se
Öppet: 22 juni-16 aug. dagligen 11-15
Övriga tider efter ök.

Arbetslivs museernas filmer

Museum	Film	Pris	Beställ på
Flygvapenmuseum	DC - 3:ans sista resa – År 1952 sköts ett flygplan från det svenska flygvapnet ned över Östersjön av sovjetiskt jaktflyg. Se SVT-filmen om sökandet och bärgningen av TP 79001 som fr. o m 2010 finns på Flygvapenmuseum i Linköping.	179 kr + frakt	Telefon: 013-28 35 67 receptionen@flygvapenmuseum.se
Lesjöfors Museum	"uppå den villande skog" - en brukskrönika i 10 delar – Filmer, bild och ljud vävs samman till en modern Bayeuxtapet som tar sin början innan människan satt ner sin fot i Lesjöfors och avslutas i samband med att samhället nedmonteras. 59 minuter	125 kr + frakt	Telefon: 0590-311 22 info@lesjoforsmuseum.com
Bengtsfors Bilsätesveteraner	Bilsätet – Filmen visar starten och nedläggningen av Volvo Bengtsforsverken. Åren 1964-1999 speglas genom bilder från fabriken, fritiden, kommunalpolitiken och notalgisk kuriosa med jämförelsepriser, berättelsen om Volvos första kvinnliga arbetschef m.m.	125 kr + frakt	Telefon: 0531-103 81, Gunvor Nilsson
Odalmannens Museum	Startinstruktion för tändkulemotor, märke Bolinder Munktell – Professionell instruktion på DVD om hur man startar en tändkulemotor.	170 kr inkl. frakt	Sätt in beloppet på bankgiro 5149-8376
CTH-Fabriksmuseum	CTH "Ur tiden 2004" – En poetisk kortfilm på 17 minuter som visar kvinnoindustrin på CTH hatt- och mössfabrik i Borlänge.	150 kr + frakt och ev. postförskottsavgift	Telefon: 0243-191 99 info@cth-hattfabriken.se
Sala Silvergruva	En Silvergruva med hemligheter – En film om Sala Silvergruvas fantastiska, underjordiska värld och historia. För första gången på 100 år besöks övergivna schakt och orter, men nu av dykare.	179 kr inkl. frakt	Telefon: 0224-67 72 51, 0224-67 72 60
Ryttarens Torvströfabrik	Ryttarens Torvströfabrik – Filmen visar en resa med den smalspåriga järnvägen ut på mossarna och tillverkning av torvströ i fabriken under Torvens Dag.	230 kr inkl. frakt	www.teknikarv.se och film@teknikarv.se
Aeroseum	Göteborgs Aero Show 2008 DVD – Upplev Sveriges största flygshow i ditt vardagsrum! Den officiella flygdags-filmen ger dig det bästa från uppvisningen med bl. a JAS 39 Gripen, Spitfire, konstflyg och helikoptrar. Unika scener "bakom kulisserna" och extramaterial.	250 kr inkl. frakt	Telefon: 031-55 83 00 info@aeroseum.se
Gusums Bruksmuseum	Nedläggningen av Hammarkindsbanan 1966 – En kortfilm på 14 minuter som visar Hammarkindsbanans sista dagar i september 1966 i färg och ljud. Banan gick mellan Norrköping och Valdemarsvik.	80 kr + frakt	Telefon: 0123-211 35 info@gusumsbruksmuseum.nu
Gusums Bruksmuseum	Formningsviran – På Formningsviran börjar papperstillverkningen på pappersbruket. I filmen följer vi tillverkningen år 1943 och 2004.	200 kr + frakt	Telefon: 0123-211 35 info@gusumsbruksmuseum.nu
Centrum för Bastabinne	Bastabinne i Ödenäs – Filmen är framtagen i samarbete mellan De sju häradernas hemslöjdsförening och Hemslöjdskonsulenterna i Älvsborgs län. En DVD med speltid om 13 min (1996) .	180 kr + frakt	Telefon: 0322-533 71, 0322-530 77 info@bastabinne.se
DC-3:an Daisy	DC-3 Daisy – En DVD-film om Flygande Veteraners DC-3 Daisy, med speakertext av Bengt Feldreich och Jasmine Cederqvist. Filmen är producerad av Mikael Öqvist och Team M.	250 kr + frakt	Telefon: 08-29 50 33
Holms Hembygdsförening	Träjärnvägen i Österström – I Österström byggdes Medelpads första järnväg för att få ut virket och timret till kusten. Orsaken till järnvägens uppkomst var fallen i Ljungan.	220 kr (DVD), 170 kr (VHS) inkl. frakt	Telefon: 0692-510 42 info@holmshembygdsforening.se
Holms Hembygdsförening	Kungen av Österström – Holms hembygdsförening berättar i en teaterföreställning om förvaltaren Ponten och byggandet av Österströmsbanan på 1870-talet. Speltid 102 minuter.	170 kr inkl. frakt	Telefon: 0692-510 42 info@holmshembygdsforening.se
Fröå Gruva	Gränsgruvor – Kopparbrytningen som gav liv åt en fjällbygd. Filmen visar från Fröå, Meråker, Handöl och Huså. Speltid 24 minuter.	125 kr + frakt	Telefon: 0647-323 98, 070-373 63 98
Ohs Bruks Järnväg	Hästjärnvägen Tagel-Bor 100 år – En film om 10-års firandet av järnvägen Tag-Bor som senare blev första delen av Ohsabanan. Tre ånglok, motorlok, veteranbuss och häst.	200 kr inkl. frakt	Telefon: 0370-65 10 75, 0370-65 11 11
S:t Annas Gille i Åhus	Ålfiske i Hanöbukten – Filmen berättar om fyra ålfiskare och deras ålagillen längs kusten Åhus-Yngsjö.	250 kr inkl. frakt	Telefon: 070-897 19 24 uno.palsson@bredband.net
Mjörns Ångbåtsförening	S/S Herbert 100 år – Följ med på den återskapade jungfruresan från Eriksberg i Göteborg via Trollhätte kanal, Vänern och Dalslands Kanal till den gamla hemmahamnen i Nössemark.	225 kr inkl. frakt	butiken@herberts.se
Loos Koboltgruva	Från soptipp till sevärdheter! – En film av Filma Hälsingland. Priset på filmen, 60 kronor, återbetalas med presentkort vid besök på Koboltgruvan.	Sätt in 60 kr på plusgiro märk med "film"	boiloos@gmail.com Plusgiro 39 11 26-0
Derome Träbearbetnings Museum	Tändkulor och ångmaskiner – Filmen visar tändkulor och ångmaskiner som driver tröskverk, ramsåg , cirkelsåg med mera.	98 kr + frakt	Telefon: 0340-313 33, 070-673 12 12
Derome Träbearbetnings Museum	Gamla hantverk – Skulptören Gunnar "Bissefällar´n" Svensson från Skillingaryd berättar med hans egna snidade figurer om hur man gjorde förr.	120 kr + frakt	Telefon: 0340-313 33, 070-673 12 12
Loshults Hembygdsförening	Kätting – Dokumentär över kättingtillverkning vid Killebergs Kettingfabrik. Återblickar i företagets 200-åriga historia och sekvenser med praktiska användningsexempel mm.	200 kr + frakt (DVD och VHS)	Telefon: 0479-303 32 stignyman@spray.se
Varvshistoriska Föreningen i Karlskrona	Sjösättningar på varvet i Karlskrona 1914-2004 – Alla sjösättningar under perioden har filmats. Ett urval av dessa visas i filmen på DVD med speltid 19 minuter.	200 kr + frakt	Telefon: 0455-35 93 15 asta.andersson@maritima.se
Kalklinbanans Vänner	Kalklinbanan 70 år – Beställ vår populära och historiska film, som skildrar bygget av Kalklinbanan för snart 70 år sedan. Filmen är i svart-vit.	200 kr + frakt (DVD och VHS)	knut.barr@telia.com
Kalklinbanans Vänner	En resa med linbanan – Filmen visar en resa med linbanan uppe i inspektionsvagnen och arbetet med smörjning och service.	200 kr + frakt (DVD och VHS)	knut.barr@telia.com
Kalklinbanans Vänner	Linbanan – Filmen visar linbanan och dess teknik med olika arbetsmoment som till exempel splitsning.	200 kr + frakt (DVD och VHS)	knut.barr@telia.com
Kalklinbanans Vänner	"Kalklinbanans Vecka" – Filmen visar "Kalklinbanans Vecka" och parad med tunga veteranfordon och teknik.	200 kr + frakt (DVD och VHS)	knut.barr@telia.com

Arkiv

Bostäder

Bruk

Energi och vattenförsörjning

Fiske

Flyg

Fordon, bilism och maskiner

Foto, film och teater

Försvar

Glas och porslin

Gruva

Hantverk

Idrott

Järnväg